BBC

NAUCZ SIĘ CIĄĆ ROŚLINY ZIMĄ - TO PROSTE!

Listopad/Grudzień 11-12 (52)/2022

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

Róże z owocami

Zielone święta OGRODNIKÓW

Dekoracje, gwiazdy betlejemskie, oświetlenie ogrodu

ZJEDZ swoją choinkę

Ogrody czytelników

- miejska dżungla
- raj dla dzikiej przyrody

Listopad-grudzień 11-12/2022
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

KWIATY PRZEDWIOŚNIA
Monty podpowiada, jak ożywić każdy zakątek kwiatami w donicach

BARWY OGRODU
Carol wybiera kolorowe rośliny do najtrudniejszych miejsc

SZKLARNIE I TUNELE
Alan radzi, jak pokonać chłodne dni, uprawiając rośliny pod szkłem

eprasa.pl b67c84a

Planta®

na dobre w ogrodzie!

Gil (Pyrrhula pyrrhula)
- mieszanki nasion
- nasiona słonecznika
- ziarna

Szczygieł
(Carduelis carduelis)
- łuskane nasiona słonecznika
- mieszanki nasienne

Sikora modra
(Cyanistes caeruleus)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- pyzy i kolby

Rudzik zwyczajny, raszka
(Erithacus rubecula)
- karma tłuszczowo-miękka
- mieszanki nasienne
- posiekane orzechy ziemne
- konopie

Wróbel zwyczajny
(Passer domesticus)
- nasiona słonecznika
- posiekane orzechy ziemne
- mieszanki nasion
- pyzy i kule

Dzięcioł duży, dzięcioł pstry większy
(Dendrocopos major)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- pyzy i kule

Grubodzióbb (Coccothraustes coccothraustes)
- nasiona słonecznika
- orzeszki ziemne
- mieszanki nasion

Kos (Turdus merula)
- karma tłuszczowo-miękka
- posiekane orzechy ziemne
- nasiona słonecznika
- pyzy i kule

Czym dokarmiać dzikie ptaki zimą?

Dowiedz się więcej o dokarmianiu ptaków zimą!

www.planta.pl

Planta Fauna

Planta Fauna to ziarna i mieszanki nasienne, kule, pyzy oraz dzwonki skomponowane według potrzeb żywieniowych ptaków żyjących na wolności.

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl

www.planta.pl

eprasa.pl b67c84aa85

Prenumerata

Gardeners` World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC Gardeners' World Magazine. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

W roku ukazuje się 10 numerów *Gardeners` World. Edycja Polska*. Zaprenumeruj czasopismo bez wychodzenia z domu na stronie www.UlubionyKiosk.pl. **Przesyłka gratis.**

Nowość w prenumeracie!
Teraz możesz zamówić prenumeratę trzech kolejnych wydań ze zniżką 5% – w cenie 51,00 zł.

Inne opcje prenumeraty:
- prenumerata roczna 10 wydań – 161,10 zł
- prenumerata dwuletnia 20 wydań – 268,50 zł
- e-prenumerata roczna – 114,40 zł
- e-prenumerata dwuletnia – 214,50 zł

Jeśli masz pytania, wyślij e-mail na prenumerata@avt.pl.

Welcome

Gdy ogród pogrążony jest w mroku późnej jesieni, większość z nas najchętniej ukryłaby się w domowym zaciszu z gorącym napojem w dłoniach... czekając na nadejście wiosny. Ale jeśli mimo niepogody Twoja ogrodnicza dusza domaga się towarzystwa roślin, to wyjdź na zewnątrz i spróbuj dostrzec piękno w dominujących w tym czasie w przyrodzie różnych odcieniach brązu (str. 81) – naprawdę, można je pokochać. O tej porze roku wiele krzewów utrzymuje na gałązkach prawdziwe klejnoty, tak jak róże, które przyciągają wzrok jaskrawoczerwonymi owocami (str. 24). Szron pokrywający zaschnięte źdźbła traw, pędy krzewów i drzew potrafi w mistrzowski sposób podkreślić ich oryginalne kształty.

Jest jeszcze kilka innych sposobów, by pod koniec sezonu cieszyć się widokiem efektownych roślin – Monty zdradza, że specjalnie na te dni aranżuje kompozycje w donicach (str. 28), z gatunkami kwitnącymi późną jesienią i na przedwiośniu. Natomiast Alan proponuje schować się przed chłodem w zacisznej i eleganckiej szklarni (str. 40). Podpowiada też, czym kierować się przy wyborze odpowiedniego modelu do ogrodu.

> Na każdym spacerze w naturze człowiek otrzymuje znacznie więcej niż szuka.
> John Muir

Najwięcej radości pod koniec roku przynosi jednak udekorowanie wnętrza domu i oświetlenie ogrodu (str. 58). Przygotowaliśmy mnóstwo inspiracji na świąteczne ozdoby z wykorzystaniem roślin z własnego ogrodu (str. 50), stylowe aranżacje z gwiazdami betlejemskimi (str. 64) i ponad 40 świątecznych pomysłów na prezenty dla ogrodniczek i ogrodników (str. 114), a także praktyczne (str. 45) i smaczne (str. 90) podpowiedzi dotyczące choinek. Czy wiecie, że z igieł roślin iglastych można przyrządzić aromatyczne smakołyki?

Spokojnych Świąt!
Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Podaruj prezent

Spraw przyjemność wybranej osobie i wyślij jej magazyn Gardeners' World. Edycja Polska za darmo. Przygotowaliśmy dla Was 100 egzemplarzy bieżącego numeru.

Wystarczy napisać e-mail* na listy@magazyngardenersworld.pl i podać adres osoby, do której mamy wysłać egzemplarz magazynu.

* Na e-maile czekamy do końca listopada.

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl b67c84aa85

SPIS TREŚCI

listopad – grudzień 2022

LUBIMY

6 Gwiazdy późnej jesieni

19 Rośliny na medal

24 Różane owoce

INSPIRACJE

28 Jaśniejsza strona zimy
Monty obsadza donice

34 Kolor na każdą okazję
Sprawdzone sposoby Carol

40 Od czego zacząć
Szklarnie i tunele

70 Ogrody Roku 2021 – Nagroda Jury
Działka przyjazna naturze

76 Ogrody Roku 2021 – Wyróżnienie
Egzotyczny ogród w mieście

81 Ogrody lubią brąz
Pokochaj barwy jesieni

85 Ceropegia
Uprawa i pielęgnacja

90 Zjedz swoją choinkę
Przepisy Małgorzaty Kalemby-Drożdż

96 Mistrzowski kurs zimowego cięcia
Co i jak ciąć wczesną i późną zimą

FAUNA W OGRODZIE

88 Mysikrólik

WŁASNE UPRAWY

92 Prosto z grządki
Kolorowa kukurydza

100 Kalendarz cięcia
Rośliny owocowe

FELIETON

26 Cały Monty

112 Opowieści Titchmarsha

40
Szklarnia to jedyna rzecz, która pozwoli ci cieszyć się swoją pasją, gdy na zewnątrz panują niekorzystne warunki – przekonuje Alan

24
Graham Rice poleca róże, które można uprawiać nie tylko dla kwiatów, ale też dla wspaniałych owoców

88
Mysikrólik większość swojego czasu spędza w lasach iglastych, chociaż zimą odwiedza też ogrody – może zjawi się również u ciebie?

eprasa.pl b67c84aa85

TEMATY Z OKŁADKI

24
90
96
50, 64, 58
69
28, 34, 40

Zdjęcie: Paul Debois

28
Monty zdradza, jak stworzyć atrakcyjne kompozycje w donicach na zimę – z bylin i wcześnie kwitnących roślin cebulowych

76
Manchester nie ma tropikalnego klimatu, ale Baileyom udało się stworzyć egzotyczną oazę, którą zdobią ogniste barwy i liście o ciekawych kształtach

85
Ceropegia, zwana też lampionem chińskim, to łatwa w uprawie roślina o sercowatych liściach. Wniesie do twojego domu trochę miłości

81
Zaprzyjaźnij się z brązami – będą zdobić ogród przez najbliższe miesiące. Nie możesz ich uniknąć, więc podejdź do nich kreatywnie – podpowiadają Bożka i Łukasz

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, FEJKL@SEZNAM.CZ/DEPOSITPHOTOS, PAUL DEBOIS, NEIL HEPWORTH, BOŻKA PIOTROWSKA

DODATEK SPECJALNY: święta ogrodników

45 Choinka: gatunki, pielęgnacja, recykling
50 Naturalne dekoracje krok po kroku
58 Światło w ogrodzie
64 Aranżacje z gwiazdami betlejemskimi
114 Pomysły na prezenty

PRENUMERATA s. 95

Plan działań późną jesienią

SPRAWY DO ZROBIENIA

102 Podziel byliny
103 Wykop dalie
104 Zadbaj o sukulenty
105 Zbierz pory
106 Zrób ziemię liściową
107 Zbierz materiał na ozdoby
108 Zbierz pasternak i selery
109 Zaplanuj zakup nasion
110 Wyczyść i naostrz sekatory
111 Zatroszcz się o ptaki

eprasa.pl b67c84aa85

“Jesień nosi w kieszeni więcej złota, niż wszystkie inne pory roku”

Jim Bishop

eprasa.pl b67c84aa85

Lubimy późną jesień

Chciałbym szczerze wyznać, że bardzo lubię listopad, ponieważ daje mi pretekst do założenia wełnianej odzieży. Gruby sweter, moje najcieplejsze skarpetki z wełny alpaki i, jeśli okazja tego wymaga, bardzo stary tweedowy garnitur, który rzadko ma okazję się przewietrzyć. Przez kilka ostatnich miesięcy cieszyliśmy się krótkimi rękawkami i sandałami z odkrytymi palcami, ale teraz możemy przenieść się w świat grubego sztruksu i kaszmirowych kamizelek. Nadchodzi zima, więc zarówno my, jak i nasze ogrody możemy równie dobrze z pożytkiem wykorzystać spadającą temperaturę: czas na puchate czapy!

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA PÓŹNEJ JESIENI

Dereń kousa odm. chińska
(*Cornus kousa* var. *chinensis*)

Ludzie czasami martwią się, że ten dereń (i niektóre inne) wygląda tak, jakby chciało mu się pić, ze względu na trochę smutno oklapnięte liście. Nie martwcie się, drodzy czytelnicy, wcale tak nie jest – wszystko jest z nim w porządku, a zresztą nikomu nie należy robić osobistych uwag! To azjatyckie drzewo jest zawsze piękne, ale ma dwa okresy szczególnego uroku – pierwszy w czerwcu, kiedy małe zielonkawe kwiaty są ożywione oszałamiającymi białymi przylistkami, a drugi teraz, gdy liście zaczynają przybierać jaskrawopomarańczowe i czerwone barwy. Jeśli będziesz miał szczęście, dostaniesz jeszcze ciemnoróżowe owoce, które wyglądają bajecznie, ale niestety są niesmaczne.

Rozmnażaj przez sadzonki zdrewniałe lub półzdrewniałe. Zapewnij ochronę przed zimnymi wiatrami.
Wysokość x Szerokość 7 m x 5 m

ZDJĘCIA: TAKEN AT RHS WISLEY, SURREY. BY SARAH CUTTLE.

eprasa.pl b67e84aa85

ZIMOWY BLASK

Często namawiamy ogrodników, aby nie ścinali suchych roślin zbyt wcześnie, ponieważ tworzą siedliska dla dzikich stworzeń i barierę, na której może zatrzymać się mróz. Czasami jednak cięcie jest niezbędne. Przekwitłe kwiatostany krwawnika (i myślę, że także żółte wilczomlecze) można wyciąć, aby jaskrawopomarańczowe pędy derenia mogły błyszczeć.

Dereń (*Cornus*) 'Midwinter Fire'

Doskonały krzew na zimę. Przytnij go wiosną, ponieważ młode odrosty są silniej wybarwione. Najlepiej rośnie w wilgotnej ziemi.
W x S 2 m x 2 m

Wilczomlecz błotny (*Euphorbia palustris*)

Podczas jego cięcia zawsze noś rękawice ze względu na parzący sok. Rozmnażaj wiosną z sadzonek pobranych u podstawy.
W x S 1 m x 1 m

FIKUŚNY FLAMING

Niektórzy uważają, że ta wspaniała jesienna roślina cebulowa jest zbyt różowa. Twierdzą, że kolor gumy balonowej to przesada i dostają ciarek na taką esencję lalki Barbie. Dla nich to bajkowe tutu to krok za daleko i nie zniosą rośliny podszywającej się pod flaminga na swoich rabatach. No cóż, nie zgadzam się z tym – przed nami środek zimy, więc moim zdaniem im więcej różu, tym lepiej.

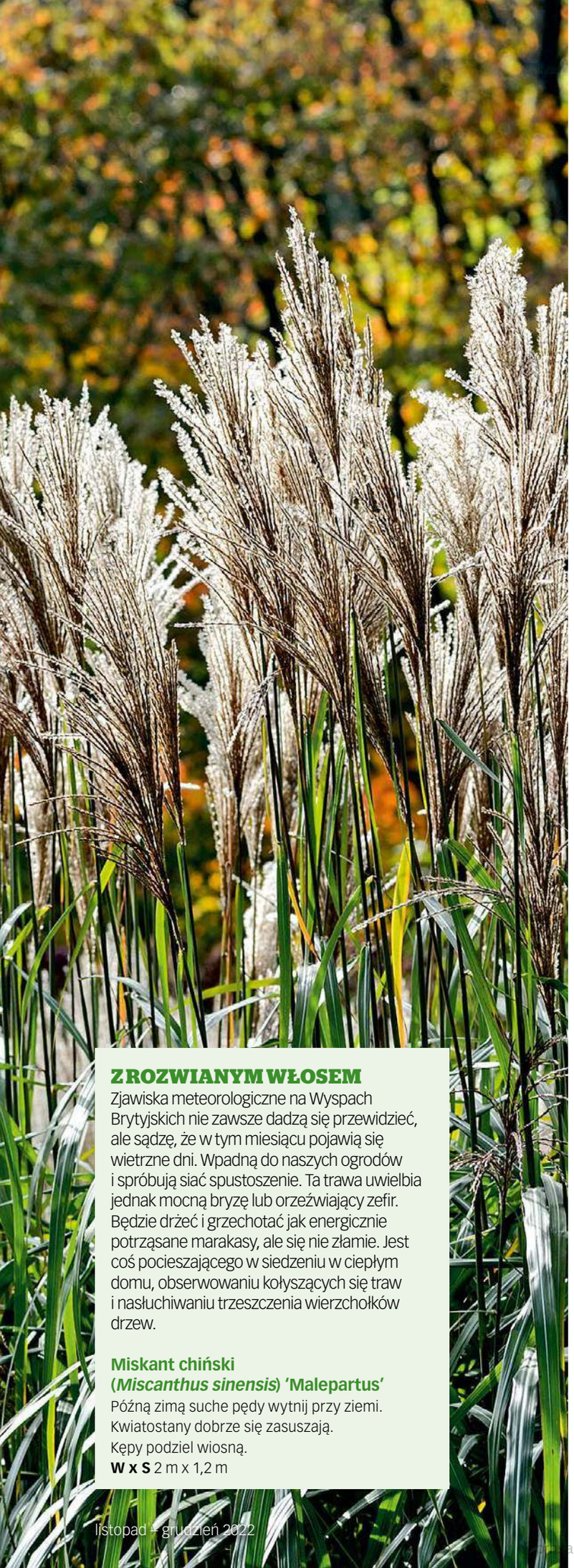
Nerina Bowdena (*Nerine bowdenii*)

Najlepiej posadzić ją przy ciepłym murze. Rozmnażaj przez wysiew nasion lub podział po kwitnieniu.
W x S 40 cm x 10 cm

eprasa.pl b67c84aa85

Z ROZWIANYM WŁOSEM

Zjawiska meteorologiczne na Wyspach Brytyjskich nie zawsze dadzą się przewidzieć, ale sądzę, że w tym miesiącu pojawią się wietrzne dni. Wpadną do naszych ogrodów i spróbują siać spustoszenie. Ta trawa uwielbia jednak mocną bryzę lub orzeźwiający zefir. Będzie drżeć i grzechotać jak energicznie potrząsane marakasy, ale się nie złamie. Jest coś pocieszającego w siedzeniu w ciepłym domu, obserwowaniu kołyszących się traw i nasłuchiwaniu trzeszczenia wierzchołków drzew.

Miskant chiński (*Miscanthus sinensis*) 'Malepartus'
Późną zimą suche pędy wytnij przy ziemi.
Kwiatostany dobrze się zasuszają.
Kępy podziel wiosną.
W x S 2 m x 1,2 m

REKLAMA

HOME OF
CONSUMER GOODS

christmasworld

3–7. 02. 2023
FRANKFURT NAD MENEM

Elevate your business.

Po raz kolejny możecie osobiście jako pierwsi zapoznać się z najszerszą ofertą sezonowych i **świątecznych dekoracji, artykułów florystycznych i dekoracji ogrodowych.**

Po kompleksowej odnowie, Christmasworld czeka na Was z mieszanka najnowoczesniejszego i jedynego w swoim rodzaju asortymentu.

info@poland.messefrankfurt.com
tel. (22) 49 43 200

Więcej informacji i bilety

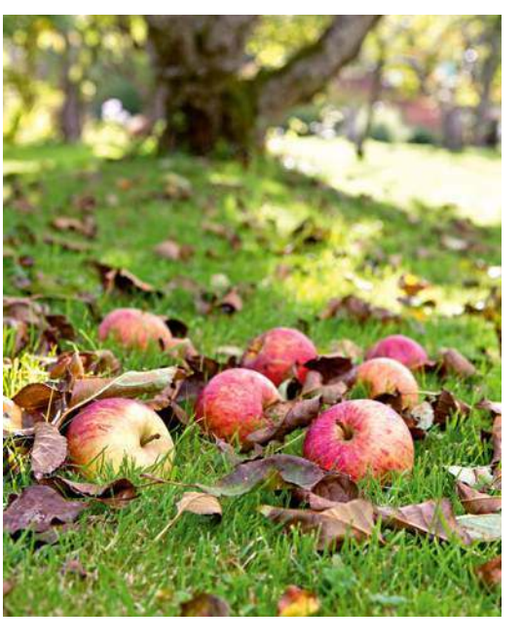
messe frankfurt

SZKARŁATNE SZTUCZKI

Klon japoński zawsze był ważnym symbolem: reprezentuje wdzięk (co nie dziwi), wielkie błogosławieństwo (zawsze się przyda) i spokojną bliskość z porami roku (cudowne młode liście są tak słodkie jak małe chomiki, a jesienią mają rewelacyjny kolor). To drzewo na przestrzeni wieków było tematem wielu wierszy i obrazów. W Japonii klony znane są jako kaede, co oznacza „żabie ręce" – ze względu na kształt liści.

Klon palmowy (*Acer palmatum*)

Jego rozmnażanie nie jest proste, a najlepiej wykonać je jesienią lub wczesną wiosną poprzez kopczykowanie. Jeśli musisz go przyciąć, zrób to kiedy z ran nie będzie wyciekał sok (od listopada do stycznia).
W x S 6 m x 6 m

NIEDALEKO PADA JABŁKO OD JABŁONI

Jesień nie byłaby jesienią bez owoców. Obserwujemy nasze jabłonie, odkąd wiosną pojawiły się na nich pierwsze jaskraworóżowe kwiaty. Drobne owoce stopniowo pęczniały i zmieniały kolor. Chroniliśmy je przed mrozem, owocówkami i żarłocznymi wiewiórkami. Teraz nadeszła jesień, a wraz z nią pora na pierwszy chrup. Sok spływa po brodzie i wszystko jest tak, jak być powinno.

Jabłka

Jest mnóstwo odmian do wyboru. Dopytaj w szkółce o daną odmianę, aby mieć pewność, że w pobliżu rosną odpowiednie zapylacze oraz, że docelowy rozmiar jabłoni pasuje do twojego ogrodu.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl b67c84aa85

“Grudzień, ostatni z miesięcy, zmusza nas do rozmyślań o tym, co ma nadejść”

Fennel Hudson

PUSZYSTE PERUKI

Gdybyś był (lub była) wikingiem, twoje myśli o tej porze krążyłyby wokół tradycyjnego polana zwanego Yule. Ojcowie i synowie wyruszali do lasu i przyciągali do domostwa ogromne kłody, które wrzucali do paleniska. Następnie ucztowali, dopóki kłoda nie obróciła się w popiół, a więc im większa była kłoda, tym dłużej trwała uczta (Nordyjczycy nie zasłynęli z wstrzemięźliwości). Na szczęście my nie musimy się do tego posuwać: kieliszek sherry, para nowych skarpetek i świąteczne ciastko pomogą nam przetrwać do 2023 roku.

Perukowiec podolski (*Cotinus coggygria*)

Nie poświęcamy wystarczająco dużo czasu, aby odpowiednio docenić to, ile odpowiedni krzew liściasty może zmienić zimą na rabacie. O tej porze roku takie rośliny nie mają ani liści, ani kwiatów, ale to nie powód, aby uważać je za nudne i szukać gatunków zimozielonych. Spójrz na niego: latem perukowiec ma kusząco fioletowe liście przeplecione puszystymi pióropuszami jasnoróżowych kwiatów. Kwiatostany co prawda dawno już przekwitły, ale pozostały po nich szkielety, których nawet najbardziej wybredni nie mogą nie docenić.

Rozmnażaj latem przez sadzonki półzdrewniałe. Przycinaj w razie konieczności zimą lub wczesną wiosną.

W x S 5 m x 5 m

PRZEBÓJ SEZONU

Przez większą część roku miskanty rosły spokojnie (po silnym przycięciu wiosną), a ich eleganckie, falujące źdźbła wydłużały się coraz bardziej. Zakwitły kilka miesięcy temu, ciesząc się burzliwym uznaniem, a teraz starzeją się z zaskakującym wigorem – są roślinnym odpowiednikiem prywatki w domu spokojnej starości – który utrzymają do końca lutego .

Miskant chiński (*Miscanthus sinensis*) 'Yakushima Dwarf'

Rozmnażaj przez podział. Dobrze rośnie w każdej ziemi w pełnym słońcu. Wczesną wiosną wytnij przy ziemi suche źdźbła.

W x S 80 cm x 50 cm

PANI PIRAT CZY PLANTATOR?

Spędziłem więcej czasu niż powinienem próbując dowiedzieć się, kim właściwie była Générale Vicomtesse de Vibraye. Nie udało mi się tego ustalić, więc musimy poczynić pewne założenia. Możesz wybrać pomiędzy piratką przemierzającą Morze Ochockie w poszukiwaniu łupów lub słynną francuską ogrodniczką znaną z życzliwości i niezwykłych umiejętności kompostowania. Mi pasuje jedno i drugie.

Hortensja ogrodowa (*Hydrangea macrophylla*) 'Générale Vicomtesse de Vibraye'

Wszystkie hortensje rosną lepiej, kiedy latem nie brakuje im wody. Rozmnażaj przez pobrane na początku sezonu ogrodniczego sadzonki zielne.

W x S 1,5 m x 1,5 m

eprasa.pl b67c84aa85

RZĄDY ŻELAZNEJ RĘKI

Zawsze trudno znaleźć rośliny, które będą dobrze rosły w cieniu drzew. Ten żelaźniak sprawdzi się doskonale – przynajmniej do czasu, gdy cedr nie podrośnie. Żelaźniak ma zimozielone, miękkie liście i maślanożółte kwiaty na solidnych łodygach, które zamienią się w ozdobne suszki na całą zimę.

Cedr atlaski (*Cedrus atlantica*) Glauca Group

Okazały zimozielony iglak o wspaniałych szyszkach. Dobrze rośnie w każdej ziemi. Nie do małych ogródków!

W x S 12 m+ x 8 m+

Żelaźniak żółty (*Phlomis russeliana*)

W dobrych warunkach bujnie się rozrasta, blokując rozwój chwastów. Starsze rośliny podziel wiosną.

W x S 1 m x 50 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE/WAKEHURST; JASON INGRAM

RANNE PTASZKI

Jeśli byliście rozsądnymi i myślącymi przyszłościowo ogrodnikami, pamiętaliście o podpędzeniu cebulek na Boże Narodzenie, a wasze komody i kredensy będą się uginać od doniczek wypełnionych pachnącymi kwiatami. Nie? To tak jak ja. No cóż, jestem pewien, że w przyszłym roku pójdzie nam znacznie lepiej.

Narcyz (*Narcissus papyraceus*) 'Ziva'

Mocno pachnie. Rozkwita wiosną, ale można podpędzić jego cebulki, aby zakwitły na Boże Narodzenie.
W x S 40 cm x 10 cm

Narcyz (*Narcissus*) 'Tête-à-tête'

Posadź go jesienią. Doskonały do pojemników lub na przód rabat. Rozmnażaj przez wykopanie cebulek potomnych i posadzenie ich do doniczek.
W x S 20 cm x 5 cm

Zwartnica (*Hippeastrum*) Galaxy Group 'Red Lion'

Bywa nazywana amarylisem. Posadzone teraz cebulki zakwitną za około osiem tygodni.
W x S 30 cm x 15 cm

MEKSYKAŃSKA FIESTA

Mało kto wie, że ta roślina jest w rzeczywistości wilczomleczem – jednym z około 2000 gatunków w tej rodzinie. Po raz pierwszy została sprowadzona do USA przez niejakiego Joela R. Poinsetta, który w 1828 roku przywiózł je z Meksyku i nazwał je swoim nazwiskiem, inicjując w ten sposób porywy radości z wszechobecnej bożonarodzeniowej poinsecji. Ulubiony prezent na ostatnią chwilę dla zapomnianej ciotki i – niestety – przeważnie nadający się do kosza, kiedy święta dobiegną końca.

Poinsecja nadobna (*Euphorbia pulcherrima*) 'Princettia Red'

Kłopotliwa w utrzymaniu przy życiu, ponieważ wymaga skrupulatnego pilnowania poziomu oświetlenia.
W x S 30 cm x 30 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl b67c84aa85

FESTIWAL BEZ KOŃCA

Róże przynajmniej trzykrotnie skupiają na sobie uwagę: najpierw na początku lata, kiedy kwitną pierwszy raz (wszystkie odmiany), następnie pod koniec lata, kiedy powtarzają kwitnienie (tylko róże powtarzające kwitnienie), a później jeszcze jesienią, kiedy dojrzewają owoce róż kwitnących wyłącznie na początku lata (nie powtarzających kwitnienia). W praktyce niektóre róże kwitną i owocują jednocześnie, szczególnie kiedy po suchym lecie przyjdzie deszczowa i ciepła jesień, a znam osobiście też i taką różę, która kwitła do Bożego Narodzenia. Prawdziwa rockandrollowa dusza.

Róża (*Rosa*) 'Jarocin'

Róża rabatowa otrzymana przez polskiego hodowcę – Stanisława Żyłę. Kwitnie od czerwca do mrozów; wytwarza też ozdobne owoce. Wiosną przytnij pędy o połowę lub, jeśli przemarzły, do 10-15 cm nad ziemią.
W x S 70-100 cm x 60 cm

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

eprasa.pl b67...

OMBRE, OLÉ!

Czy znasz to uczucie, kiedy na widok wyjątkowo atrakcyjnej rośliny postanawiasz zdobyć ją za wszelką cenę, a później o niej zapominasz, i tak w kółko przez dłuższy czas? Ambrowce z pewnością wywołują właśnie takie uczucia, ponieważ przypominają o sobie późną jesienią, kiedy jesień wylewa na nie wiadra pełne wielokolorowych farb. Kolory rozlewają się po liściach, mieszają i przenikają, a później pufff – ambrowce znikają i z widoku, i z pamięci. W tym roku nie zapomnij – jeszcze zdążysz posadzić przynajmniej jednego.

Ambrowiec amerykański (*Liquidambar styraciflua*)

Oprócz wielobarwnych jesiennych liści jego ozdobą są również gałęzie pokryte głęboko bruzdowaną korą. W Polsce nie zawiązuje nasion, więc najlepiej kupić gotowe sadzonki. Przez pierwsze lata wzrostu młode drzewka należy zabezpieczyć przed zimą kopczykiem ziemi, kory lub kompostu.
W x S 10-15 m x 6 m

eprasa.pl b67c84aa85

KULKOLAND

Jest tak samo pożyteczny, co niebezpieczny: bluszcz doskonale zakryje puste miejsca pod drzewami, tworząc zimozielony kobierzec, jednak miej się na baczności, kiedy zacznie wspinać się po pniach. Popędzi wtedy do góry i ani się obejrzysz, a zacznie panoszyć się wśród konarów i gałęzi. Dopiero wtedy zacznie wytwarzać krzaczaste gałęzie, na których we wrześniu pojawią się kwiaty, a następnie czarne, kuliste owoce. Bluszczowe czapy zwiększają ciężar koron drzew sprawiając, że mogą się łamać w czasie burz, ale dostarczają pokarmu ptakom, które żywią się owcami.

Bluszcz pospolity (*Hedera helix*)
Wspina się po pniach, ścianach i murach za pomocą korzeni przybyszowych, wyrastających wzdłuż pędów. Łatwo rozmnaża się z sadzonek pędowych i wierzchołkowych (ukorzeniają się łatwo od maja do września) i z nasion. Wiosenne cięcie pobudza go do wydawania długich pędów w większymi liśćmi.
W x S 30 m x 4 m

eprasa.pl b67c84aa85

WYSOKIE SFERY

Drobne, białe i kremowe kuleczki dodają drzewom i krzewom zimą odświętnego wyglądu. U pięknotki to owoce, które utrzymają się na gałęziach do końca roku, a u cyprysika – męskie kwiatostany, które zaczną pylić wiosną. Miło zawiesić oko na tych naturalnych dekoracjach i miło ze strony przyrody, że postanowiła je zawiesić na gałązkach. Dodaj do nich trochę światełek i wystarczy – uzyskasz w ogrodzie efekt prostej świątecznej elegancji.

Pięknotka japońska (*Callicarpa japonica*) 'Leucocarpa'

Pięknotki potrzebują towarzystwa innych egzemplarzy swojego gatunku do zapylenia krzyżowego – zawiązują wówczas więcej owoców. Atrakcyjnie wyglądają posadzone w sąsiedztwie pięknotek Bodiniera o purpurowych owocach. Rozmnażaj przez sadzonki zielne pobrane latem.
W x S 3 m x 2 m

Cyprysik nutkajski (*Chamaecyparis nootkatensis*) 'Pendula'

Aby młode drzewko wykształciło silny, prosty pień, warto przywiązać jego wierzchołek do palika (ta odmiana często wytwarza kilka wierzchołków). Rozmnażaj z sadzonek pędowych z piętką (fragmentem starszej gałązki) pobranych we wrześniu lub październiku.
W x S 10-15 m x 8 m

Rośliny na medal

„Naturalnie” – takie hasło przyświecało 29. Edycji **Międzynarodowej Wystawy Zieleń to Życie & Flower Expo** Polska, która odbyła się dniach 1-2-3 września w Warszawie. Święto zielonej branży jak zwykle przyciągnęło mnóstwo gości, zarówno z kraju, jak i zagranicy.

Jednym z punktów wystawy jest organizowany od 14 lat **Konkurs Roślin Nowości**. Co roku cieszy się on ogromnym zainteresowaniem, a szkółki zgłaszają coraz ciekawsze odmiany roślin. W tym roku jury przyznało 1 złoty medal, 3 srebrne, 3 brązowe oraz 2 wyróżnienia. Osobne wyróżnienie przyznali także dziennikarze oraz internauci. Poznajcie nagrodzone rośliny!

ZDJĘCIA: MATERIAŁY PRASOWE, MATERIAŁY KONKURSU ROŚLIN NOWOŚCI, AGENCJA PROMOCJI ZIELENI, KATARZYNA JEZIORSKA, KOZZI2

Nagrodzeni uczestnicy Konkursu Roślin Nowości 2022

ODWIEDŹ
www.zielentozycie.pl
po więcej informacji o wystawie, konkursie i roślinach.

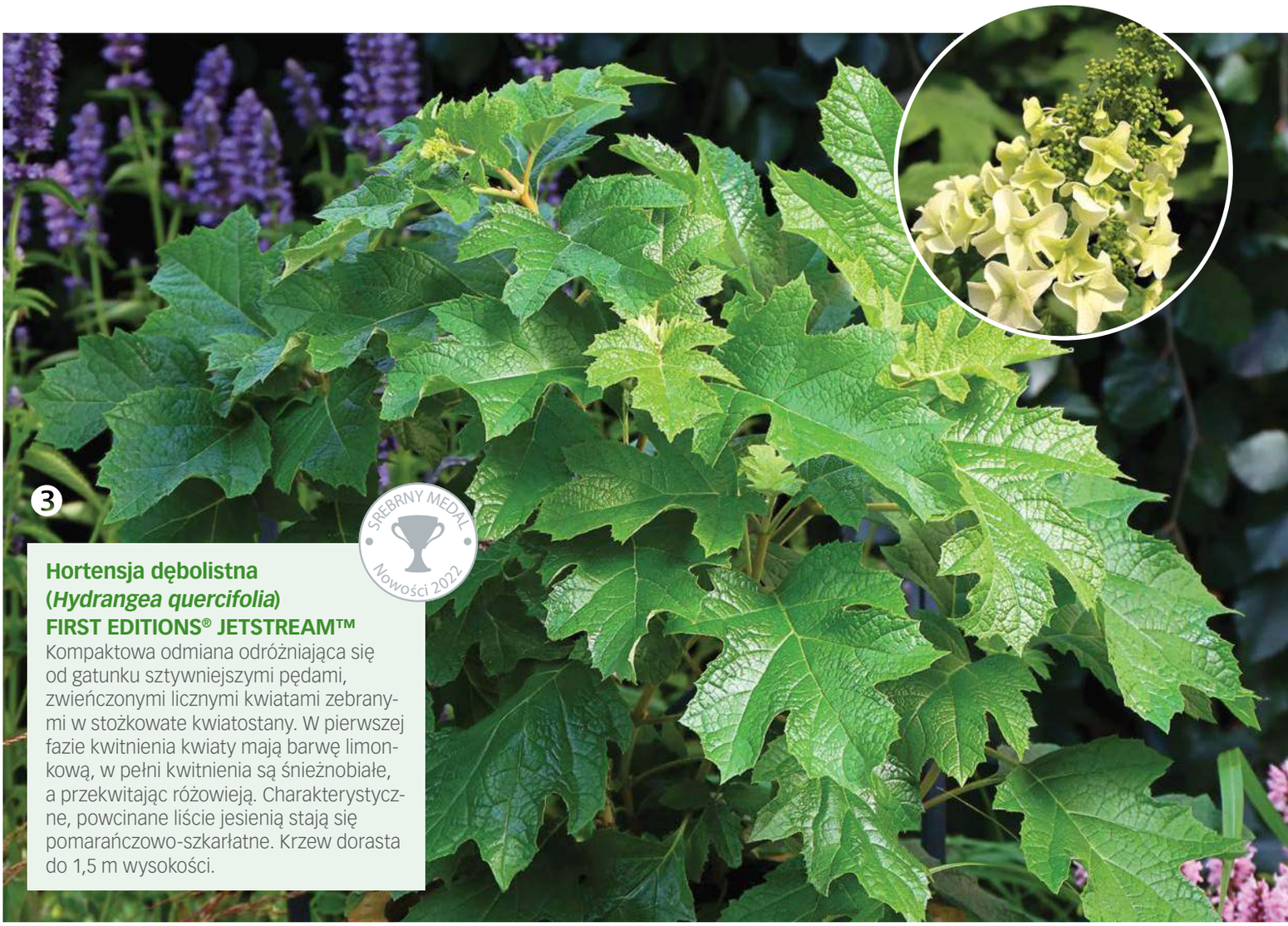
eprasa.pl b67c84aa85

1

Judaszowiec kanadyjski
(*Cercis canadensis*)
ETERNAL FLAME
Niewielkie drzewo lub krzew o ozdobnych liściach w intensywnych, ciepłych barwach zmieniających się w trakcie wzrostu. Początkowo liście są czerwone, później stają się intensywnie pomarańczowe, następnie żółte i zielonożółte. Roślina osiąga 5 m wysokości. Pojedyncze, pachnące kwiaty pojawiają się od kwietnia do maja.

2

Budleja Davida
(*Buddleja davidii*)
BUTTERFLY CANDY®
LITTLE RUBY
Obficie kwitnący krzew osiągający ok. 0,8 m wysokości wyróżniający się niespotykanymi, wyjątkowo intensywnymi, rubinowomagentowymi kwiatami. Kwiaty wydzielają lekki, słodki zapach i są bardzo atrakcyjne dla pszczół i motyli. Roślina ma zaokrąglony, zwarty pokrój. Dzięki niewielkim rozmiarom nadaje się nie tylko do uprawy w małych ogrodach, ale też w pojemnikach.

3

SREBRNY MEDAL Nowości 2022

Hortensja dębolistna (*Hydrangea quercifolia*) FIRST EDITIONS® JETSTREAM™

Kompaktowa odmiana odróżniająca się od gatunku sztywniejszymi pędami, zwieńczonymi licznymi kwiatami zebranymi w stożkowate kwiatostany. W pierwszej fazie kwitnienia kwiaty mają barwę limonkową, w pełni kwitnienia są śnieżnobiałe, a przekwitając różowieją. Charakterystyczne, powcinane liście jesienią stają się pomarańczowo-szkarłatne. Krzew dorasta do 1,5 m wysokości.

4

SREBRNY MEDAL Nowości 2022

Azalia (*Rhododendron*) 'Anna'

Polska odmiana azalii wielkokwiatowej o różowych, pełnych kwiatach zebranych na szczytach pędów w duże kuliste kwiatostany. Cechą charakterystyczną tej odmiany są fryzowane płatki. Kwiaty rozwijają się w maju. Roślina osiąga do 2 m wysokości i ma luźny pokrój. Wykazuje zadowalającą odporność na mączniaka.

eprasa.pl b67c84aa8

5

BRĄZOWY MEDAL Nowości 2022

Jałowiec nadbrzeżny (*Juniperus conferta*) 'Sunflower' PBR

Odmiana o oryginalnych, kremowożółtych wiosennych przyrostach, charakteryzująca się umiarkowanym wzrostem i spłaszczonym, regularnym pokrojem. Wyprodukowana w Polsce. Po 10 latach uprawy dorasta do 0,3 m wysokości i ok. 1,2 m średnicy. Może być wykorzystywana jako roślina okrywowa lub sadzona pojedynczo (okazy szczepione na pniu w formie miniaturowego drzewka).

6

BRĄZOWY MEDAL Nowości 2022

Proso rózgowate (*Panicum virgatum*) 'Nosferatu' PBR

Polska odmiana wyróżniająca się atrakcyjnym wybarwieniem liści już w początkowej fazie wzrostu. Liście mają różne odcienie niebieskiego oraz przybierają intensywną fioletowo-bordową barwę. Proso ma zwarty, wyprostowany pokrój i osiąga 0,7-0,8 cm wysokości. Purpurowe kwiatostany na roślinie pojawiają się w lipcu.

7

BRĄZOWY MEDAL Nowości 2022

Pęcherznica kalinolistna (*Physocarpus opulifolius*) MAGIC BALL

Zwarty krzew o kulistym pokroju. Łatwo się rozkrzewia i osiąga ok. 1 m średnicy. Liście mają przez cały sezon wegetacyjny ciekawą, zmienną barwę ulistnienia. Młode są intensywnie pomarańczowe, latem jaśnieją i stają się złote, a jesienią przybierają różne odcienie czerwieni.

Gdzie kupić

1 i 9 **www.szmit.pl** (judaszowiec, tulipanowiec)
2 i 8 **www.vitroflora.pl** (budleja, zawilec)
3 **www.piech.pl** (hortensja)
4 **www.azalia.pl** (azalia)
5 **www.kaluzinscy.pl** (jałowiec)
6 i 10 **www.daglezjaryki.pl** (proso, miskant)
7 **www.kurowski.pl** (pęcherznica)

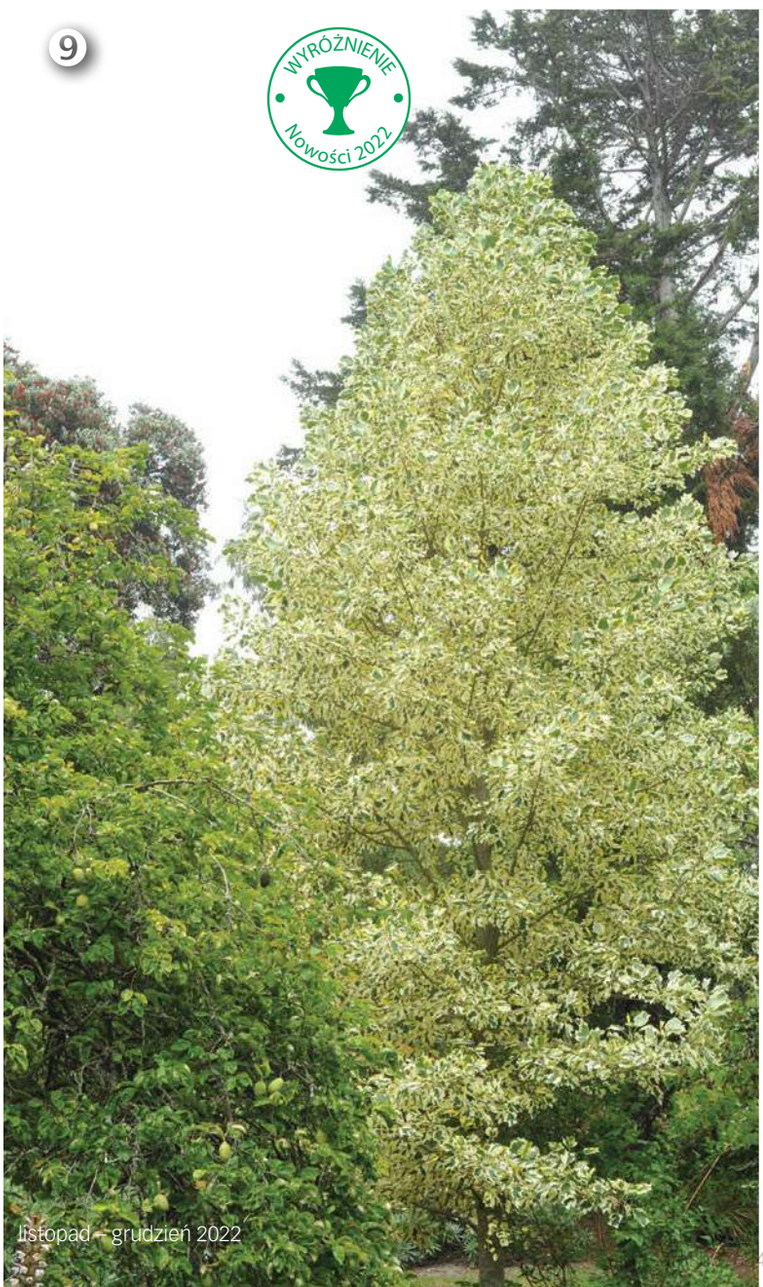

8

WYRÓŻNIENIE Nowości 2022

Zawilec (*Anemone*) 'Summer Breeze Snow' PBR

Jedna z najbardziej kompaktowych odmian zawilca o białych kwiatach. To bylina o ciemnozielonych, głęboko podzielonych liściach. Dorasta do 0,5 m wysokości. Kwiaty rozwijają się od sierpnia do października. Tworzą się na szczytach rozgałęzionych łodyg. Roślinę można uprawiać na rabatach, ale też wykorzystywać do ozdoby tarasów, sadząc w pojemnikach.

9

WYRÓŻNIENIE Nowości 2022

10

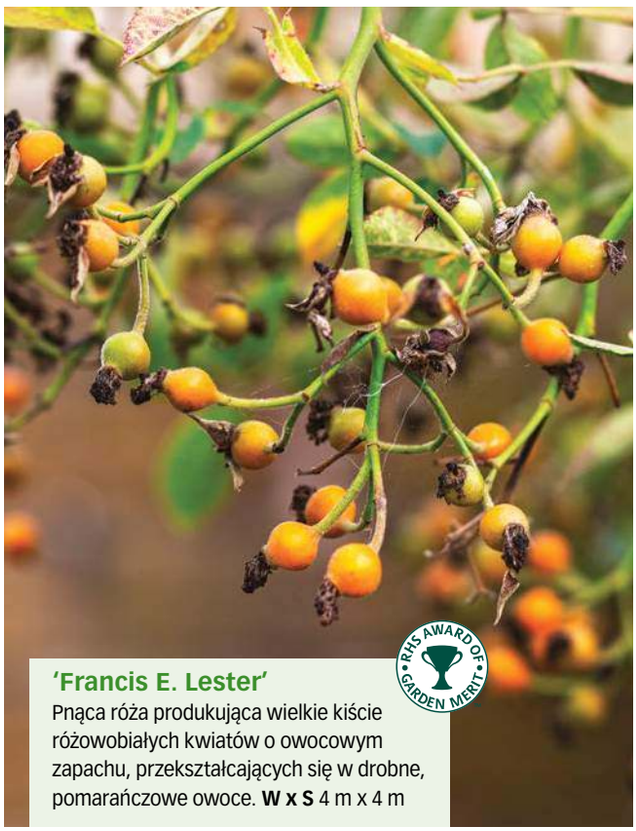
WYRÓŻNIENIE Konkurs Internetowy

Miskant chiński (*Miscanthus sinensis*) 'Polonus' PBR

Polska odmiana wyróżniająca się zwartym, gęstym pokrojem. Osiąga 1,5 m wysokości. Ma wąskie liście, które wyginają się łukowato. We wrześniu roślina wytwarza purpurowo-bordowe kwiatostany, osadzone nisko nad liśćmi. Późną jesienią wiechy stają się puszyste, a ich barwa staje się karmelowa.

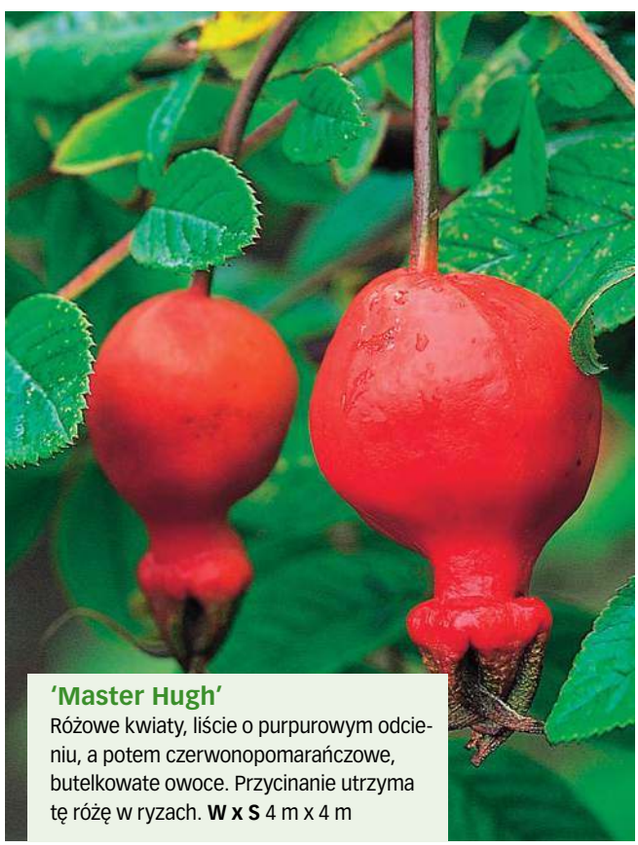
‘Alba Semiplena’
Szarawe liście i skupiska białych, półpełnych kwiatów, z których powstaną czerwone owoce. **Wysokość x szerokość** 2 m x 2 m

‘Francis E. Lester’
Pnąca róża produkująca wielkie kiście różowobiałych kwiatów o owocowym zapachu, przekształcających się w drobne, pomarańczowe owoce. **W x S** 4 m x 4 m

Róża rdzawa (*Rosa rubiginosa*)
Aromatyczne liście i drobne, różowe kwiaty, a po nich obfitość owoców utrzymujących się na roślinie jeszcze zimą. **W x S** 2 m x 2 m

‘Master Hugh’
Różowe kwiaty, liście o purpurowym odcieniu, a potem czerwonopomarańczowe, butelkowate owoce. Przycinanie utrzyma tę różę w ryzach. **W x S** 4 m x 4 m

Róże o atrakcyjnych owocach

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Barwne owoce												
Sadzenie roślin z nagimi korzeniami												

ZDJĘCIA: DAVID AUSTIN; EMMA CRAWFORTH; GETTY/RUDOLF VLCEK

eprasa.pl b67c84aa85

Eksperci polecają

'Geranium'
Ciemnoczerwone, pojedyncze kwiaty pojawiają się na wyprostowanych, prawie pozbawionych cierni pędach. W sierpniu – cynobrowe owoce.
W x S 2 m x 1,5 m

Różane owoce

Jest wiele róż, które można uprawiać, aby móc cieszyć się ich owocami – mniej lub bardziej legalnie – informuje **Graham Rice**

Nie wolno ci sadzić róż? Co się dzieje z tym światem? Pozwól, że wyjaśnię: gdy myślimy o uprawianiu róż dla ich kolorowych owoców, które cieszą oko jesienią i zimą, jako pierwsze przychodzą nam do głowy róże pomarszczone (*Rosa rugosa*). Są wytrzymałe, odporne, łatwo się adaptują, bujnie kwitną i owocują, i są niezwykle pożyteczne dla dzikich stworzeń. Brzmi idealnie? Niestety nie jest tak różowo.

Rosa rugosa jest tak inwazyjna, że nie wolno jej sadzić poza ogrodami. Ponadto prawo wymaga, aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się tych róż, jeśli już mamy je w ogrodzie – co, jak sądzę, jest równoznaczne z obowiązkiem wycinania ich owoców. Po co więc w ogóle je sadzić?

Na szczęście jest wiele innych wytrzymałych i łatwych w pielęgnacji róż o dużych, kolorowych owocach. Istnieje też róża wyhodowana specjalnie dla owoców, którą niefortunnie nazwano 'Jam-a-licious'. Jest to jednak rodzaj róży pomarszczonej, dlatego nie mam jej na swojej liście!

Większość róż produkuje owoce, ale aby powtarzały kwitnienie, musimy usuwać ich przekwitłe kwiaty, zatem pozbawiamy je tej możliwości. Rzadko kusi nas, aby oczyszczać z przekwitłych kwiatów róże kwitnące tylko raz w sezonie, dlatego mają one szansę wyprodukować swoje jesienne skarby.

- **Stanowisko** Wszystkie zrzucają liście na zimę i najlepiej owocują w pełnym słońcu. Lubią większość gleb poza przesuszonymi i podmokłymi. Róże produkujące dobre owoce są zwykle wysokie. Utrzymasz je w ryzach, przycinając zimą największe przyrosty.
- **Pielęgnacja** Latem dwukrotnie zasilaj nawozem do róż. Ściółkuj organiczną materią pozbawioną chwastów po wykonaniu zimowego cięcia. Możesz wyciąć trochę owoców do jesiennych i bożonarodzeniowych wianków.
- **Gdzie kupić** www.davidaustinroses.co.uk; www.classicroses.co.uk; trevorwhiteroses.co.uk.

NA STRONIE www.gardenersworld.com/roses znajdziesz więcej porad ekspertów dotyczących uprawy róż

eprasa.pl b67c84aa85

Felieton

Cały Monty

Jako strażnicy naszych skrawków ziemi naprawdę możemy zrobić to i owo w kwestii ochrony środowiska – zasada „trzech P" **Monty'ego** świetnie nadaje się na początek

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Coś musi być w literze „P". Może szczególnie podoba się nam, bo jest spółgłoską zwarto-wybuchową i daje możliwość prezentowania porywających pomysłów – nie wspominając już o prymitywnych, płytkich przekonaniach. Dobrze, już kończę. Prawie na pewno. Ale gdy będziesz następnym razem bezmyślnie zabijać czas w internecie, wyszukaj „trzy Pe", a zobaczysz, że wszyscy guru zarządzania mają swoje własne „trzy Pe", które zapewniają sukces w biznesie, przemówieniach publicznych, ratowaniu planety, dłuższym życiu...

Nie chcąc pozostać w tyle, zajmę się własnymi „trzema ogrodniczymi Pe" – z tym, że będą one dotyczyć Trzech Problemów, którym ogrodnicy muszą teraz stawić czoła i jak najszybciej je rozwiązać.

To podłoża torfowe, plastik i pestycydy. Nic nowego – tym bardziej przykro. Chciałbym, żeby dopiero wczoraj mówiono o tym w wiadomościach. Tymczasem problemy związane z podłożem torfowym, plastikiem i pestycydami nie skończyły się – i nie skończą, dopóki nie zrobimy z tym czegoś razem.

> *„Trzy Problemy, którymi muszą zająć się ogrodnicy to podłoża torfowe, plastiki i pestycydy"*

Od 2024 roku ogrodnicy nie będą już mogli kupić podłoża z torfem – ani dla potrzeb indywidualnych, ani przemysłowych. Wielu z nas uważa, że przepis ten powinien obowiązywać już od lat, ale lepiej późno, niż wcale. Tymczasem, aby przestać robić coś, co jest szkodliwe, nie powinniśmy czekać na odpowiednie przepisy. Moim zdaniem osoby, które nie widzą powodu, aby przestać używać podłoża torfowego, wiele łączy z płaskoziemcami, antyszczepionkowcami i lobby zaprzeczającym istnieniu zmian klimatycznych, ale warto podkreślić, że torf pochłania węgiel z atmosfery, dlatego wydobywanie go z ziemi można porównać do wycinania lasów deszczowych czy zaorywania łąk.

Torfowiska to jedyne w swoim rodzaju, specjalistyczne ekosystemy, które nie mają swoich odpowiedników. Jeden buldożer może w parę minut zniszczyć torfowisko, które powstawało przez setki, jeśli nie tysiące lat i aby mogło się odtworzyć, będzie potrzebowało analogicznie dużo czasu. To wandalizm środowiskowy w czystej postaci i żaden ogród – ani mój, ani twój, ani słynny ogród w Sissinghurst, ani złoty medalista wystawy w Chelsea – nie jest tego wart.

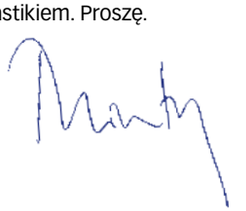
Jeśli nie wystarczą te dwa argumenty, to mam kolejne: podłoże torfowe jest w ogrodzie najzupełniej zbędne. Nigdy nie jest uzasadnione z ogrodniczego punktu widzenia, bo nie jest nie do zastąpienia. Z mojego doświadczenia wynika, że świetnie sprawdzają się najróżniejsze dostępne w handlu podłoża z kory, zrębków, kojry, paproci czy wełny i uważam, że wielki potencjał ma wykorzystywanie trylionów liści, które opadają z drzew co roku jesienią. Trzymanie się podłoża z torfem, bo zawsze tak było, jest leniwe i nieodpowiedzialne.

Wykorzystywanie podłoża torfowego uzasadnia się też powszechnie jego niską ceną. Tymczasem koszty są po prostu odroczone i spadną – jak zawsze – na najbiedniejszych. Ze zmianami klimatycznymi poradzimy sobie jedynie wtedy, gdy weźmiemy za nie odpowiedzialność jako społeczeństwo i będziemy roztropnie działać z myślą o przyszłości. To jak jajko i kura. Jeśli przestaniemy kupować podłoża z torfem, producenci i centra ogrodnicze staną przed wyzwaniem zapewnienia nam nienaruszających równowagi ekologicznej i niedrogich alternatyw – a jeśli będzie popyt, z pewnością im się uda.

Drugie „Pe", plastik, jest pod wieloma względami jeszcze większym problemem, bo podłoża torfowe to kwestia specjalistyczna, a plastiki – powszechna. Prawda jest taka, że współcześnie zależymy od plastiku. Plastikowe doniczki są widocznym czubkiem ogromnej góry plastiku. Ich recykling jest trudny. Mówi się, że każda wyprodukowana cząstka plastiku nadal istnieje. Nie ma tu łatwego rozwiązania, ale ogrodnicy mogą zrobić dwie rzeczy: po pierwsze przestać kupować i wykorzystywać jednorazowe plastiki w każdym kształcie i formie: i doniczki, i opakowania, i siatki. Róbmy z tego problem, a handel będzie musiał zareagować i znaleźć alternatywne, kompostowalne pojemniki na rośliny sprzedawane w handlu detalicznym. Po drugie ceńmy nasze plastikowe doniczki. NIE oddawajmy ich do recyklingu, tylko wielokrotnie używajmy, raz za razem. Myjmy je, przechowujmy z dala od światła i jak najefektywniej wykorzystujmy.

Ostatnim i najbardziej godnym ubolewania „Pe" są pestycydy. W pewnym sensie najłatwiej jest z nich zrezygnować – wystarczy powiedzieć „nie". Prawdziwy problem polega na tym, że kategoryzujemy niektóre żywe stworzenia jako „szkodniki", które istnieją tylko po to, żeby niszczyć nasze prowincjonalne ogrody za domem. Biorąc pod uwagę naszą dzisiejszą wiedzę, brzmi to jak sen wariata i należy do ogrodniczego światopoglądu, który wydawał się anachroniczny już trzydzieści lat temu. Dobry ogrodnik zawsze współdziała z naturą, zamiast ją zwalczać – to ostatnie wynika z pychy i jest bezowocne.

Dlatego na koniec sparafrazuję: porzuć podłoża z torfem, przestań posługiwać się pestycydami i ponownie posługuj się plastikiem. Proszę.

eprasa.pl b67c84aa85

OKIENNE DEKORACJE Z WISAN SA

www.wisan.pl

ZAPOZNAJ SIĘ Z NASZĄ PEŁNĄ OFERTĄ

Zadzwoń +48 15 812 22 53

Zamów online www.sklep.wisan.pl

eprasa.pl b67c84aa85

Bogate w nektar ciemierniki nie tylko cudownie wyglądają, ale też zapewniają niezbędny pokarm pojawiającym się na początku roku zapylaczom

“Luty bywa cudownie rozświetlony intensywnymi, jak u kamieni szlachetnych, barwami kwiatów sadzonych teraz roślin cebulowych: irysów, żonkili, cebulic i szafirków”

Jaśniejsza strona *zimy*

Jeśli obsadzimy teraz donice odpowiednio dobranymi roślinami cebulowymi, zapewnimy sobie atrakcyjne kompozycje na zimę – i dodatkowo na wiosnę. **Monty** zdradza, jak zrobić to naprawdę dobrze

ZDJĘCIA JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Gdzieś w połowie listopada Longmeadow zaczyna się rozmywać, stając się brązowo-zieloną, niewyraźną plamą. Błoto sprawia, że trawa robi się śliska i zdradliwa, a deszcz zamienia ścieżki w lodowiska. Czekamy na zimne, jasne dni, bo są trochę bardziej suche i przynoszą ze sobą upragnione przebłyski słońca, ale nie przestajemy pracować w ogrodzie, a on nadal obdarza nas okazjonalnymi zachwytami, choć dzieje się to coraz rzadziej.

Rabaty Trawiaste wyglądają wspaniale nawet, gdy więdną, a wszystko, co zielone szczególnie się teraz uwydatnia (choć jest tego znacznie mniej, odkąd zaraza bukszpanów zdziesiątkowała nasze zimozielone żywopłoty). Trzeba jednak teraz wprowadzić jakieś dodatkowe ożywienie, aby podnieść się na duchu w tym, przynajmniej dla mnie, najbardziej rozmokłym, najciemniejszym czasie w całym roku.

właśnie teraz – irysów, żonkili, cebulic, szafirków i naturalnie tulipanów, które zakwitną w kwietniu.

Ale najpierw rozprawmy się z niedolą, jaką jest sześć tygodni poprzedzających Boże Narodzenie. Niewiele można zrobić, aby uratować ten posępny czas – zagrzebuję się w pracy i codziennie chodzę na energiczne spacery; doniczka z zimową kompozycją może uczynić to brzemię nieco lżejszym.

Jeśli chodzi o barwy, które utrzymują się zimą przez dłuższy czas, trudno przebić radosne kwiaty kwitnących zimą bratków i fiołków. Te pierwsze mają większe kwiaty, ale łatwiej uszkadza je intensywny deszcz, przez który płatki opadają i smętnie się zwieszają. Fiołki są mniejsze i mają małe kwiaty, ale trzymają się prosto i nie ulegają tak łatwo pogodzie. Uprawiam jedne i drugie, ale bratkom zapewniam bardziej osłonięte stanowisko.

Bratki i fiołki są dostępne w oszałamiają-

“Sadzenie tulipanów to jedna z moich ulubionych prac – cieszą mnie dziesiątki donic, które będą pełne barw”

Najlepiej nadają się do tego strategicznie umiejscowione donice obsadzone kompozycjami na zimę. Przyznaję, że możliwości są tu ograniczone, ale istnieją i należy je wykorzystać. Na początku nowego roku oferta roślin w doniczkach jest już znacznie szersza, bo pojawiają się pierwsze rośliny cebulowe, a luty bywa cudownie rozświetlony intensywnymi, jak u kamieni szlachetnych, barwami kwiatów, które możemy zasadzić

cej palecie barw – od bladożółtej i różowej po cudowne głębokie czerwienie i fiolety – i dzielnie kwitną zimą nawet przy najgorszej pogodzie. Bratki to rośliny leśne i najlepiej kwitną, gdy jest chłodno i wilgotno, w lekkim lub rozproszonym cieniu, ale są tak wytrzymałe, że znoszą prawie każdą pogodę i w przeciwieństwie do fiołków dobrze rosną w pełnym słońcu, o ile tylko ziemia nie wyschnie na wiór. Najlepszym dla nich podłożem jest ziemia liściowa, ale sprawdzi się każde sypkie, lekkie podłoże i choć nigdy nie powinno wyschnąć, bratki nie mogą też rosnąć w mokrej ziemi – dlatego podłoże musi być przepuszczalne.

Pierwiosnki ogrodowe zaczynają kwitnąć jesienią i kontynuują kwitnienie przez całą zimę [w Polsce zaczynają kwitnąć w marcu – red.]. Zasadź je w donicy (musi być dość głęboka, aby korzenie mogły odpowiednio się rozrosnąć, jeżeli rośliny mają długo kwitnąć) blisko siebie – będą wyglądać czarująco i robić duże wrażenie.

Ciemierniki świetnie rosną w donicach i wyglądają najlepiej właśnie zimą. Najpopularniejsze są mieszańce orientalne, ale zwykle zaczynają kwitnąć od lutego. Aby cieszyć się ich kwiatami wcześniej, postaw na ciemiernik biały (*Helleborus niger*), z którego powstało wiele jeszcze odporniejszych i wcześniej kwitnących mieszańców (o odrobinę mniejszym od niego uroku), kwitnących od końca roku i świetnie wyglądających w donicy, nawet, gdy mają tylko liście. Jak większość ciemierników, lubi chłodne stanowiska w częściowym cieniu i żyzną glebę, która nie może wysychać. Przestrzeń między roślinami wyłóż mchem z ogrodu, a kompozycja będzie wyglądała świetnie i pod chmurką, i w domu – wykorzystujemy ją za-

Dziesiątki donic w Longmeadow obsadzam tulipanami, aby uzyskać spektakularny efekt w środku wiosny

równo do dekoracji bożonarodzeniowego stołu, jak i na podwórku, gdzie dzielnie znosi zimowe zawirowania pogodowe.

Jeśli chodzi o warunki domowe, zawsze uprawiam kilka amarylisów – czy też raczej *Hippeastrum* – których ogromne jak strusie jaja cebule powinny być tylko do połowy zakopane w przepuszczalnym podłożu. Uprawiam je w szklarni do momentu, gdy pojawią się pierwsze pąki, po czym przenoszę do domu, gdzie otwierają się i kwitną. Najlepiej jest, gdy stoją w chłodnym miejscu – z pewną dozą naturalnego światła – bo kwitną wtedy najdłużej, ale tak, czy siak całymi tygodniami dodają zimą atrakcyjności każdemu pomieszczeniu.

Cień, a potem światło

Jeśli zimą nie masz w ogrodzie zbyt wiele światła – a w Longmeadow są miejsca, gdzie słońce nie zagląda od listopada do marca – wspaniale sprawdzą się tam paprocie, które

eprasa.pl b67c84aa85

świetnie wyglądają i doskonale rosną nawet w największym cieniu. Jednym z moich ulubieńców jest narecznica mocna (*Dryopteris affinis*) o spektakularnych, długich liściach, które zamierają dopiero na początku wiosny, zanim roślina wypuści nowe liście. Donica z jedną dużą narecznicą w centrum, trzema czy czterema płożącymi się bluszczami takimi jak *Hedera* 'Mein Herz' i bratkami czy cyklamenami, które dodadzą kompozycji barw, będzie zimą jedną z największych atrakcji w ogrodzie – nawet w najgłębszym cieniu.

Jest kilka naprawdę świetnych roślin o srebrzystych liściach, które zapewniają doskonałe tło kwiatom o intensywnych kolorach – np. bratkom ogrodowym i fiołkom. Starzec popielny (*Jacobaea maritima*, lepiej znany pod swoją poprzednią nazwą *Senecio cineraria*) jest bardzo wytrzymały i znosi większość warunków atmosferycznych. Jeśli wiosną usuniesz mu uszkodzone liście, roślina odrodzi się.

PO PRAWEJ
Mech pomaga utrzymać wilgotność podłoża w donicy i jest echem naturalnego, leśnego siedliska ciemierników

NA STRONIE OBOK
Hipeastra zasadzone do donic w listopadzie kwitną od Bożego Narodzenia do początku nowego roku

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD

eprasa.pl b67c84aa85

Jak sadzić w donicach rośliny cebulowe kwitnące wiosną

Sadzenie roślin cebulowych, takich jak widoczne tu krokusy Tomassiniego (*Crocus tommasinianus*) 'Barr's Purple', to jeden z najprostszych sposobów na zapewnienie sobie cudownej dekoracji na wiosnę

1 **Wypełnij** jedną trzecią donicy z otworami w dnie podłożem beztorfowym wymieszanym w proporcji 2:1 ze żwirkiem ogrodowym.

2 **Zasadź** jak najwięcej roślin cebulowych. Jeśli sadzisz je w jednej warstwie, mogą się prawie dotykać, jeśli warstwowo – zapewnij im więcej miejsca.

3 **Zakryj** cebule podłożem na wysokość ich podwójnej wysokości i dodaj warstwę żwirku. Dociśnij ziemię i podlej. Pozostaw, aż pojawią się pierwsze pędy.

Jeśli masz zaciszne stanowisko, zasadź astelię (*Astelia*) 'Silver Shadow'. Ta bylina ma spektakularne, srebrzyste, bujnie rosnące liście, które przypominają wstęgi. Stwierdziłem, że astelia dobrze wygląda przez całą zimę, jeśli osłoni się ją od mrozu i wiatru. Wraz z początkiem nowego roku wszystko się poprawia. Dni powolutku wydłużają się i, co najlepsze, pojawiają się rośliny cebulowe – najpierw nieśmiało wychodzi kilka pierwiosnków i ranników, po czym, gdy zacznie się luty, wybuchają kolorami krokusy, żonkile i irysy [w Polsce od końca marca – red.]. Te ostatnie to moi ulubieńcy i zawsze obsadzam nimi maksymalnie dużo donic.

Te bardzo wczesne irysy to rośliny alpejskie, czyli znoszące mrozy, ale wymagają bardzo przepuszczalnej gleby. Sadzę je w beztorfowym podłożu wymieszanym pół na pół ze żwirkiem. *Iris unguicularis* gdzieniegdzie może zakwitnąć nawet w październiku, ale zawsze zakwita przed Bożym Narodzeniem. Jest zimozielony i ma mnóstwo liści, ale aby pięknie kwitnąć, potrzebuje dużo słońca. Irysy Danforda (*I. danfordiae*) mają intensywnie żółte kwiaty, krótkie pędy i zakwitają u nas gdzieś w połowie stycznia. Są niedrogie i zwykle po pierwszym roku kwitną słabiej, dlatego aby zapewnić sobie najlepsze kwiaty, warto co roku kupować świeże cebulki.

Kosaciec żyłkowany (*Iris reticulata*) ma piękne płatki w kolorze niebieskim lub fioletowym i kwitnie od końca stycznia do początku lutego. Mam *I. reticulata* 'Harmony', który ma intensywnie granatowe kwiaty ze złotą smugą na dolnych płatkach. W czasie, gdy kwitnie, jego liście są dość krótkie, ale potem dalej rosną, osiągając długość ok. 30 cm. 'J.S.Dijt' ma głęboką barwę wina i kwitnie dość późno, ale to kolejna doskonała opcja. Kosaciec dziwny (*Iris histrioides*) 'Lady Beatrix Stanley' ma śliczne niebieskie kwiaty z żółtymi smugami pośrodku płatków i krótką łodygę. Należy do grupy kosaćców żyłkowanych, a szczególne wrażenie robi odmiana 'George' o śliwkowo-fioletowych kwiatach, które są większe, niż u innych członków tej grupy. Wszystkie kultywary *I. histrioides* obficie kwitną rok po roku [w Polsce irysy zaczynają kwitnąć od marca – red.]

"Najpierw nieśmiało wychodzi kilka roślin cebulowych, po czym wybuchają kolorami krokusy, żonkile i irysy"

Monty sadzi podpędzone cebulki hiacyntów do płytkich donic, aby zapewnić sobie wonną dekorację na Boże Narodzenie

I wreszcie listopad – to miesiąc, w którym sadzimy tulipany. To jedna z moich ulubionych prac w roku i cieszy mnie zarówno mieszanie całych taczek podłoża ze żwirkiem (przepuszczalność ma tu podstawowe znaczenie), jak i widok dziesiątków donic, które w szczycie wiosny rozjarzą się kolorami.

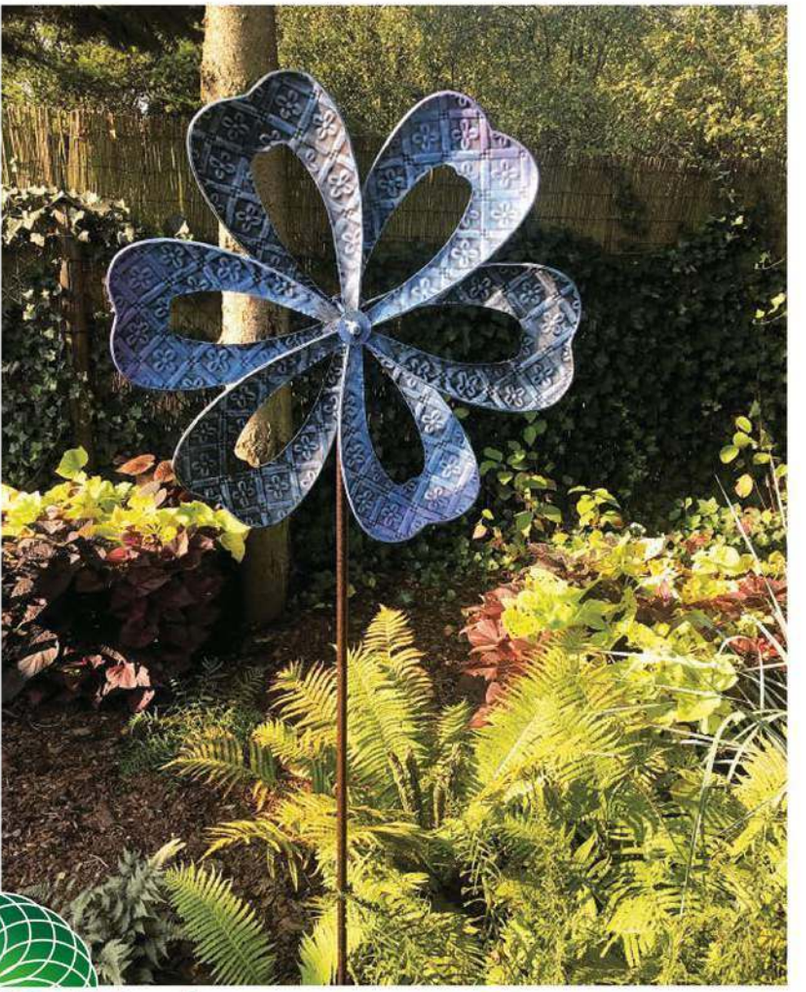
W donicach można sadzić tulipany gęsto, o ile tylko nie dotykają się, a jeśli donica jest odpowiednio głęboka, świetnie sprawdza się sadzenie warstwami – wystarczy najniższą z nich przysypać paroma centymetrami podłoża przed ułożeniem kolejnej. W ten sposób w moich dużych donicach rosną po trzy warstwy trzech odmian tulipanów – często powierzchnię obsadzam dodatkowo lakami i bluszczem. Przechowuję donice pod osłoną, aby nie rozmoczył ich deszcz, podlewam je raz w miesiącu i wystawiam pod chmurkę gdzieś pod koniec lutego, gdy zaczynają pojawiać się pierwsze pędy. Zima znika już wtedy aż do kolejnego roku, a ja zaczynam odczuwać coraz silniejsze podekscytowanie wiosną.

ODWIEDŹ stronę **www.gardenersworld.com/plant-spring-bulbs** i odkryj z Montym, jak obsadzać donice roślinami cebulowymi kwitnącymi wiosną

eprasa.pl b67c84aa85

AURORA
garden

Rzeźby Wiatrowe Aurora Garden – całoroczna ozdoba ogrodu

www.aurora-garden.pl • tel. 796-881-848

eprasa.pl b67c84aa85

Kolor na każdą okazję

W tym praktycznym poradniku **Carol Klein** pokazuje, jak przełożyć teorię koloru na praktykę nawet w najbardziej problematycznym ogrodzie

Każdy ma własną wrażliwość na kolory, swoje preferencje i gust. Kto wie, czy nasz wspólny język dotyczący kolorów na pewno wynika z takiego samego odbioru barw? Miejmy nadzieję, że tak. Używamy wspólnego języka, aby o tym rozmawiać i dzielić się entuzjazmem z tego, że istnieje, choć każdy z nas ma własne wyczucie barw i wykorzystuje je w ogrodzie we własny sposób.

Kolor odgrywa w każdym ogrodzie kluczową rolę i bez względu na to, czy jest zastosowany w sposób przemyślany, czy przypadkowy, pierwsze wrażenie, jakie odbieramy we własnym bądź cudzym ogrodzie to kolory. Gdy dowodzenie przejmuje intelekt, inne aspekty nabierają większego znaczenia.

Mózg może zarejestrować formę, wzory i rozmiary, ale to chyba kolory robią największe wrażenie. Jak zatem używać barw w różnych miejscach, aby zamanipulować przestrzenią, bądź w reakcji na konkretne warunki? Czy dzięki kolorom mały ogród może wydawać się większy? Jakie barwy są najlepsze do zacienionych zakątków? Z pewnością warto się nad tym zastanowić.

> „Warto pomyśleć o sukcesji. Rozważanie, jak rośliny będą po sobie kolejno następować, to ekscytująca przygoda”

DO DUŻYCH OGRODÓW

Zastosowanie barw w dużych ogrodach to luksus dostępny dla niewielu z nas i należy o nim myśleć w większej skali – nie ma co rozmieniać się na drobne. Możesz stworzyć duże plamy kolorów, co oznacza, że będziesz potrzebować wielu roślin. O ile nie jesteś milionerem, najlepszym rozwiązaniem jest ich własnoręczne rozmnażanie. Milionerzy nie wiedzą, co tracą!

Świetnie sprawdzą się rośliny, które szybko tworzą kępy. Warto też postawić na rośliny o różnym pokroju, wysokości i stylu.

Gertrude Jekyll projektowała niektóre rabaty tak, aby wyglądały jak wachlarz kolorów tworzących całą tęczę, choć barwy niebieska i indygo nigdy się u niej nie spotykały – znajdowały się na przeciwległych końcach rabaty. To tylko jeden z pomysłów.

Warto pomyśleć o sukcesji kwitnienia. Rozważania o tym, jak rośliny kolejno po sobie następują i w jakich będą fazach, gdy ich sąsiad zacznie najpiękniej kwitnąć, to nie problem, ale ekscytująca przygoda.

Nic nie jest statyczne – barwy w ogrodzie zmieniają się z tygodnia na tydzień, z miesiąca na miesiąc, z pory roku na porę roku.

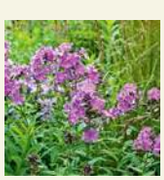
W dużym ogrodzie można działać brawurowo; daje to też możliwość stworzenia wybranego przez nas nastroju i efektu, co powinno decydować o dominacji konkretnego koloru. Sadź rośliny w dużych grupach, ale niech nie będą tej samej wielkości. Postaw na kilka odmian – nie przekształcaj ogrodu w kolekcję i ogranicz liczbę zastosowanych barw. Powtarzaj nasadzenia konkretnych roślin w różnych odstępach, aby ustalić rytm.

ODPOWIEDNIA ROŚLINA NA ODPOWIEDNIE MIEJSCE

■ Aster (*Symphyotrichum*) ‘Little Carlow’

Przez długi czas wydaje mnóstwo drobnych kwiatów na mocnej łodydze. To niezawodna roślina, tworząca kępy, krzaczasta i atrakcyjna dla zapylaczy. Łatwa w pielęgnacji, zdobywczyni nagród.
Kwiaty VIII-X
Wysokość x Szerokość 90 cm x 45 cm

■ Floks wiechowaty (*Phlox paniculata*) ‘Eventide’

Jest mnóstwo odmian tego floksa. Są prawie bez wyjątku niezawodne i tolerują większość warunków, choć docenią, gdy przy sadzeniu zapewnisz im dużą ilość materii organicznej. Szczodrze ściółkuj. Najlepiej rozmnażać je przez pobieranie sadzonek korzeniowych wiosną.
K VII-IX **W x S** 90 cm x 40 cm

■ Jarzmianka (*Astrantia*) ‘Roma’

O ile nie masz zbyt suchej ziemi, jarzmianki to doskonałe, tworzące kępy byliny, które szybko się rozmnażają i można je łatwo dzielić. Jarzmianka ‘Roma’ to bezpłodny mieszaniec i jeśli wytniesz więdnące kwiatostany przy samej ziemi, masz gwarancję pojawienia się kolejnego rzutu ślicznych, różowych kwiatów.
K VI-IX **W x S** 60 cm x 40 cm

Bez względu na wielkość twojego ogrodu i panujące w nim warunki zawsze możesz uczynić go jeszcze barwniejszym

ZDJĘCIA: JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, GETTY/JOSHUA MCCULLOUGH, PHYTOPHOTO

eprasa.pl b67c84aa85

DO MAŁYCH OGRODÓW

Choć w małym ogrodzie nasadzenia bazujące na wyborach kolorystycznych mogą wydawać się łatwiejsze, niż na dużej działce, jest wręcz przeciwnie. Trzeba być bardziej przewidującym; jest mniej miejsca na nieudane połączenia.

Trzeba sprytnie wziąć pod uwagę kolejność kwitnienia; naprawdę wykorzystać całą przestrzeń przez maksymalnie dużą część roku. Barwy muszą być zintegrowane i spójne.

Mały ogród – małe rośliny? Zdecydowanie nie. Na małej przestrzeni postaw na wyraziste rośliny i spróbuj włączyć jak najwięcej gatunków podkreślających rytm; trawy wszędzie wnoszą światło, ruch i dźwięk, i choć ich barwy są zwykle przytłumione, zmieniają się w ciągu roku.

Jeśli chcesz stworzyć dramatyzm przez wykorzystanie jaskrawych czerwieni i pomarańczy, przestrzeń będzie wydawać się mniejsza, dlatego postaw raczej na rośliny o dużych liściach. Zastanów się, jak uzyskać wrażenie głębi i sprawić, aby nie można było objąć całego ogrodu jednym rzutem oka. Oprócz fizycznego odseparowania jednej części ogrodu, np. poprzez wykorzystanie wyższych roślin na pierwszym planie, możesz za pomocą koloru dodać mu głębi. Gdy barwy stopniowo zmieniają się tak, że w najodleglejszej części działki panują odcienie niebieskiego i zielonego, a z przodu ciepłe kolory, przestrzeń wydaje się większa.

Barwy powinny zmieniać się stopniowo, a nie znienacka. Na przykład zastosowanie białych elementów jedynie podzieli przestrzeń i sprawi, że będzie wydawała się mniejsza.

Spróbuj też ustanowić rytm za pomocą wysokości. Wykorzystaj wyższe rośliny w różnych miejscach nasadzeń, nie tylko na zasadzie „wysokie z tyłu, niskie z przodu". Możesz też stworzyć zakątki, gdzie niższe rośliny tej samej odmiany będą meandrowały od przodu do tyłu.

ODPOWIEDNIA ROŚLINA NA ODPOWIEDNIE MIEJSCE

■ Bergenia (*Bergenia*) 'Bressingham Ruby'

Duże liście i wyrazista roślina. Jej zimozielone liście są atrakcyjne przez cały rok, ale szczególnie zimą, gdy nabierają głębokich, karmazynowych odcieni. Bergenie to bardzo zróżnicowane rośliny, radzące sobie ze wszystkim: od suszy po wilgotny cień.
K III-IV **W x S** 50 x 50 cm

■ Przetacznikowiec wirginijski (*Veronicastrum virginicum*) 'Fascination'

Wielka roślina o liściach zebranych w okółki wokół pędów kwiatowych i długich kwiatostanach złożonych z fioletowych kwiatów kochanych przez pszczoły i inne owady zapylające. Gdy opadną płatki, roślina zachowa architektoniczną strukturę.
K VII-VIII **W x S** 1,8 m x 50 cm

■ Miskant chiński (*Miscanthus sinensis* var. *condensatus*) 'Cosmopolitan'

Jasna, wyrazista i piękna roślina o szerokich źdźbłach szczodrze obrzeżonych kremowymi paskami. Świetnie wygląda z wysokimi roślinami zielnymi i długo zachowuje atrakcyjność. Jest dość prosta w uprawie, ale lubi żyzną glebę. Podziel, aby rozmnożyć – ale możesz potrzebować piły!
K VIII-X **W x S** 2 m x 1 m

eprasa.pl b67c84aa85

> „Ciesz się cieniem i szansą na wykorzystanie bogactwa odcieni i opcji nasadzeń zieleni”

DO CIENISTYCH ZAKAMARKÓW

Wykorzystanie barw w cienistych miejscach może wydawać się trudne. Należy zdawać sobie sprawę z ograniczeń, ale lepiej skupić się na zaletach. W cieniu nie ma sensu sadzić gatunków o jaskrawych kwiatach, które kochają słońce. Będą za wysokie i osłabione własnymi cieniami. Jak zwykle powinniśmy poszukać inspiracji w przyrodzie. Szukając barw dominujących w cieniu od razu widzimy, że najwięcej jest tam zieleni – w nieskończonej ilości odcieni – od ciemnych i lśniących po srebrzyste. Różnorodność form roślin i kształtów liści w połączeniu z tak szaloną paletą odcieni zieleni pozwala tworzyć subtelne, ale wyjątkowe kompozycje. Przyjrzyjmy się paprociom: wszystkie są zielone, ale ich zieleń ma mnóstwo odcieni: od głębokiej, lśniącej zieleni zanokcicy po młode, świetliste liście narecznicy czerwonozawijkowej (*Dryopteris erythrosora*) czy subtelną srebrzystą i kasztanową zieleń wietlicy japońskiej (*Athyrium niponicum* var. *pictum*). Ciesz się cieniem i wynikającą z niego szansą na wykorzystanie bogactwa odcieni zieleni i opcji nasadzeń.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; GETTY/JACKY PARKER PHOTOGRAPHY, REDA&CO

Jeśli jakiś kolor dobrze wygląda w cieniu, to z pewnością biel. Biel nie jest w cieniu szokiem dla siatkówki oka; lśni i rozjaśnia wszystkie ciemne zakamarki. Wypróbuj wiosną białe naparstnice i śnieżyce, a po nich bogactwo kwitnących latem na biało leśnych bodziszków.

Są też rośliny o niebieskich kwiatach, które uwielbiają takie warunki. Nasz rodzimy dzwonek szerokolistny (*Campanula latifolia*), czuje się tu wspaniale, a jeśli marzysz o pomarańczowym akcencie, zapomnij o daliach i zasadź kilka lilii złotogłów (*Lilium martagon*) ‘Orange Marmalade’.

ODPOWIEDNIA ROŚLINA NA ODPOWIEDNIE MIEJSCE

■ Astelia górska (*Astelia nervosa*)

Choć projektanci ogrodów często umieszczają ją na najsłoneczniejszych stanowiskach, ta atrakcyjna, pochodząca z Nowej Zelandii trawa o srebrzystych, mieczowatych liściach toleruje częściowy cień i rozjaśnia ciemne miejsca.
K IV-V **W x S** 1,2 m x 1,2 m

■ Naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea* f. *albiflora*)

Biała postać naszej rodzimej naparstnicy wnosi blask nawet do najciemniejszych miejsc.
To roślina dwuletnia, dlatego siej ją co roku, przeflancuj, rozsadź do większych doniczek i zasadź w ogrodzie. W pierwszym roku naparstnica wytwarza dużą rozetę liściową, a w drugim zakwita, wydaje nasiona i zamiera.
K V-VII **W x S** 1,2 m x 45 cm

■ Fatsjobluszcz lizjański (X *Fatshedera lizei*)

Duże, lśniące, intensywnie zielone liście na niezwykle ozdobnej roślinie. Międzygatunkowy mieszaniec powstały z bluszczu pospolitego i fatsji japońskiej (*Fatsia japonica*) zniesie każdą ilość cienia – widziałam, jak rósł u stóp schodów do piwnicy praktycznie bez światła.
K X **W x S** 2 m x 2 m

eprasa.pl b67c84aa85

> Tekstura, struktura, kształt i forma są ważne, ale to barwa łączy nasadzenia w całość

NA SUCHE MIEJSCA

Słoneczne, suche miejsca skłaniają do rozważań o kolorze pod innym kątem, niż cień; na pierwszy rzut oka to wyzwanie, ale mamy tu szansę zaszaleć z zupełnie inną paletą.

Można ze sobą zestawiać wszystkie odcienie barwy srebrnej, szarej, lawendowej, jasnofioletowej i okazjonalne akcenty wspaniałej żółci, tak kojarzącej się z krajobrazem śródziemnomorskim, tworząc naturalistyczne obrazy. Oto szansa na subtelność, tworzenie przestrzeni, głębi, łączenie roślin z naturalnymi materiałami, takimi jak drewno wyrzucone na brzeg, jeśli mieszkasz nad morzem czy lokalny żwir jak w inspirującym ogrodzie Beth Chatto. Tekstura, struktura, kształt i forma są ważne, ale to barwa łączy nasadzenia w całość.

Te rośliny muszą sobie radzić z ekstremalną suszą i mają na to swoje strategie przetrwania. Wiele z nich ma małe, wąskie liście; dominuje ulistnienie w kolorze szarym i niebieskozielonym. Czystek i róża pomarszczona mogą wnieść element zieleni i jaskrawo ubarwione kwiaty, zaś rośliny cebulowe, szczególnie tulipany botaniczne, będą kwitły krótko, ale atrakcyjnie. Trawy są tu miękkie i subtelne – piórkówka wschodnia (*Pennisetum orientale*) czy ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*) mają biszkoptowe bądź różowe kwiatostany.

Choć początkowo może się to wydawać trudne, ograniczenia narzucone przez stanowisko często bardzo pomagają zawęzić możliwości nasadzeń i skupić się na pomysłach na kolory. Pozwalają nam być kreatywnymi w osiągalny sposób.

ODPOWIEDNIA ROŚLINA NA ODPOWIEDNIE MIEJSCE

■ Róża pomarszczona (*Rosa rugosa*) 'Roseraie de l'Hay'

Przodkowie tej róży często zasiedlają piaszczyste plaże Japonii, a niektóre jej formy uprawne można spotkać na piaszczystych wydmach w Walii i hrabstwie Devon. Ma duże, pachnące, karmazynowe kwiaty, z których powstają pomarańczowe owoce, a jesienią jej liście robią się złocistożółte.
K VI-XI **W x S** 2 m x 2,2 m

■ Lawenda wąskolistna (*Lavandula angustifolia*) 'Hidcote'

Wszystkie lawendy lubią, gdy jest sucho, ale ta jest jedną z najlepszych; często wykorzystuje się ją na niskie żywopłoty, ale jest równie dobra w naturalistycznych nasadzeniach, gdzie jej liście i fioletowawe kwiaty pięknie współgrają z innymi roślinami wielbiącymi słońce.
K VII-IX **W x S** 60 cm x 75 cm

■ Żeleźniak krzewiasty (*Phlomis fruticosa*)

Architektoniczna krzewinka o zimozielonych lub filcowatych liściach i musztardowożółtych kwiatach zebranych w okółki wokół łodygi. Prosty w uprawie, ale najlepiej rośnie w pełnym słońcu. **K** VI-VIII **W x S** 1 m x 1,5 m

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Warszawa ul. Mrówcza 212

www.florapoint.pl

eprasa.pl b67c84aa85

CZĘŚĆ 3 Początki

Od czego zacząć?

Szklarnie

Dla początkujących ogrodników stworzenie ogrodu od podstaw może wydawać się trudne. W specjalnym 12-częściowym cyklu Alan Titchmarsh podzieli się swoją wiedzą, aby pomóc ci opanować podstawowe umiejętności. Tym razem wyjaśnia, dlaczego każdy ogrodnik potrzebuje szklarni, aby chronić rośliny przed zimnem i omawia tańsze rozwiązania, które sprawią, że uprawiane rośliny będą silne i zdrowe.

Dowiesz się o:

- ✓ Doborze idealnej szklarni
- ✓ Podstawach uprawy roślin pod osłonami
- ✓ Niskobudżetowych rozwiązaniach

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

„Szklarnia to jedyna rzecz, która pozwoli ci cieszyć się swoją pasją, gdy na zewnątrz panują niekorzystne warunki”

Osłonięte stanowisko, np. pod dachem szklarni, pozwala na uprawę szerszej gamy roślin

Uprawa pod osłonami

Wcale nie musisz mieć długiego ogrodniczego stażu, aby pragnąć szklarni. To jedyna rzecz, która pozwoli ci cieszyć się swoją pasją, gdy na zewnątrz panują niekorzystne warunki. Ponadto, umożliwia **wysiew nasion** wrażliwych na chłód kwiatów i roślin uprawnych, które w innym przypadku musiałyby zostać kupione jako gotowe sadzonki w późniejszym terminie, a także zapewnia **osłonięte miejsce**, w którym możesz uprawiać pomidory, papryki, ogórki i melony, niezależnie od kapryśnej pogody.

Początkowy wydatek zostanie zmniejszony dzięki późniejszej możliwości **zaoszczędzenia pieniędzy** – rośliny otrzymane z nasion i ciętych sadzonek są tańsze niż te kupowane w szkółce, a do tego będziesz mógł uprawiać rośliny na **większą skalę** niż wcześniej. Ozdobne rośliny doniczkowe mogą zamienić twój mały pałacyk ze szkła w oranżerię. Nawet jeśli wszystko, czym obecnie dysponujesz to przeszklony ganek lub przybudówka, będziesz się zastanawiać, jak sobie radziłeś bez szklarni.

Wybierz swoją szklarnię

Nie sposób opisać, jak bardzo przez lata byłem zadowolony ze swoich szklarni. Swoją pierwszą szklarnię zbudowałem w wieku 12 lat z folii polietylenowej oraz kawałków drewna, które dostałem od mojego taty i od tego czasu jestem od nich uzależniony. Moja obecna szklarnia (i jej poprzedniczka w Barleywood, kiedy pracowałem jako prezenter w programie Gardeners' World) ma stelaż wykonany ze stopu metali malowanego proszkowo. Nie była tania, ale posłuży do końca moich dni i dłużej, a także nie wymaga innej konserwacji niż coroczne wiosenne czyszczenie.

Szklarnie o drewnianej konstrukcji powinny być wykonane z drewna żywotnika olbrzymiego, które jest lekkie i bardzo trwałe. Stop aluminium jest zarówno trwały, jak i stosunkowo niedrogi. Prawdopodobnie jest też najlepszym wyborem na początek. Szklarnia o długości ok. 2,5 m i szerokości 1,8 m to rozmiar pasujący do większości ogrodów, który pomieści zaskakująco dużą liczbę roślin. Ogólna zasada jest taka, że szklarnia powinna pasować do twojego ogrodu i być tak duża, na jaką cię stać. Niezależnie od tego, jak duża może być, możesz być pewien, że ją wypełnisz. Używane szklarnie pojawiają się w sprzedaży, ale przed zakupem obejrzyj ją najpierw „na żywo", a nie rozłożoną na części. Być może będziesz musiał ją rozebrać i ponownie złożyć – w takim przypadku oszacuj prawdopodobne problemy w odniesieniu do uzyskanej oszczędności i pozwól na trochę potłuczonego szkła!

Szklarnia w formie przybudówki może być postawiona przy ścianie domu lub ogrodu, dzięki czemu będzie dobrze izolowana z jednej strony – zwłaszcza ta postawiona przy domu. Małe przyścienne szklarnie przydają się wiosną do uprawy niewielkiej ilości roślin, ale nie da się w nich pracować.

Wiele szklarni służy do przechowywania doniczek, kuwet do wysiewu nasion i innych rzeczy, zwłaszcza zimą. Pamiętaj tylko, że jeśli są to modele w pełni przeszklone, widać przez nie wszystko – może to irytować bardziej praktycznych ogrodników. Jeśli chcesz przechowywać rzeczy w środku, to szklarnie, które mają nieprzeszklone ściany boczne od wysokości blatu roboczego do ziemi, będą wyglądać schludniej.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/LENA_ZAICHIKOVA

eprasa.pl b67c84aa85

Szklarnia jest nie tylko użyteczna. Jej forma może również znacznie poprawić wygląd twojego ogrodu

Modele całkowicie przeszklone są najlepsze, jeśli chcesz uprawiać ogórki, pomidory i tym podobne rośliny w gruncie wewnątrz szklarni. Te z zabudowanymi bokami wykonanymi z cegły lub drewna mogą również pozwolić na uprawę tych roślin na podwyższeniu – na stołach wykonanych z listew lub wypełnionych żwirem – dzięki czemu ekspozycja roślin w donicach jest dużo bardziej efektywna.

KLUCZOWE ZAGADNIENIA
- **Wybierz tak dużą szklarnię, na jaką możesz sobie pozwolić**
- **Używane szklarnie obejrzyj osobiście**

Podstawy

Wszystkie szklarnie potrzebują solidnych fundamentów z cegły lub płyt chodnikowych – producenci doradzą ci co do rodzaju podłoża. Nie oszczędzaj na fundamencie – niestabilny fundament będzie twoją zmorą przez lata. Dobrze zbudowany od początku, solidny fundament zapewni odpowiednie i trwałe podparcie konstrukcji.

Szklarnie powinny być zawsze umieszczane w dobrze nasłonecznionym miejscu, a nie pod drzewami. Szklarnie przyścienne najlepiej sprawdzają się zainstalowane przy ścianie o południowej lub zachodniej wystawie. Rośliny w szklarniach umieszczonych przy ścianach skierowanych na północ i wschód będą wyciągnięte i tyczkowate, ponieważ będą szukać światła. Niezbędna jest wentylacja – zarówno na dachu, jak i po bokach.

Wolnostojące szklarnie najlepiej ustawić wzdłuż osi wschód-zachód, aby zmaksymalizować dostępne światło; jeśli szklarnia będzie ustawiona prostopadle do osi północ-południe, to też nie koniec świata.

Zainstaluj rynny połączone z rurami odpływowymi i beczkami, aby zbierać deszczówkę oraz automatycznie otwierane okna, które zapobiegną gwałtownemu wzrostowi temperatury, gdy jesteś poza domem. Rolety zewnętrzne lub wewnętrzne [tzw. cieniówki – red.] mogą wydawać się ekstrawagancją, ale w lecie ochronią twoje rośliny przed poparzeniami.

Grzejniki elektryczne z termostatem wydłużą sezon wegetacyjny, o ile będziesz w stanie pogodzić się ze wzrostem rachunków. Jeśli możesz doprowadzić wodę do wnętrza szklarni, to będziesz zadowolony z tego udogodnienia.

Rośliny, takie jak pomidory i bakłażany, w szklarni są lepiej chronione

KLUCZOWE ZAGADNIENIA
- **Upewnij się, że twoja szklarnia ma solidny fundament**
- **Ustaw szklarnię w nasłonecznionym miejscu, z dala od drzew**
- **Zainstaluj rynny, rury odpływowe i beczki, aby oszczędzać wodę**
- **Jeśli pozwalają na to fundusze, zainwestuj w okna wentylacyjne, rolety, grzejniki i podgrzewane mnożarki**
- **Nie zapomnij o gniazdkach elektrycznych**

DOBRE RADY ALANA

Jak oszczędzić czas?

Po zbudowaniu fundamentów możesz postawić małą szklarnię w weekend, ale miej przy tym do pomocy chociaż jedną osobę. Producenci droższych szklarni zwykle mają zespół, który postawi szklarnię za ciebie, ale za odpowiednią cenę. To zawsze dobrze wydane pieniądze, ponieważ wszelkie problemy związane z dopasowaniem elementów – zacinające się drzwi i niepasujące wywietrzniki – zostaną rozwiązane przez zespół, a nie przez ciebie.

zł Jak oszczędzić pieniądze?

Jeśli pieniądze nie są problemem, a zależy ci na tym, co najlepsze, wybierz model ze stopu metali malowany proszkowo, montowany na niskich ceglanych ścianach. Będzie wyglądać niesamowicie i służyć przez dziesięciolecia. Przy wyborze szklarni dostajesz to, za co płacisz – mniejsze, lżejsze modele mogą być tańsze, ale mogą zostać uszkodzone przez silne wiatry i w trakcie ogólnego użytkowania.

Jeśli masz ograniczone środki, każda szklarnia – nawet wykonana w domu z impregnowanego drewna i folii polietylenowej – jest lepsza niż brak szklarni. Ogrzewanie i doprowadzenie wody to dodatkowe wydatki, ale wydłużą sezon i pozwolą zaoszczędzić na roślinach.

? Czego oczekiwać?

Będziesz się zastanawiać, jak sobie radziłeś bez niej. Szklarnia zapewni schronienie przy każdej pogodzie, satysfakcję z uprawy własnych roślin i, szczególnie latem, umożliwi uprawę własnej żywności oraz pięknych roślin doniczkowych, które podniosą cię na duchu. Najczęstsze problemy? Brak wentylacji i cieniowania latem doprowadzi do poparzenia roślin. Poświęcaj tyle samo uwagi na obniżanie temperatur latem, co na podnoszenie ich zimą. Codziennie sprawdzaj też nawodnienie roślin.

Podczas gdy nieogrzewane szklarnie stanowią schronienie przed śniegiem i deszczem, nie są tak przydatne przez cały rok, jak te, w których można schronić się przed mrozem. Czyść swoją szklarnię raz w roku późną zimą lub wczesną wiosną, aby wpuścić do środka maksymalną ilość światła i staraj się zachować w niej porządek, aby ograniczyć miejsca, w których mogą przetrwać szkodniki.

eprasa.pl b67c84aa85

Nawet kilka plastikowych szyb może zapewnić skuteczną ochronę

SZKLARNIOWY NIEZBĘDNIK

■ **Beczka na deszczówkę** Skorzystaj z opadów deszczu, instalując pojemnik na deszczówkę – lub dwa – podłączony do rynien szklarniowych. Podlewanie wodą deszczową pozwoli ci oszczędzić pieniądze i jest lepsze dla środowiska. Dostępny jest szeroki wybór beczek na wodę, pasujących do każdego stylu i budżetu.

■ **Automatyczne otwieranie okien** Automatyczne otwieranie okien zapobiega przegrzewaniu się szklarni w słoneczne dni. Jest to szczególnie przydatne wiosną i jesienią, kiedy temperatury w ciągu dnia ulegają dużym wahaniom. Poszukaj modeli online lub porozmawiaj z lokalnym dostawcą szklarni.

■ **Półki i stoły** Blaty robocze i stoły z desek pozwalają na umieszczenie roślin ponad ziemią, aby uniknąć działania chłodniejszego powietrza. Większość jest zaprojektowana na wysokość dogodną do pracy, a deski zamocowane w odstępach zwiększają cyrkulację powietrza, w ten sposób redukując problemy związane z chorobami grzybowymi. Są powszechnie dostępne w sprzedaży, ale możesz też spróbować stworzyć własne.

Inspekt pozwala młodym roślinom powoli aklimatyzować się do uprawy na zewnątrz

JAKIE SĄ INNE OPCJE?

Inspekty

Są to niskie skrzynie wykonane ze szkła lub pleksi, najlepiej z pokrywą pochyloną w kierunku południowym lub zachodnim. Świetnie nadają się do hartowania rozsad i młodych roślin – pozwalają im przyzwyczaić się do niższych temperatur, zamiast przenosić rośliny prosto ze szklarni do ogrodu.

Chociaż nie są ogrzewane, można je wykorzystać do uprawy roślin z nasion na kilka tygodni wcześniej niż tych wysiewanych na zewnątrz. Latem, kiedy pokrywa jest podniesiona, można je wykorzystać do uprawy cukinii bezpośrednio we wzbogaconej glebie znajdującej się w inspekcie lub w workach.

Inspekty umieszczone obok szklarni pozwolą ci szybko przenosić rośliny z jednego miejsca do drugiego. Po kilku tygodniach wietrzenia wydłużanego każdego dnia, posadzenie roślin w ogrodzie będzie dla nich mniejszym szokiem.

Tunele foliowe

Tunele foliowe są najlepszym i stosunkowo tanim rozwiązaniem w przypadku dużych obszarów upraw pod osłonami. Nie są szczególnie atrakcyjne wizualnie, nie zatrzymują także dobrze ciepła (z wyjątkiem słonecznych dni, kiedy drzwi na obu końcach muszą być otwarte, aby umożliwić przepływ powietrza), ale zapewniają ochronę przed wiatrem i deszczem, a rośliny w nich rosną szybciej niż na zewnątrz. Upewnij się, że krawędzie tunelu są dobrze zamocowane w ziemi. Jeśli pod folię dostanie się silny wiatr, może się okazać, że tunel został przeniesiony do ogrodu sąsiada lub nawet dalej!

Klosze

Są to przenośne miniszklarnie, które można wykorzystać na wiosnę do wczesnej uprawy sałaty i innych warzyw, aby uzyskać plon przed tymi, które są uprawiane na otwartym terenie. Można je również stosować do wydłużenia terminu późnoletniego siewu sałat sałat z przeznaczeniem na jesienny i wczesnozimowy zbiór. Szklane klosze są trudne do kupienia, ale osłony firmy Claverton to nowoczesna wersja wiktoriańskich kloszy – maleńkich szklarni ze zdejmowanymi pokrywkami – które są równie piękne, co użyteczne.

ODKRYJ więcej na temat upraw w szklarni na **www.gardenersworld.com/greenhouse**

POSŁUCHAJ Alana dzielącego się praktycznymi poradami w naszym nowym cyklu edukacyjnym *Gardeners' World Magazine Tea-Break Tutorials* – dostępnych wyłącznie w aplikacji Apple Podcasts lub na stronie **www.gardenersworld.com/podcast**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Gdy przyniesiesz drzewko do domu, daj mu porządnie się napić i trzymaj je w chłodnym miejscu do czasu, aż zaczniesz je przystrajać

„Żywa choinka pięknie pachnie, można ją później zutylizować, a wybór drzewek jest ogromny"

Radość z żywej choinki

Okres świąteczny tak naprawdę rozpoczyna się po przybraniu choinki. Adam Frost dzieli się wskazówkami jak wybrać najlepszy gatunek, utrzymać jego świeżość i zrobić z niego dobry użytek po wigilii Trzech Króli

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Bardzo lubię historię, tradycję i dziwne romantyczne opowieści. Ta, że mąż królowej Wiktorii, książę Albert, pierwszy wprowadził zwyczaj ubierania choinki, dając ją w prezencie swojej żonie, wydaje mi się dosyć piękna. Wiem, że istnieje wiele teorii na temat tego, w jaki sposób drzewko stało się tak ważną częścią naszych świąt, ale to właśnie ta historia jest najbliższa memu sercu.

Każdego roku rodzina Frostów celebruje swoją własną tradycję. Podczas wizyty w lokalnym punkcie sprzedaży żywych choinek podążam za panią Frost – chwytam po drodze różne drzewka i obracam je, aby zaprezentować jej ich najlepszą stronę. Zastanawiamy się wspólnie, czy nie są za chude, zbyt wysokie lub nazbyt rozłożyste. I czy moim zdaniem, są świeże? (Tak, do czegoś się przydaję!) Kiedy już wybierzemy drzewko i zanim pójdziemy do domu je przybrać, spędzamy miło czas, popijając coś ciepłego i zajadając świąteczne babeczki z bakaliami.

Jeśli chodzi o wybór drzewka, żywe jest nie do przebicia, nie tylko pod względem estetycznym. Zdaję sobie sprawę, że to sztuczne jest czasami najbardziej praktyczną opcją, jednak sam lubię żywą choinkę, ponieważ pięknie pachnie, można ją później zutylizować, a wybór drzewek jest ogromny – znajdzie się coś na każdą kieszeń oraz w odpowiednich rozmiarach do różnych przestrzeni. Poza tym możemy się dowiedzieć, skąd pochodzi, a to oznacza możliwość dokonania bardziej ekologicznych wyborów.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; GETTY/FRANK P NEUHAUS/EYEEM, CASEY HILL PHOTO.

Przygotowanie drzewka

1 **Po przyniesieniu** drzewka do domu postaw je na podłodze lub płaskiej powierzchni i usuń siatkę z pnia (nie usuwaj jej jeszcze z reszty drzewka).

2 **Chwyć** je jedną ręką, aby było stabilne, po czym odetnij piłą kilka centymetrów pnia. Postaraj się wykonać możliwie jak najprostsze cięcie, aby dało się drzewko łatwiej umieścić w stojaku.

eprasa.pl b67c84aa85

Umieść drzewko z dala od kaloryferów oraz innych źródeł ciepła i regularnie je podlewaj, aby jak najdłużej zachowało świeży wygląd

3 **Trzymaj** drzewko w wiadrze z wodą do czasu, aż będziesz gotowy, aby wnieść je do domu. Zazwyczaj zostawiam je tak na kilka godzin, aby dać mu szansę na pobranie jak największej ilości wody.

Odpowiednie drzewko dla ciebie

Pamiętaj, aby przed zakupem drzewka zmierzyć miejsce, w którym planujesz je umieścić oraz średnicę stojaka. Po przybyciu do punktu sprzedaży bardzo łatwo stracić wyczucie skali.

■ **ŚWIERK SREBRNY** Swoją nazwę zawdzięcza igliwiu o srebrzystym odcieniu, ma szeroki pień i symetrycznie rozłożone gałęzie. Jeśli będziesz świerk regularnie podlewać, dłużej utrzyma igły. Ale są one kłujące, a więc ten gatunek nie będzie dobrym wyborem, jeśli masz małe dzieci lub zwierzęta domowe.

■ **JODŁA SZLACHETNA** Ta piękna jodła ma zielonoszare igły, lekko skierowane do góry – nadają się idealnie do utrzymania ciężkich dekoracji. Jej rozłożysty pokrój, cudowny zapach oraz długo utrzymujące się igliwie sprawiają, że jest popularnym, aczkolwiek nieco droższym wyborem.

■ **ŚWIERK POSPOLITY** Drzewo o wąskim pokroju, gęstych, soczyście zielonych igłach i klasycznym, świerkowym zapachu. W ciepłym pomieszczeniu szybko gubi igły, a więc nie kupuj go zbyt wcześnie.

■ **JODŁA KAUKASKA** To drzewko ma ciemnozielone, miękkie igliwie, które bardzo długo się utrzymuje. Gałęzie są ułożone piętrowo, dzięki czemu idealnie nadają się do wieszania bombek. Ma bardzo delikatny zapach.

■ **JODŁA FRASERA** Drzewko popularne w Stanach Zjednoczonych. Ma wąski pokrój, a więc idealnie się sprawdzi w małych pomieszczeniach. Igły miękkie, od spodu srebrne. Ponadto pięknie pachnie, ma mocne gałęzie i nie gubi igieł.

■ **JODŁA KOREAŃSKA** To drzewo o intensywnej barwie ma gęsty pokrój i miękkie, srebrno-niebieskie igły, które są promieniście ułożone na pędach, dzięki czemu gałęzie sprawiają wrażenie gęstych. Igły długo utrzymują się na gałęziach. Jodła ma intensywny zapach.

eprasa.pl b67c84aa85

Potnij małe gałęzie i wrzuć je na kompost lub rozdrobnij; gdy zrębki ulegną biodegradacji, wykorzystaj jako ściółkę

Pielęgnacja żywej choinki

Kiedy przywieziesz choinkę do domu, lecz nie zamierzasz od razu jej dekorować, umieść ją w chłodnym miejscu. Po wniesieniu do docelowego pomieszczenia, wstaw ją do stojaka wyposażonego w zbiornik na wodę i dopasowanego do średnicy pnia. Dzięki temu nie będziesz musiał usuwać kawałków kory u nasady – mogłoby to utrudnić drzewku pobieranie wody. Postaraj się też ustawić je z dala od kaloryferów i otwartych źródeł ognia – żywe choinki tego nie lubią. Usuń siatkę i zanim zaczniesz dekorować drzewko, pozwól mu się przez noc rozprostować. Będziesz je musiał podlewać codziennie. Z jakiegoś powodu to zadanie należy do mnie – a piją mnóstwo! Pamiętaj, aby dla bezpieczeństwa przed podlewaniem zgasić światełka.

Recykling drzewka

Lokalne władze zazwyczaj prowadzą zbiórki żywych choinek. W zależności od tego, gdzie mieszkasz, może to oznaczać konieczność samodzielnego dostarczenia choinki do lokalnego punktu zbiórki lub odbiór drzewka bezpośrednio spod twojej nieruchomości. Możesz także zawieźć je do punktu zbiórki odpadów zielonych.

Innym rozwiązaniem jest przeznaczenie drzewka na ściółkę. Potnij mniejsze gałęzie na kawałki i dodaj do kompostownika lub wrzucić je do rębaka – otrzymane zrębki w ciągu kilku miesięcy ulegną biodegradacji i będzie mógł je wykorzystać jako ściółkę. Opadłe igły sprawdzą się jako ściółka dla roślin kwasolubnych. Innym rozwiązaniem jest porąbanie drzewka i ułożenie ścinków w stos w zacienionym miejscu w ogrodzie. Z czasem ulegną biodegradacji, a w międzyczasie posłużą za naturalne siedlisko dla dzikich zwierząt.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL
*SUBJECT TO CHANGE

Po rozebraniu choinki możesz ją porąbać, ułożyć kawałki w stos w ogrodzie i pozostawić je tam do czasu, aż ulegną rozkładowi, zapewniając jednocześnie schronienie dzikim stworzeniom

Zielony Ogródek

Zaprojektuj swój ogród **ZA DARMO!**

Stwórz **projekt ogrodu** online,
bez instalowania oprogramowania.

WEJDŹ NA www.zielonyogrodek.pl/projektowanie-ogrodu

DZIAŁA NA KOMPUTERZE, TABLECIE I SMARTFONIE

PROJEKTUJ NA BAZIE ZDJĘĆ SWOJEGO OGRODU

DUŻY WYBÓR ROŚLIN, NAWIERZCHNI I AKCESORIÓW

ŁATWE I SZYBKIE SZKICOWANIE

eprasa.pl b67c84aa85

Świąteczne *dekoracje*

Wykorzystaj dary swojego ogrodu. Stwórz piękne świąteczne wieńce i inne dekoracje do domu. Poznaj rady projektantki Shilpy Reddy

Używaj roślin ze swojego ogrodu, wykorzystując to, co masz do dyspozycji

Wykonanie stroika to świetny sposób na rozpoczęcie świąt. Dekoracje są w tym roku mocno symboliczne – tak jak przystało w okresie Bożego Narodzenia. Wszystkie zaprezentowane tutaj dekoracje wykonane są z roślin powszechnych w ogrodach, centrach ogrodniczych i kwiaciarniach. *Zobacz, jak zrobić wieniec na str. 55. lub obejrzyj film, korzystając z kodu QR*

Serdeczne powitanie

Ten stroik w barwach jesieni zawiera rajskie jabłka, liście buka i kasztanowca, kwiaty dzikiej marchwi i gałązki eukaliptusa o wspaniałym zapachu. Długie liście pozostawiono luźno, aby nadać wieńcowi swobodny charakter.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- **Podkład do wianka z podwójnego drutu – na standardowe drzwi nada się pierścień o średnicy 30-35 cm**
- **Nożyczki**
- **Drut florystyczny – prosty i na szpuli**
- **Eukaliptus lub inna roślina zimozielona**
- **Gałązki drzew z kolorowymi liśćmi – tu buk i kasztan jadalny**
- **Mech z ogrodu**
- **Dekoracje: owoce bluszczu, kwiatostany marchwi, rajskie jabłka**

W 2015 r. **Shilpa Reddy** porzuciła karierę medyczki i założyła firmę florystyczną. Jej szkoła organizuje warsztaty tworzenia kompozycji kwiatowych, ogrodów w szkle i wieńców. Śledź ją na **@shilpareddyflowers**

eprasa.pl b67c84aa85

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl b67c84aa85

Stylowe nakrycie

Eleganckie ozdoby świątecznego stołu są łatwe do wykonania. Wybierz gałązki o różnorodnych liściach i przewiąż je wstążką. Ułóż na serwetkach, aby goście zostali miło powitani.

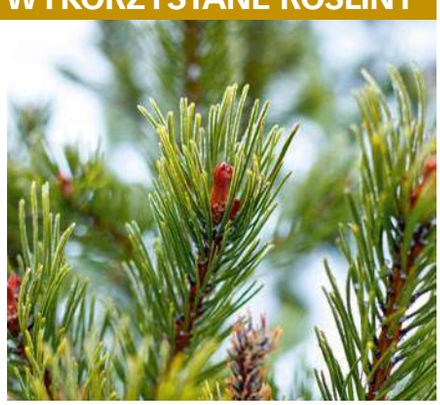
Tutaj puchate kotki wierzby kontrastują z gałązką iglaka, a żyłkowane liście bluszczu tworzą piękne kształty. Jeśli nie masz takich roślin, bądź kreatywny. Wybierz ulubione materiały z ogrodu lub z lokalnego sklepu.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- **Ozdobna wstążka**
- **Gałązki wierzby, świerka i bluszczu – lub podobne**

ZDJĘCIA: GETTY/ALINA HUMENIUK, OLENA RUBAN; JASON INGRAM

WYKORZYSTANE ROŚLINY

Świerk
Gałązki świerka (*Picea*) świetnie wyglądają w dekoracjach świątecznych. Istnieje wiele odmian, które nadają się nawet do małego ogrodu.

Wierzba
Kilka gatunków wierzb wytwarza kotki na nagich pędach – w tym wierzba iwa (*Salix caprea*) i różnobarwna (*S. discolor*).

eprasa.pl b67c84aa85

Niech stanie się światło

Aby stworzyć świąteczne świeczniki, weź małą glinianą doniczkę i przykryj monetą otwór w jej dnie. Przytrzymaj świecę pośrodku i napełnij pojemnik ryżem, aż świeca stanie stabilnie. Ułóż zielone gałązki i jagody na górze, aby zasłonić ryż. Aby wyglądało to naturalnie, część małych gałązek wbij w ryż pionowo.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- **Gliniane doniczki**
- **Świece**
- **Monety**
- **Ryż**
- **Zimozielone gałązki i jagody**

WYKORZYSTANE ROŚLINY

Irga
Krzewy te rosną w słońcu lub półcieniu. Ich jagody są uwielbiane przez ptaki. Zbierz owoce, zanim znikną!

Cis
Cis (*Taxus baccata*) to popularna roślina na gęsty, zimozielony żywopłot. Nadaje się nawet na topiary.

Ognik
Istnieją odmiany z jagodami żółtymi, pomarańczowymi i czerwonymi. Wystarczy ich i dla ptaków, i na twoje dekoracje.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/MINDSTYLE; JASON INGRAM

Płomiennie i świątecznie

Ten wieniec z czerwonych jagód został zrobiony z wykorzystaniem skimii i irgi, a udekorowany szyszkami i rajskimi jabłkami. Aby nadać kompozycji odświętnego charakteru, użyto czerwonej farby w spreju na bazie wody.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- Podkład do wianka z podwójnego drutu o średnicy 30-35 cm
- Nożyczki
- Drut florystyczny – zarówno prosty, jak i na szpuli
- Gałązki z liśćmi i owocami, np. skimia i irga
- Mech z ogrodu
- (Opcjonalnie) dekoracje, np. jagody, szyszki, rajskie jabłka
- Farba w spreju na bazie wody (czerwona)

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl b67c84aa85

Jak wykonać własny wieniec

Tym sposobem wykonasz wszystkie nasze stroiki. Najpierw zbierz materiały. Sprawdź, co masz w ogrodzie i co można znaleźć w sklepie ogrodniczym czy kwiaciarni. Użyj mchu ze swojego trawnika lub kup pozyskany ekologicznie. Włóż rękawiczki, jeśli używasz kłujących roślin.

Zeskanuj kod QR, aby zobaczyć na filmie, jak Shilpa tworzy wieniec

1 **PRZYWIĄŻ** jeden koniec drutu florystycznego do zewnętrznej części podkładu pod wieniec. Weź dużą garść mchu i przymocuj go z przodu pierścienia, owijając drucik wokół obu elementów. Weź więcej mchu i owijaj dalej. Kontynuuj, aż owiniesz cały pierścień. Nie ucinaj drucika.

2 **PRZYTNIJ** swoje rośliny na długość dłoni, aby je przymocować.

3 **UŻYJ** farby, jeśli chcesz. Nadasz liściom i innym dekoracjom akcent kolorystyczny. Susz co najmniej kwadrans.

4 **ZBIERZ** liście w pęczki: te większe umieść na spodzie, a delikatniejsze materiały ułóż na wierzchu. Przymocuj pierwszy pęczek z przodu podkładu z mchem. Ściśnij drucikiem końcówkę pęczka i owiń drut kilka razy wokół podkładu.

5 **DODAWAJ** w ten sam sposób następne pęczki. Upewnij się, że liście kolejnych zasłaniają miejsce przytwierdzenia poprzednich. Dodaj tyle pęczków, aby pokryć cały podkład.

6 **PRZYTWIERDŹ** prostym drutem szyszki, rajskie jabłka itp. Szyszki owiń drutem w pierwszym otwartym segmencie, a jabłka przebij. Aby zabezpieczyć drut, przekręć go. Następnie przeciągnij końce drutu przez wieniec. Ściągnij końce drutu z tyłu i zabezpiecz ozdobę. Końcówki zagnij z powrotem w stronę wieńca.

eprasa.pl b67c84aa85

Chwile pod jemiołą

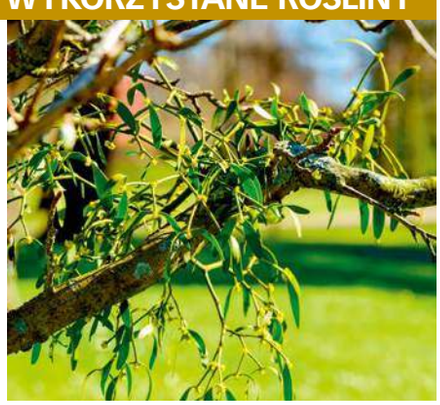
Girlanda to prosty i skuteczny sposób, aby odmienić kominek, stół w jadalni i inne powierzchnie. Przytnij sznur na taką długość, jaką ma mieć girlanda. Owiń bluszcz wzdłuż sznurka. Weź kilka gałązek jemioły i przymocuj je do sznurka za końcówki z pomocą drutu florystycznego. Jeśli chcesz, możesz ukryć drut pod świąteczną wstążką.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- **Sznur florystyczny**
- **Nożyczki**
- **Drut florystyczny**
- **Wstążka**
- **Długie łodygi bluszczu**
- **Gałązki jemioły**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/REIMPHOTO

WYKORZYSTANE ROŚLINY

Jemioła
Jeśli masz szczęście, rośnie na jabłoni lub głogu w twoim ogrodzie.

Bluszcz
To zimozielone pnącze jest tradycyjną świąteczną dekoracją. Ma lśniące liście i jagody. Jego długie łodygi są idealne na girlandy.

eprasa.pl b67c84aa85

Złote pozdrowienie

Niebiesko-zielony wieniec z nutą złota składa się z bluszczu, szyszek i mikołajka. Złote akcenty to farba w spreju.
Zeskanuj kod QR na str. 51 i zobacz, jak Shilpa tworzy ten wieniec.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- Podkład do wianka z podwójnego drutu o średnicy 30-35 cm
- Nożyczki
- Drut florystyczny – prosty i na szpuli
- Gałązki zimozielonych roślin – sprawdzą się iglaki np. sosna i świerk
- Bluszcz z owocami
- Mech z ogrodu
- Dekoracje np. owoce, szyszki i mikołajek płaskolistny
- Wodna farba w spreju (złota i niebieska)

Gdzie kupić

- www.britanniadirect.org.uk
- www.floristry-supplies.co.uk
- www.sarahraven.com
- www.wyldhome.com

POSŁUCHAJ Shilpy w podcaście poświęconemu tworzeniu ozdób na Apple, Spotify lub na stronie **www.gardenersworld.com/podcast**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

epresa.pl b67c84aa85

eprasa.pl b67c84aa85

Światło w ogrodzie

Ożyw dom i ogród na święta Bożego Narodzenia oświetleniem, które doda blasku nie tylko w świątecznym czasie. Możesz zrobić to bardzo prosto, wykorzystując lampki zasilane bateriami lub lampy zasilane energią słoneczną, albo – w przypadku większych dekoracji – wybrać oświetlenie podłączone do sieci elektrycznej. Lampiony na świece to dobry pomysł na szybką metamorfozę przestrzeni do wspólnych spotkań. Białe, zimne światełka z reguły wyglądają nowocześnie, a ciepłe prezentują się bardziej tradycyjnie. Wielokolorowe oświetlenie pomoże natomiast stworzyć radosną atmosferę – wybierz takie, które najbardziej ci odpowiada.

eprasa.pl b67c84aa85

Podkreśl rośliny

Zaakcentuj rośliny, które dobrze wyglądają o tej porze roku, np. zimozielone trawy lub krzewy, oświetlając je reflektorami ze szpikulcem. W ten sposób ogród rozbłyśnie i uzyskasz nastrojowy widok za oknem.

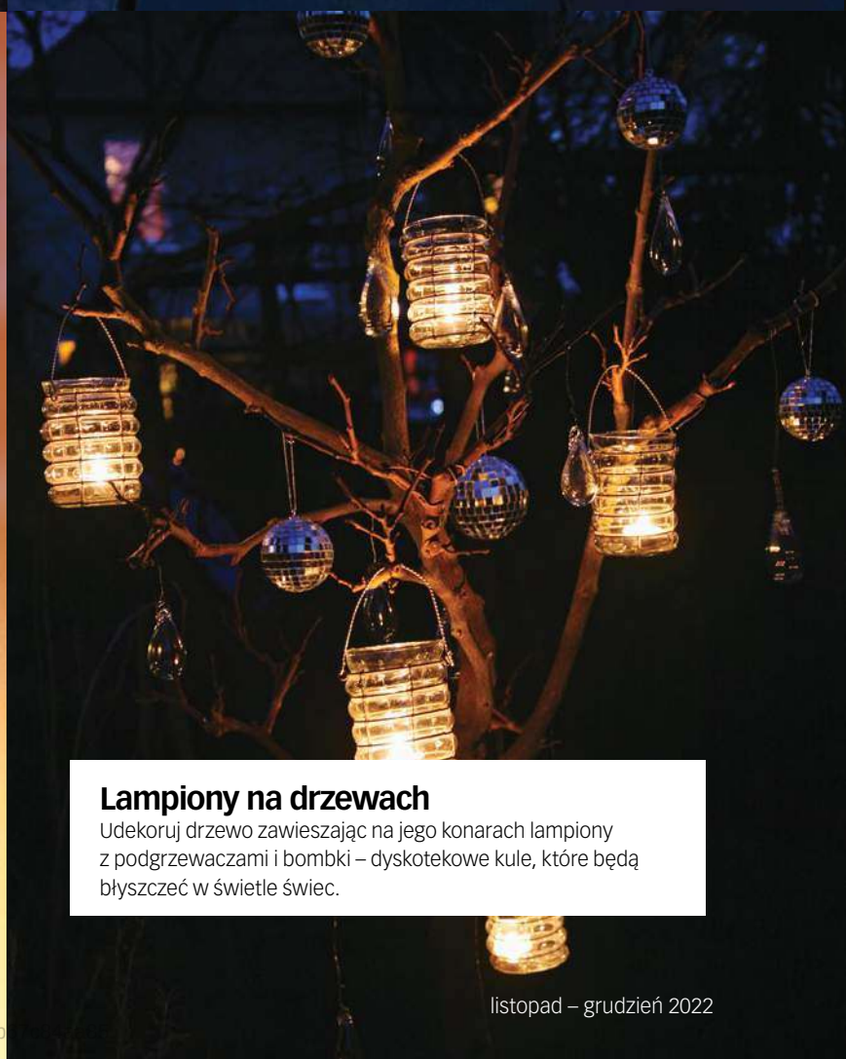
Wprowadź świąteczną atmosferę

Przygotuj się na świąteczne przyjęcie rozstawiając stylowe lampiony ze świecami. Metalowe kratki powstrzymają wiatr przed zdmuchnięciem płomieni, jednocześnie tworząc ciepłą i przyjazną atmosferę.

Magia u drzwi

Stwórz magiczną dekorację drzwi wejściowych, wykorzystując zewnętrzne lampki choinkowe, które zaczarują ozdobne liście i suszki.

Lampiony na drzewach

Udekoruj drzewo zawieszając na jego konarach lampiony z podgrzewaczami i bombki – dyskotekowe kule, które będą błyszczeć w świetle świec.

eprasa.pl b

Wkoło jest wesoło

Odmień drzewo używając lampek LED. Podłącz przewód do zewnętrznego przedłużacza, a następnie, zaczynając od podstawy pnia, owiń wokół niego światełka. Dla uzyskania najlepszego efektu zachowaj jednakowy odstęp pomiędzy każdym piętrem lampek.

Z zewnątrz do środka

Udekorowany wawrzyn (drzewko laurowe) zadomowi się w okresie świątecznym przy kominku lub w przedpokoju, częstując gości przyjemnym zapachem. Ten został przystrojony jadalnymi ozdobami: laskami cynamonu i suszonymi owocami. Dla jeszcze większego efektu zrób piernikowe ludziki lub wysusz na powietrzu krążki z jabłek i gruszek. Uzupełnij dekoracje kulistymi, rustykalnymi światełkami, które dodadzą łagodnego blasku.

Bajeczne gałązki brzozy

Brzozy zimą są mocnym akcentem w ogrodzie, a garść brzozowych gałązek stworzy podobny efekt w twoim salonie na Boże Narodzenie. Jeśli nie masz brzozy, możesz kupić gałązki w kwiaciarni. Umieść je w donicy wypełnionej podłożem, ułóż na wierzchu kamienie i udekoruj światełkami. Jeden lub dwa komplety bajkowych światełek wystarczą. Owiń lampki wokół gałązek, tak jak na tradycyjnej choince. Białe lub przezroczyste przewody nie będą widoczne, kiedy lampki zapłoną.

NASZE WSKAZÓWKI

Jak obniżyć koszty

- **WYBIERZ oświetlenie LED**. Lampki LED działają co najmniej pięć razy dłużej niż żarówki halogenowe i są tańsze w eksploatacji, a pobór mocy wynosi zaledwie 1 W
- **UŻYJ programatora czasowego** do oświetlenia ogrodu, aby utrzymać niskie zużycie energii elektrycznej
- **ZAINWESTUJ w dobrej jakości oprawy,** które pozwalają na wymianę żarówek i uniknięcie konieczności zakupu nowej oprawy, gdy żarówka się przepali
- **ROZWAŻ lampy solarne** dla całorocznego oświetlenia ogrodu, ponieważ ich eksploatacja nic nie kosztuje
- **OBLICZ koszt eksploatacji** całego oświetlenia – moc żarówki pomnóż przez godziny pracy, następnie podziel przez 1000 i pomnóż przez stawkę za kWh u swojego dostawcy energii.

Szybkie dekoracje

- **OPLEĆ żywopłoty** świetlnymi kurtynami, które nadadzą im świątecznego wyglądu – uzyskasz natychmiastowy i równomierny efekt
- **WYBIERZ proste łańcuchy lampek** i lampiony do dekoracji roślin, wejść i parapetów – ogranicz do minimum liczbę świecących Świętych Mikołajów
- **POŁĄCZ kilka** prostych pomysłów, aby uzyskać efektowną świąteczną oprawę: dodaj bajkowe lampki na baterie do wieńca lub wiązki gałązek w donicy oraz zamień ogrodowego iglaka w choinkę z wiszącymi lampionami
- **USTAW lampiony** na parapetach, aby już z daleka witały gości

Bądź bezpieczny

- **UŻYWAJ wyłącznie takiego oświetlenia**, które jest zatwierdzone do użytku zewnętrznego i jest w zestawie z transformatorem
- **UPEWNIJ SIĘ, że oświetlenie zewnętrzne** zabezpieczone bezpiecznikiem – jest to wyłącznik, który odcina prąd w chwili przypadkowego przecięcia kabla
- **POSZUKAJ oznaczenia stopnia ochrony IP** na oprawach oświetleniowych; im wyższy stopień, tym oprawa jest bardziej wytrzymała i odporna na warunki atmosferyczne
- **WYBIERZ oświetlenie** z symbolem CE lub UKCA oraz zatwierdzone przez ENEC
- **ZALECANE** jest zatrudnienie elektryka posiadającego uprawnienia SEP E1 do zainstalowania stałego oświetlenia ogrodowego
- **PAMIĘTAJ:** nigdy nie zostawiaj otwartego ognia w pobliżu suchych/łatwopalnych materiałów

eprasa.pl b67c84aa85

Czarodziejskie poinsecje

Dawno minęły czasy, gdy w kwiaciarniach i na sklepowych półkach stały wyłącznie czerwone poinsecje. Gwiazdy betlejemskie nie są już też typowymi roślinami doniczkowymi, stojącymi samotnie na komodzie. Coraz częściej otaczamy się sadzonkami w pastelowych kolorach, stosując do nich naturalne dodatki.

Poinsecje odmieniają w okresie świątecznym nasze mieszkania, czarują swoją delikatnością i zachęcają do zabawy w tworzenie miniaturowych pejzaży. Mogą huśtać się na choince w roli żywych bombek, kołysać pod sufitem pomiędzy gałęziami jodły i migoczącymi światełkami, albo występować w roli kolorowych, bajkowych drzew i dawać schronienie aniołkom, porcelanowym laleczkom czy zabawkowym reniferom. Czemu nie! Przecież czas świąt powinien być wypełniony radością.

Przygotowaliśmy 5 gotowych kompozycji, które bez kłopotu wykonasz w domu samodzielnie.

Źródło: **Stars Unite Europe / Stars for Europe**

DOBRA RADA:
Dekoracje z poinsecjami trzymaj z dala od przeciągów i źródeł ciepła

eprasa.pl b67c84aa85

„Nie zapomnij! 12 grudnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Gwiazdy Betlejemskiej. W tym dniu podaruj w prezencie bliskiej osobie poinsecję”

Kalendarz adwentowy

Do wykonania tej dekoracji potrzebujesz 25 różnej wielkości słoiczków z 24 pokrywkami, gałązek ostrokrzewu okółkowego (*Ilex verticillata*) z owocami, farb z spreju (złotej oraz różnych pastelowych odcieni), złotych i pastelowych naklejek, białego markera oraz dwóch łososiowych poinsecji i dwóch osłonek.

Spryskaj pokrywki złotym sprejem, a słoiczki farbami w odcieniach pasujących do poinsecji. Pozostaw do wyschnięcia. Naklejki oznacz cyframi od 1 do 24. Do słoiczków włóż słodkie prezenty, zamknij je i ustaw na parapecie. Gałązki wstaw do największego słoika, a poinsecje do osłonek.

eprasa.pl b67c84aa85

Kokedama z poinsecją

W małym mieszkaniu świetnie sprawdzają się wiszące ozdoby. Japońska kokedama zajmuje mało miejsca, jest bardzo efektowna i doskonale komponuje się z roślinami doniczkowymi o ozdobnych liściach, takimi jak monstery, fikusy czy filodendrony. Przed Bożym Narodzeniem możesz zrobić kokedamę z miniaturową odmianą poinsecji. Do takiej dekoracji potrzebne będzie jeszcze podłoże, mech i złoty drut florystyczny.

1. Wyjmij ostrożne poinsecję z doniczki i oczyść jej korzenie z podłoża.
2. Przygotuj kulę z podłoża (może to być ziemia do bonsai wymieszana z podłożem uniwersalnym bez torfu w proporcji 7:3). Dodaj do podłoża tyle wody, by masa była tak plastyczna, jak glina.
3. Zrób w kuli otwór i delikatnie umieścić w nim korzenie rośliny.
4. Ściśnij podłoże, aby zamknąć otwór, po czym ugnieć kulę w dłoniach.
5. Otul kulę mchem, a następnie owiń złotym drutem florystycznym i zawieś w wybranym wcześniej miejscu.

DOBRA RADA:
Kokedamę trzeba regularnie zraszać i mniej więcej raz w tygodniu zanurzyć w wodzie, ale na krótką chwilę, aby nie rozmiękła

eprasa.pl b67cd4aa85

EKO osłonki na doniczki

Prosta, tania i łatwa do wykonania dekoracja. Aby ją zrobić przygotuj 3 gliniane doniczki i trzy sadzonki poinsecji w ulubionych kolorach, klej wikolowy lub klej do ceramiki oraz ozdoby (przebarwione liście, np. ambrowca, klonu lub dębu czerwonego, siano i korę brzozową).

1. Pokryj od zewnątrz ścianki doniczek klejem.
2. Zaczynając od góry przyklejaj do doniczek liście, kawałki kory lub siano.
3. Włóż ozdobione doniczki do foliowej torebki, ściśnij gumkami i pozostaw na kilka godzin, aż klej wyschną.
4. Delikatnie wyjmij doniczki z torebek i wstaw do środka poinsecje.

Sufit pełen poinsecji

Oryginalny pomysł robiący duże wrażenie na gościach. Choinka zawieszona pod sufitem nad świątecznym stołem wprowadza niezwykłą atmosferę. Wystarczy ją opleść sznurem lampek, doczepić do niej gałązkę róży z owocami, a na gałązkach zawiesić fiolki florystyczne z ciętymi pędami poinsecji. Jeśli ozdoba ma pozostać efektowna przez kilka dni, trzeba pamiętać o uzupełnianiu wody w fiolkach. Dopełnieniem tej dekoracji będą poinsecje stojące na stole, dokładnie w tym samym kolorze co rośliny na choince.

Kwietniki z krzeseł

Niekonwencjonalny sposób na wyeksponowanie gwiazd betlejemskich i wykorzystanie starych, niepotrzebnych krzeseł.

1 Do wykonania stojaków potrzebne będą stare krzesła, wyrzynarka, klasyczne gliniane osłonki na doniczki, kreda, duże sadzonki poinsecji oraz podłoże do roślin doniczkowych.

2 Na siedzisku każdego krzesła narysuj kredą okrąg o średnicy mniejszej niż doniczki.

3 Wyrzynarką wytnij w siedziskach otwory, a następnie włóż w nie ceramiczne osłonki na doniczki (jeśli masz tylko doniczki z otworami w dnie, zaklej wcześniej otwory, by podczas podlewania roślin uniknąć zalewania podłogi). Doniczki posłużą jako osłonki – wystarczy włożyć w nie wybrane poinsecje.

epirasa.pl b67c84aa85

Gardens of the Year
COMPETITION 2021

sponsor JORDANS

Ogrody Roku 2021

TEKST ADAM DUXBURY

ZDJĘCIA: RAY COX, SARAH CUTTLE, NEIL HEPWORTH, JOE WAINWRIGHT

Pora ujawnić wybraną przez jurorów zdobywczynię głównej nagrody w konkursie Ogrody Roku 2021. Ale to nie wszystko: na kolejnych stronach prezentujemy ogród, który zdobył wyróżnienie.

Jak co roku, szukaliśmy wspaniałych ogrodów stworzonych z miłością, a do zdobycia były nagrody: profesjonalna sesja zdjęciowa ogrodu i publikacja na łamach pisma, wakacje dla dwóch osób o wartości ponad 8 000 funtów i bony do centrum ogrodniczego. Konkurs był otwarty dla właścicieli prywatnych ogrodów o wszystkich rozmiarach, kształtach oraz stylach, którzy nie czerpią zysku z ich udostępniania dla zwiedzających. Czas na wielkie rozstrzygnięcie!

NAGRODA JURY

„To miejsce, z którego cieszę się zarówno ja, jak i przyroda”

Nadine Mitschunas
„Po prostu uwielbiam rośliny. Ich uprawa wyraża troskę”

Niekonwencjonalny ogród działkowy Nadine to idylliczne miejsce do wypoczynku, wypełnione naturalistycznymi rabatami z kwiatów i traw, gdzie żyje mnóstwo zwierząt

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

„To przykład dobrego ogrodnictwa. Rośliny wyglądają wspaniale i są bardzo zadbane”

Alan Titchmarsh

W słonecznym ogrodzie w Oxfordshire Nadine Mitschunas stworzyła raj, który pęka w szwach od kwiatów i tętni dzikim życiem. Na trzech działkach, które jeszcze w 2010 roku dławiły chwasty, ogrodniczka samodzielnie stworzyła piękną kolekcję setek gatunków roślin ozdobnych, które uprawia wraz z mnóstwem owoców i warzyw.

Urodzona w Niemczech Nadine jest z zawodu ekologiem i specjalistą od zapylania. Jest ciekawa świata roślin i przyrody. Dzięki temu ma otwarte podejście do ogrodnictwa, które sprawiło, że nasi jurorzy zakochali się w jej wyjątkowym ogrodzie działkowym.

Jak zainteresowałaś się ogrodnictwem?

Na poważnie zajęłam się nim w wieku 20 lat. Wcześniej interesowały mnie głównie zwierzęta. Później nagle – nie wiem dlaczego – zajęłam się ogrodnictwem i zakochałam się w nim. Pierwszym miejscem pod moje uprawy był rodzinny dom. Stworzyłam obok niego ładny mały ogródek przyjazny przyrodzie. Przede wszystkim musiałam przekonać mamę, żeby pozwoliła mi spróbować, bo trzeba było zacząć od wycięcia kilku brzydkich cyprysowców Leylanda. Jednak efekt jej się spodobał i odtąd dała mi wolną rękę.

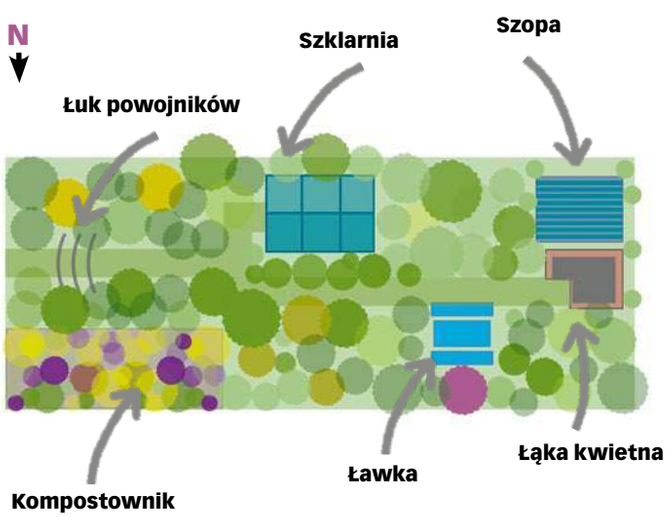
Na początku myślałam o tym głównie w kontekście siedlisk zwierząt, lecz później po prostu pokochałam rośliny, szczególnie siew nasion i opiekę nad nimi.

Co musiałaś zrobić, aby zająć się działką?

Po ogrodzie u mamy miałam kilka innych, choć zawsze w wynajętych miejscach. Robiłem dla nich tyle, ile się dało. Sadziłam w pojemnikach

Plan ogrodu

Ogród Nadine ma powierzchnię 625 m², więc nie możemy pokazać całego. Na przykładzie fragmentu działki prezentujemy, jak ogrodniczka projektuje piękne i funkcjonalne przestrzenie.

eprasa.pl b67c84aa85

i w gruncie. Musiałam więc zostawiać rośliny na miejscu, gdy się przenosiłam. Tak to jest, jak nie masz własnej nieruchomości. Wciąż najmujemy mieszkanie i dlatego tak ważny jest ten ogródek działkowy. On również jest dzierżawiony, ale czuję, że jest mój.

Zdobycie pierwszej działki zajęło mi półtora roku, a kiedy ją dostałem, był środek lata. Trawa sięgała do pasa, reszta była zachwaszczona. Ale i tak byłam przeszczęśliwa. Na początku nie miałem nawet narzędzi. Trawę ścinałam nożyczkami! Ludzie byli pod wrażeniem mojego uporu i postępów, gdy na kolanach posuwałam się do przodu. W końcu starsi sąsiedzi przyprowadzili kosiarkę listwową i powiedzieli: „Zastanawialiśmy

“Olśniewające naturalistyczne kompozycje przyjazne przyrodzie, kwiaty i warzywa – czy jest coś lepszego?”

Wayne Amiel, zwycięzca konkursu Ogrody Roku 2018

1. **Nadine najpierw spodobały się trawy. Uprawia wiele odmian, które dodają głębi jej rabatom**
2. **Pasją Nadine są rośliny ozdobne, ale na działce ma też gatunki owocowe i warzywa**
3. **Rośliny mogą tworzyć gęste kępy – tak jak w stanie naturalnym**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; NADINE MITSCHUNAS

eprasa.pl

się, czy potraktujesz ogród poważnie i już wiemy, że tak!"

Jak decydujesz, co gdzie posadzić?

Najpierw wyobrażam sobie kompozycję. W spokojnych chwilach, na przykład tuż po przebudzeniu, przechodzę przez proces twórczy w moim umyśle. Interesują mnie nasadzenia naturalistyczne. Pracowałam dla Jamesa Hitchmougha, wykładowcy i ogrodnika, przez dziewięć miesięcy i czerpałam wiele inspiracji z jego pracy. Udoskonaliłam to, czego nauczyłam się przez lata i twórczo rozwinęłam. Teraz moja wizja jest znacznie bardziej szczegółowa, a ogród wreszcie wygląda tak, jak chcę.

W pracy wykorzystuję wiedzę o dzikich roślinach i botanice. Studiowałam biologię, co pomogło mi zrozumieć, jak rośliny i zwierzęta współpracują ze sobą.

Czym różni się twój styl uprawy od tradycyjnego?

W miejscach, gdzie mam tylko kwiaty, właściwie niewiele muszę robić. To głównie przycinanie bylin po przekwitnięciu i generalne cięcie zimą. Nie nawożę ich i bardzo rzadko podlewam. Trudno popełnić błąd, gdy uprawia się rośliny ozdobne w ten sposób – czyli sadzi się je na stanowisku, które im odpowiada. Trzeba postępować zgodnie z zasadą „właściwa roślina na właściwe miejsce". Za to warzywa wymagają więcej pracy. Wysiewam je z nasion wiosną, potrzebują ciągłego podlewania... Nie przeżyją bez opieki, inaczej niż byliny.

Rozsadę robię sama – czerpię z tego satysfakcję. Jest to też tańsze niż kupowanie sadzonek. Kilka lat temu odkryłam koncepcję *naturalistic planting design* (projektowanie nasadzeń naturalistycznych) i New Perennial Movement („Nowy Ruch na rzecz Bylin"). Przeczytałam wszystkie książki na ten temat. Spróbowałam wkomponować łatwą w uprawie trawę ostnicę cieniutką (*Stipa tenuissima)* i już nie zrezygnowałam. Trawy wdzięcznie falują i pasują prawie wszędzie. Naturalistyczne kompozycje przekonały mnie także możliwością tworzenia siedlisk.

PHOTOS: JASON INGRAM

❶ Nadine rozmieściła w ogrodzie praktyczne elementy: szopę, szklarnię do rozsady czy ławeczkę, z której może podziwiać swoją pracę

❷ Dzikie zwierzęta mają tu ogromne znaczenie. Nadine najbardziej lubi obserwować gości, którzy zbierają się wokół oczka wodnego.

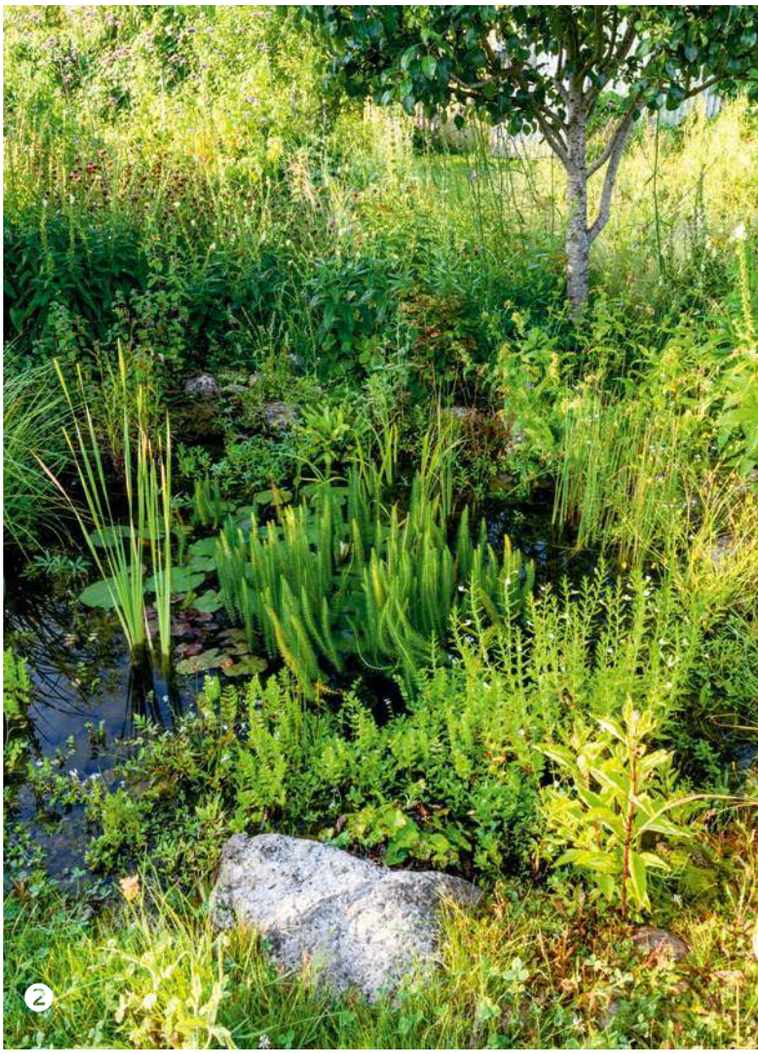
❸ Chociaż ogród Nadine jest pełen roślin, styl ich uprawy sprawia, że pielęgnacja ogranicza się do przycięcia ich zimą

epras

“Nadine naprawdę stworzyła tu raj. Nie odnoszą się do niego konwencjonalne zasady projektowania”

Diarmuid Gavin, projektant ogrodów i prezenter telewizyjny

Wiele kompozycji to również siedliska dzikich zwierząt. Czy takie było zamierzenie?
Tak i jestem dumna, że ściągnęłam tu tak wiele z nich. To miejsce, z którego mogę korzystać i ja, i moi dzicy goście. Nawet gdy widzę mszyce, nie martwię się. Aby uprawiać w ten sposób, potrzeba cierpliwości i tolerancji. Jeśli zabijesz wszystkie mszyce, nie będziesz mieć biedronek, lecz gdy ogród osiągnie równowagę, poważne problemy jak ten – znikają. Zresztą żadnej rośliny mszyce mi nie zabiły. Uprawiam tak, aby rośliny były wytrzymałe i opierały się atakom. Ogród działa harmonijnie. Trzeba dać sobie tylko trochę czasu i nabrać dystansu, aby nie panikować na widok mszyc.

Uwielbiam obserwować małe i duże zwierzęta, które mnie odwiedzają. To niezliczone owady – pszczoły, ważki czy motyle – a także żaby i traszki, ptaki, myszarki, jeże i lisy. Mam fotopułapkę. Używam jej do oglądania większych nocnych zwierząt, które inaczej trudno zauważyć.

eprasa.pl b67c84aa85

WYRÓŻNIENIE

Gardens of the Year
COMPETITION 2021

sponsor JORDANS

„Ogród powinien być miejscem, w którym można odpuścić i być wolnym”

W tym roku konkurencja była niezwykle zacięta, a dyskusja o przyznaniu wyróżnienia – bardzo ożywiona. Ostatecznie wszystkich jurorów zachwyciła maleńka tropikalna oaza w Manchesterze.

ZDJĘCIA NEIL HEPWORTH **TEKST** ADAM DUXBURY

Deanna i Rob Bailey
„Dzięki posiadaniu ogrodu i skupieniu na nim przetrwaliśmy lockdown”

„Ukształtowanie terenu pomaga wydobyć wdzięk roślin. Skomponowano je z graficznym wyczuciem koloru. Można się tu poczuć jak w kokonie”

Kate Gould, projektantka ogrodów, jurorka

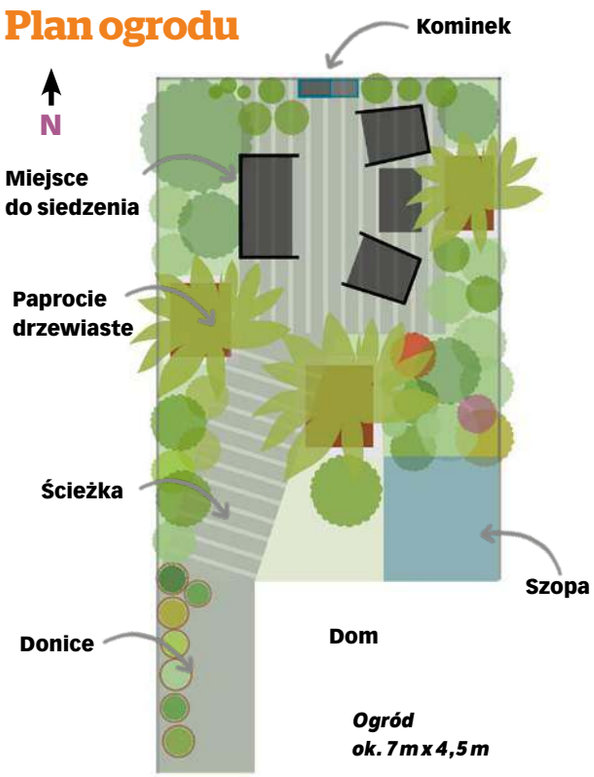
Manchester nie ma tropikalnego klimatu, ale Baileyom udało się stworzyć egzotyczną oazę, którą zdobią ogniste barwy i liście o ciekawych kształtach

Kiedy Deanna i Rob Bailey wprowadzili się do szeregowca pod Manchesterem, najpierw przeznaczyli czas i środki na renowację wnętrza. Maleńki ogród na tyłach był bagnistym skrawkiem trawnika z pojemnikami na odpady. Tuż przed początkiem pandemii postanowili przekształcić go w tropikalny raj. Byli ogrodniczymi nowicjuszami. Wykorzystali jednak doświadczenie w grafice i stworzyli odważny projekt. Realizacja okazała się zbawienna, w czasie gdy Covid-19 zamknął ich w domu. Teraz korzystają z każdej okazji, aby cieszyć się własną dżunglą. Obserwują odwiedzające ją zwierzęta, ucząc się o roślinach, które uprawiają.

Czy mieliście wcześniejsze doświadczenie w ogrodnictwie?
Żadne z nas go nie miało. Gdy byliśmy młodsi, członkowie naszych rodzin zajmowali się tym, ale my – nie. Jesteśmy ilustratorami, często rysujemy elementy naturalne, rośliny czy liście. W pracy jesteśmy skrupulatni. Widać to też po sposobie, w jaki urządziliśmy nasz uporządkowany dom. Za to ogród stał się miejscem, w którym można odpuścić i zobaczyć, co się stanie.

Plan ogrodu

GARDEN PLAN: GUY BENNINGTON

Jak to było wspólnie projektować i budować ogród?
Prowadziliśmy dużo trudnych dyskusji na temat projektu! Jedno z nas było za stylem tropikalnym, a drugie za delikatniejszym, preriowym. Wkrótce zdaliśmy sobie sprawę, że prerii tu nie będzie.

Obawialiśmy się, że paprocie drzewiaste będą za duże na ten metraż – a teraz trudno wyobrazić sobie ogród bez nich. Ukształtowały cały ogród i określiły miejsca dla pozostałych elementów. Gdy zasłoniliśmy mury, przestrzeń optycznie się powiększyła. Chcieliśmy też mieć ławki w paryskim stylu. Zrezygnowaliśmy z dużego miejsca do wypoczynku, aby mieć więcej miejsca dla roślin.

Jak tworzyliście ogród?
Zainspirowaliśmy się sposobem, w jaki tworzymy ilustracje jako graficy. Wkrótce zrozumieliśmy też, że nie pracujemy z kształtami w określonych kolorach – rośliny

eprasa.pl b67c84aa85

zmieniają się każdego dnia. Popełniliśmy również ogrodniczy grzech – kupowaliśmy drogie, w pełni rozwinięte rośliny, które nam pasowały w danym czasie, zamiast sadzonek, które potrzebowałyby czasu na wzrost. Musieliśmy zwalczać pokusę traktowania ogrodu jak obrazka i rozmieszczania elementów w sposób arbitralny.

Większość prac wykonaliśmy sami, pomagał nam też tata Roba. Najpierw rozbiliśmy beton i zlikwidowaliśmy trawnik. Wypoziomowaliśmy teren i dodaliśmy dwie tony świeżej ziemi, ponieważ początkowo była tu lita glina.

Nie czuliśmy się dość pewnie, aby kłaść płyty przeznaczone na patio. Wybraliśmy betonowe krawężniki. Wiedzieliśmy, że nierówności w podbudowie nie będą miały znaczenia ze względu na ich masę. Od początku wiedzieliśmy też, że czarne płotki określą pożądany przez nas styl nasadzeń.

Jak dobieraliście rośliny?

Paprocie drzewiaste i duże palmy, które kupiliśmy na początku, nadały wszystkiemu ton. Staraliśmy się zachować egzotyczny wygląd całości. Próbowaliśmy też roślin i traw preriowych. Kupiliśmy mnóstwo traw, ale teraz dotarło do nas, że sobie nie radzą, więc je usunęliśmy. Ważne jest mieć odwagę zrezygnować, gdy coś nie ma szans u nas przetrwać.

Na początku mieliśmy pomysł na ogród w całości zielony. W pracy oboje lubimy ten kolor. Chcieliśmy więc mieć same zimozielone rośliny. Na szczęście szybko porzuciliśmy ten pomysł, bo ominęłaby nas radość obserwowania, jak pory roku zmieniają rośliny.

Początkowo traktowaliśmy ogród niemal jak scenografię, gdzie wszystko musi być pod linijkę. Od tego czasu wiele się nauczyliśmy. Teraz tworzymy ogród z niepohamowaną radością. W dodatku ta metoda wydaje się działać.

Czy tworzyliście ogród z myślą o zwierzętach?

Szczerze mówiąc, na początku – nie. Uczyliśmy się tego w trakcie prac, czytając i oglądając Gardeners' World. Teraz doceniamy znaczenie przyrody i staramy się pomóc. Na przykład, gdy sąsiad ściął drze-

„Zazdrościmy tych wszystkich tropikalnych roślin. To istny raj, który wygląda na większy, niż jest w rzeczywiści" **Lizzie i Malcolm Schofield, laureaci z 2020 r.**

1. **Świadome zastosowanie oświetlenia tworzy magiczną atmosferę wieczorami, kiedy Deanna i Rob zapraszają do siebie przyjaciół**
2. **Trudno uwierzyć, że ten ogród to typowa działka szeregowa szerokości zaledwie 4 m**
3. **Aranżacja z donic mieszczących m.in. ozdobne klony prowadzi od tylnych drzwi do tropikalnego zakątka**
4. **Długie bloki zwykle używane jako krawężniki pozwalają złagodzić surowość innych elementów, dzięki stworzeniu miejsca np. dla soleirolii rozesłanej (*Soleirolia soleirolii*).**

eprasa.pl b67c84aa85

wo, wkomponowaliśmy jego pniak w rabatę i otoczyliśmy roślinami, dzięki czemu powstało siedlisko dla zwierząt.To pierwszy rok, w którym nie używaliśmy żadnych chemikaliów, pestycydów ani torfu. To dziwne, ale jeszcze w zeszłym roku nie pamiętaliśmy, kiedy ostatnio widzieliśmy motyla czy biedronkę. Za to w tym zauważyliśmy owady, których nie widzieliśmy nigdy wcześniej. Kupiliśmy atlas, aby nauczyć się je rozróżniać. Sądzimy, że równowagę osiąga się, uprawiając ogród w zgodzie z naturą, a nie przeciwko niej.

Moi rodzice używają granulek przeciw ślimakom. Z jednej strony to rozumiem, a z drugiej uważam, że uprawa ogrodu powinna redukować stres. Tymczasem chcąc wszystko kontrolować, stajemy się niespokojni. Szkoda czasu na perfekcjonizm w ogrodzie, kiedy musimy zabiegać o niego w każdej innej dziedzinie. Ogród powinien być miejscem, w którym można odpuścić i być wolnym.

1 Deanna przezwyciężyła strach przed owadami i cieszy się z każdego, którego widzi w ogrodzie
2 Stylowe ławki dodają współczesnego charakteru, a w dodatku przetrwają lata
3 Zewnętrzny kominek jest centralnym punktem. Pozwala cieszyć się tym zakątkiem wieczorem

Jak korzystacie z ogrodu?

Szczerze mówiąc, pierwszy lockdown przetrwaliśmy tylko dzięki posiadaniu ogrodu, na którym skupiliśmy uwagę i energię. Oboje mieliśmy problemy z równowagą psychiczną. Ciągłe myślenie o tym, że jest się w sytuacji bez wyjścia, jest obezwładniające i izolujące. Zajęcie się ogrodnictwem może mieć olbrzymie znaczenie. Ludzie utracili łączność z naturą, a przecież z obcowania z nią płynie wielka radość. Czując teraz tę jedność wiemy, że nie moglibyśmy żyć jak wcześniej. To magia.

Laureaci konkursu Ogrody Roku 2021

Poznaj tegoroczną zwyciężczynię wskazaną przez jurorów, Nadine Mitschunas, na stronie 51 i na www.GardenersWorld.com/gardencompetition. Nadine wygrała wakacje dla dwojga o wartości ponad 8 000 funtów dzięki uprzejmości South Carolina Tourism. Wyróżnieni Rob i Deanna otrzymują kupony do centrum ogrodniczego o wartości 1 000 funtów.

Sponsor nagrody głównej

O NASZYM SPONSORZE

Kiedy dbamy o nasz świat, świat dba o nas. Dlatego powstało Jordans Farm Partnership: specjalna współpraca między Jordans Cereals, The Wildlife Trusts, Linking Environment and Farming (LEAF) i The Prince's Countryside Fund. Aby zapewnić bioróżnorodność brytyjskiej wsi, każdy rolnik zrzeszony w JFP przeznacza co najmniej 10% ziemi na ochronę przyrody. A to dopiero początek!

prasa.pl/67c84aa85

Ogrody lubią brąz

Zaprzyjaźnij się z brązami – będą zdobić ogród przez najbliższe miesiące. Nie możesz ich uniknąć, więc podejdź do nich kreatywnie, dodając nasadzeniom czekoladowych, orzechowych i kakaowych smaczków.

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

Brązowy nie cieszy się dobrą prasą wśród ogrodników. Kiedy zaczyna wygrywać z zielenią, jest objawem suszy lub zbliżającej się zimy, a w najlepszym przypadku niepokojącym sygnałem zmian, którym być może będzie się jeszcze dało jakoś zaradzić. Brązowe krawędzie liści, brązowe plamy, brązowe przebarwienia... brązowy niemal zawsze występuje w parze z kłopotami. Brązowe kwiaty nie cieszą się powodzeniem – są nawet jeszcze bardziej rzadkie niż czarne! Jedną z niewielu rzeczy w pięknym brązowym kolorze, na której naprawę nam zależy w ogrodzie, jest kompost – zbutwiałe resztki, synonim ostatecznego końca każdej rośliny. Czy brąz da się w ogóle lubić? Każdego roku słońce stara się nas przekonać, że lepiej zacząć się do niego przyzwyczajać. Minione lato było tego najlepszym przykładem. Wypłowiałe i spalone trawniki zregenerowały się co prawda we wrześniu, ale wtedy, gdy najbardziej były potrzebne (kto nie lubi wypoczywać w wakacje na zielonej trawie?) nie zachwycały świeżością. A kiedy w końcu trawniki odzyskały kolor, lato się skończyło i zbrązowiała cała reszta.

eprasa.pl b67c84aa85

Wraz z nadejściem jesieni brązy w ogrodach zupełnie przejmują kontrolę. Co więcej, jesteśmy na nie skazani przynajmniej do początków marca, kiedy zieleń znów pojawia się w menu. Lekcja docenienia wszystkich odcieni brązu jest zatem jedną z najważniejszych. Pierwszym punktem będzie oddzielenie brązów-kłopotów od brązów-atutów. Ciepłe jesienne barwy – te miękkie, mdłe i nijakie beże, których rabatom dodają trawy ozdobne i zamierające na zimę łodygi – doskonale łączą się z ognistymi akcentami: czerwienią klonów, pomarańczami dzielżanów, żółcią rudbekii, różami trzmielin. Brąz jesienią podkreśla inne kolory równie dobrze, jak zieleń latem. Pozwala błyszczeć ostatnim kwiatom i przebarwiającym się liściom. Robi to na tyle dobrze, że warto pomyśleć o wprowadzeniu brązu do ogrodu na stałe. Szczególnie interesująco wyglądają brązy turzyc, np. turzycy włosistej (*Carex comans*) 'Bronze Perfektion', 'Bronco' czy 'Milk Cocolate'. Jej liście przez cały sezon mają naturalnie brunatny odcień. Ukryta latem pod liśćmi kora drzew i krzewów jesienią zaczyna być lepiej widoczna. Mistrzami w tej kategorii są klony strzępiastokore (*Acer griseum*), u których kora łuszczy się całymi płatami, ale także trzmielina oskrzydlona (*Euonymus alatus*) czy ambrowiec amerykański (*Liquidambar styraciflua*), które zwracają na siebie uwagę, kiedy już zrzucą fantastycznie karminowe liście. Kora na ich gałązkach ma bruzdy i żłobienia, co dodaje gałęziom struktury i sprawia, że wyglądają atrakcyjnie nawet wtedy, gdy liście już z nich opadną.

Ogrodowa architektura szczególnie dobrze wprowadza brązowe akcenty do ogrodu. Do naturalnie brązowych desek tarasowych, drewnianych ławek i stolików, altany czy szopy na narzędzia z surowego drewna doskonale będą pasowały drobne dekoracje. Mogą to być nowoczesne dodatki z cortenu – stali pokrytej charakterystyczną rdzą lub znalezione na targu staroci zardzewiałe przedmioty codziennego użytku, którym damy drugie życie, np. wykorzystując je jako pojemniki do sadzenia roślin. To zadziwiające jak wiele rzeczy można użyć jako doniczki! Otoczone niskimi obwódkami rabaty wyglądają estetycznie, a nic tak dobrze nie wygradza rabat jak plecione wiklinowe. Budki lęgowe nie powinny zwracać na siebie uwagi, a brązowy kolor pozwala im wtopić się w otoczenie, zapewniając gnieżdżącym się w nich ptakom spokój. Można je wykonać z desek, lub wysuszonych i opróżnionych tykw – posłużą ptakom nawet przez kilka sezonów.

Takie dodatki i dekoracje warto wybierać z umiarem obierając jednolity styl: corten to powiew nowoczesnej elegancji, a wiklina wprowadza sielski nastrój.

Brąz wygląda naprawdę dobrze w większych ilościach. Pomyśl o dzikich łąkach kwietnych, na których pierwsza fala kwiatów już opadła i ucichła, a kwiatostany traw tworzą płowe suszki. Wyobraź sobie wielką rabatę płomiennych jeżówek, na których nie ma już ani śladu różu

Maluj brązem – gotowe pomysły do wykorzystania

1 Wykorzystaj wysokie gatunki o kolczastych, widocznych z daleka kwiatostanach (jak u przegorzana pospolitego)

2 Brązowe turzyce podsadź ozdobnym oregano 'Kent Beauty', aby stworzyć niską brązową rabatę

3 Brązy podkreślają inne kolory – połącz żelaźniaki z późno kwitnącymi dzielżanami o żółtych płatkach

4 Dla silnego kontrastu zmieszaj lekkie trawy z wyrazistymi bylinami, np. rozplenice z żelaźniakiem żółtym)

eprasa.pl b67c84aa85

Dekoracyjne dodatki

1 Wiklina starzeje się z wdziękiem. Początkowo intensywnie brunatne plecionki z czasem nabierają szarości, ale trzymają fason. Wykorzystaj wiklinę na płotki, obwódki i podpory dla innych roślin.

2 Biżuteria ogrodowa z cortenu zapewni brąz na cały rok. Dodaj kilka ozdób do wcześnie kwitnących bylin, np. piwonii, aby podkreślić urodę ich liści, kiedy kwiaty już przekwitną.

3 Wysuszone tykwy sprawdzą się jako budki lęgowe dla ptaków. Są lekkie i wytrzymałe, wiec można je zawiesić nawet na małych drzewkach. Przebarwienia i plamki zapewniają im naturalny wygląd.

4 Zatrzymaj suche kwiatostany hortensji na dłużej – po ścięciu spryskaj je lakierem do włosów i wykorzystaj do suchych bukietów i wianków, którymi możesz udekorować taras lub drzwi wejściowe.

– zostały po nich tylko ciemnobrunatne kolczaste kwiatostany z nasionami. Przyjrzyj się ogrodom, w których posadzono całe rzędy hortensji bukietowych. Od października ich kwiatostany brązowieją, a jednak wciąż prezentują się elegancko. Tak, brązy podkreślają inne barwy i dają im tło, ale też ożywiają ogród równie dobrze, jak każdy inny kolor, jeśli nie mają konkurencji. Tak się natomiast składa, że kiedy nadejdzie zima, ostatecznie wszystkie inne kolory zbledną, a brązy tylko nabiorą mocy. Pozwalają tworzyć jednolite plamy i przenikające się balejaże, bo w końcu każda rośliny (z wyjątkiem zimozielonej) pod koniec sezonu zbrązowieje. Tę właściwość brązów wykorzystuje w swoich projektach nasadzeń Piet Oudolf, który tworzy całorocznie dekoracyjne rabaty – ozdobne nie tylko w czasie wegetacji i kwitnienia roślin. Ich podstawą są byliny, które tworzą kępy, łany i wyspy kolorów, w tym także brązów. Sadzenie blokami, utworzonymi przez wiele sadzonek tej samej odmiany pozwala nadać nasadzeniom naturalny wygląd. Taki sposób wykorzystania roślin sprzyja również dzikiej przyrodzie – ptaki znajdują nasiona w zaschniętych kwiatostanach, małe ssaki szukają schronienia w brązowym gąszczu, a owady mogą bezpiecznie przezimować. Brąz w ogrodzie naprawdę da się polubić i wszyscy możemy na nim tylko skorzystać.

REKLAMA

GARDEN MASTERCLASS

NAJLEPSI EKSPERCI O OGRODACH, PROJEKTOWANIU I PIELĘGNACJI

Już 22 listopada 2022 o godz. 14 nasze pierwsze warsztaty online poprowadzi MAJA POPIELARSKA.

HANNA PACKER - Polka w Nowym Jorku - opowie, jak urządza ogrody w tym fantastycznym mieście.

NOEL KINGSBURY pokaże, jak najlepiej wykorzystać byliny w projektowanej zieleni.

www.gardenmasterclasspolska.org
info@gardenmasterclasspolska.org

eprasa.pl b67c84aa85

Wprowadź brąz do ogrodu

Trawy ozdobne

Kwiatostany traw ozdobnych dodają rabatom łagodnych beży i ciepłych odcieni brązu. Są wspólnym mianownikiem dla wszystkich jaskrawych kwiatów i wszechobecnej zieleni. Na początek dobrym wyborem będzie miskant chiński (*Miscanthus sinensis*), który doda też nasadzeniom wysokości i lekkości. **Wysokość x Szerokość** 180-240 cm x 150 cm

Suszki bylin

Przekwitnięte byliny często tworzą ozdobne i wytrzymałe suszki o wyrazistych brązowych kolorach. Późnym latem nie ścinaj kwiatostanów, lecz pozwól im zaschnąć. Ptaki skorzystają zimą z ich nasion. Żelaźniak żółty (*Phlomis russeliana*) tworzy piętrowe kwiatostany, które dobrze komponują się z lekkimi trawami. **W x S** 100 cm x 50 cm

Suszki jednorocznych

Rośliny jednoroczne często kwitną na początku lata i przekwitają szybciej od bylin, więc do zimy ich suszki mogą nie wyglądać dekoracyjnie. Jeśli wysiejesz je później, w maju-czerwcu, zakwitną później i jesienią wciąż będą atrakcyjne. Parasolki dzikiej marchwi zwyczajnej (*Daucus carota*) są wyjątkowo urzekające. **W x S** 80 cm x 40 cm

Kora pni i gałęzi

Spójrz w górę! Kiedy opadną liście, to kora i struktura gałęzi będzie przyciągać wzrok. Ambrowiec amerykański (*Liquidambar styraciflua*) ma elegancką sylwetkę i gałązki pokryte korą pełną wypustek. Poszukaj też innych odmian i gatunków ozdobnej korze i ciekawych sylwetkach. **W x S** 10-15 m x 6 m

eprasa.pl b67c84aa85

Lampion chiński

Ta łatwa w uprawie roślina o sercowatych liściach wniesie do twojego domu trochę miłości

Lampion chiński

Lampion chiński (*Ceropegia woodii*) sprawi, że w twoim domu zapanuje klimat luzu i swobody. Ze względu na swoją wszechstronność i łatwość uprawy ta czarująca, szybko rosnąca roślina domowa stała się bardzo modna i popularna. Jej zgrubiałe, pokryte marmurkowym wzorem sercowate liście są osadzone na zwisających pędach, które można rozpinać, owijać lub ukierunkować tak, by pięły się po miniaturowych trejażach, stając się dekoracją półek, okien i stolików kawowych. To pnącze nie potrzebuje dużo miejsca, dzięki czemu możesz je umieścić w ciasnych kątach i małych pojemnikach. Ponieważ jest też półsukulentem, wybaczy ci nieregularne podlewanie.

TEKST MIRANDA JANATKA
ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/houseplant** po więcej wskazówek dotyczących roślin doniczkowych

eprasa.pl b67c84aa85

eprasa.pl b67c84aa85

DOBRA RADA
Utrzymuj stałą wilgotność powierzchni podłoża, aby pobudzić sadzonki do wypuszczenia korzeni

Lampion chiński – pochodzący z Afryki Południowej, gdzie w naturalnym środowisku rośnie w miejscach skalistych i na płytkich glebach – potrzebuje sporej ilości światła, lecz dobrze sobie radzi również z okresami suszy. Dostępne są odmiany z liśćmi zielonymi lub przebarwionymi na różowo. To właśnie głównie dla dekoracyjnego ulistnienia uprawia się tę roślinę, chociaż latem wydaje też małe, nietypowe, rurkowate kwiaty w kolorze fioletowym. Nie wymaga częstego przesadzania, ale upewnij się, że podłoże, w którym rośnie posiada dobrą warstwę drenażu; ziemia do roślin doniczkowych lub kaktusów zapewni dobre warunki do rozwoju korzeni i bulw.

Podobnie jak w przypadku innych sukulentów, napęczniałe liście lampionu chińskiego wskazują, że roślina jest dobrze nawodniona, lecz pamiętaj – zbyt obfite podlewanie może doprowadzić do jej więdnięcia, dlatego zanim to zrobisz sprawdź, czy ziemia jest sucha. Korzenie szybko wyrastają z pędu, u nasady liści, dzięki czemu rozmnażanie rośliny jest bardzo łatwe. Umieść sadzonki pędowe w wodzie, a kiedy wypuszczą korzenie, przesadź je do doniczek. Jeśli twój lampion rozrasta tylko po jednej stronie, możesz pobudzić roślinę do rozrostu w pustym miejscu w doniczce – patrz instrukcje poniżej.

- **Stanowisko** Najlepiej rośnie na słonecznym stanowisku z rozproszonym światłem, o temperaturze 15-25°C. Trzymaj roślinę z dala od przeciągów, ale nie przejmuj się zbytnio wilgotnością powietrza, nie musi być wysoka.
- **Pielęgnacja** Aby korzenie i bulwy nie gniły, pomiędzy kolejnymi podlewaniami dobrze jest nieco przesuszyć podłoże. Zanim podlejesz, sprawdź ziemię palcem.
- **Wskazówki** Czasami na pędach pojawiają się małe bulwy. Jeśli odetniesz je z kawałkiem pędu i posadzisz w doniczce, otrzymasz nowe rośliny.

Jak uzyskać więcej roślin

1 Jeśli zauważysz, że pędy twojego lampionu się przerzedziły, przeciągnij jeden z nich (który nadal jest częścią rośliny) w to miejsce na powierzchni ziemi, w którym chciałbyś zagęścić roślinę. Aby przytwierdzić pęd do podłoża, wykorzystaj spinacz do papieru – najpierw całkowicie go rozwiń, a potem wygnij na kształt litery U.

2 Umieść spinacz nad pędem i dociśnij, wbijając go w ziemię – dzięki niemu pęd utrzyma się na powierzchni ziemi. Powierzchnia podłoża powinna być stale wilgotna, dopóki sadzonki się nie ukorzenią – potrwa to kilka tygodni.

Gdzie kupić

ROŚLINY
- **www.hortology.co.uk**
- **www.thenunheadgardener.com**
- **www.beardsanddaisies.co.uk**

AKCESORIA
- **Podobne doniczki znajdziesz w centrach ogrodniczych**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Poznaj dzikie **zwierzęta**

Większość dzikich stworzeń przeszło już w stan hibernacji, a ptaki wykorzystują tych kilka pozostałych cennych godzin światła dziennego na poszukiwanie wysokokalorycznego pokarmu, który pozwoli im utrzymać wysoką temperaturę ciała podczas zimnych nocy. Obserwuj swój ogród o świcie i o zmierzchu, a może spostrzeżesz modraszkę lub bogatkę, albo też chmarę strzyżyków, które wykorzystują budki dla ptaków na swoje zimowe noclegownie. Sikorki zazwyczaj nocują samotnie, podczas gdy strzyżyki robią to stadnie – brytyjska organizacja British Trust for Ornithology zanotowała raz zdumiewającą liczbę 63 strzyżyków w jednej budce.

Regularnie uzupełniaj w karmnikach wysokokaloryczny pokarm w postaci produktów z łoju, łuskanych nasion słonecznika i orzeszków ziemnych oraz dolewaj wody do poideł, zwłaszcza gdy temperatura na zewnątrz spada poniżej zera. Czyste pióra zapewniają ptakom skuteczniejszą izolację cieplną w nocy oraz nadają im bardziej opływowy kształt, co umożliwia szybszą ucieczkę przed drapieżnikami.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Mysikróliki (*Regulus regulus*)

Mysikrólik to najmniejszy ptak Wielkiej Brytanii, ważący jedynie 5 g. Większość swojego czasu spędza w lasach iglastych, chociaż zimą odwiedza również ogrody. Upierzenie tych małych ptaków jest oliwkowozielone, a czubek głowy zdobi kreska, która u samców ma kolor pomarańczowy, a u samic – żółty. Przedstawiciele obu płci mają białe pręgi na skrzydłach.

Jesienią do mysikrólików rezydujących na Wyspach Brytyjskich dołączają osobniki ze Skandynawii. Przybywają wraz ze stadami wędrownych sikorek w poszukiwaniu jedzenia. Wypatruj ich, gdy niczym kolibry zawisają w powietrzu tuż przy gałęziach drzew, szukając owadów. Zdarza im się nawet podlatywać do karmników w ogrodzie.

Okres godowy mysikrólików przypada na wiosnę. Do zbudowania swoich okrągłych gniazd wykorzystują pajęczyny, mech i porosty. Samica składa do 12 jaj, a pisklęta po wykluciu się przebywają w gnieździe przez około trzy tygodnie. Mysikróliki odżywiają się owadami i innymi bezkręgowcami.

W słoneczne dni zaobserwuj rusałkę admirał

Podczas żerowania zwisają głową w dół z najcieńszych gałązek, szukając pająków i innym małych kąsków, którymi mogą się pożywić.

Wypatruj też...

- Motyli rusałek admirałów, które możesz jeszcze zobaczyć w słoneczne dni, zanim powrócą do swoich kryjówek, w których przezimują.
- Trzmieli ziemnych – niektóre z nich założyły już zimowe kolonie i możesz zaobserwować je żerujące na kwiatach zimozielonych odmian powojnika oraz wiciokrzewu, a także mahonii i wawrzynka.
- Lisów, które właśnie odbywają swoje gody. Nasłuchuj dziwnego, mrożącego krew w żyłach wycia samicy, na które samce odpowiadają „hap-hap-hap"

ZDJĘCIA: NATUREPL.COM/MARKUS VARESVUO; GETTY/BERETA; PAUL DEBOIS, FEJKL@SEZNAM.CZ/DEPOSITPHOTOS *SUBJECT TO CHANGE

“Mysikrólik większość swojego czasu spędza w lasach iglastych, chociaż zimą odwiedza również ogrody”

Smakowite choinki

Małgorzata Kalemba-Drożdż – dr biochemii, autorka książek botaniczno-kulinarnych m.in.: *Smakowite drzewa, Jadalne kwiaty, Skarby ogrodu* oraz bloga *Trochę Inna Cukiernia*. Laureatka AIG Prix Międzynarodowej Akademii Gastronomicznej.

Czy można zjeść choinkę? Oczywiście, jeśli tylko będziemy pamiętać o kilku warunkach. Po pierwsze choinka nie mogła być pryskana żadnymi preparatami utrwalającymi, ozdobnymi lub chemicznymi środkami ochrony roślin. Dlatego jeśli nie wiesz, czy twoja świąteczna choinka nie był poddana działaniu takich chemikaliów – lepiej jej nie jedz, a w zamian wybierz się do lasu i zerwij kilka gałązek.

Bezpieczne do zastosowań kulinarnych są sosny (*Pinus*), świerki (*Picea*), jodły (*Abies*) i daglezje (*Pseudotsuga*). Jednak nie każdy iglak nadaje się do spożycia! Śmiertelnie trujące są cisy (*Taxus*) – można jeść tylko różowe osnówki ich szyszkojagód – zaś cyprysy (*Cupressus*), tuje (*Thuja*) i jałowce (*Juniperus*) mają bardzo silne działanie i nie należy ich spożywać.

Igły, pyłek czy szyszki?

Wielkim atutem choinkowej kuchni jest to, że igły, czyli liście drzew iglastych, są dostępne przez cały rok, więc idąc po iglaki w dowolny dzień mamy gwarancję, że zawsze znajdziemy coś smakowitego. Oprócz igieł można zbierać młode pędy, niedojrzałe kwiatostany męskie (a gdy dojrzeją to również pozyskiwany z nich pyłek), niedojrzałe jednoroczne zielone szyszki, a nawet zdrewniałe dwuletnie szyszki, z których już wysypują się nasiona.

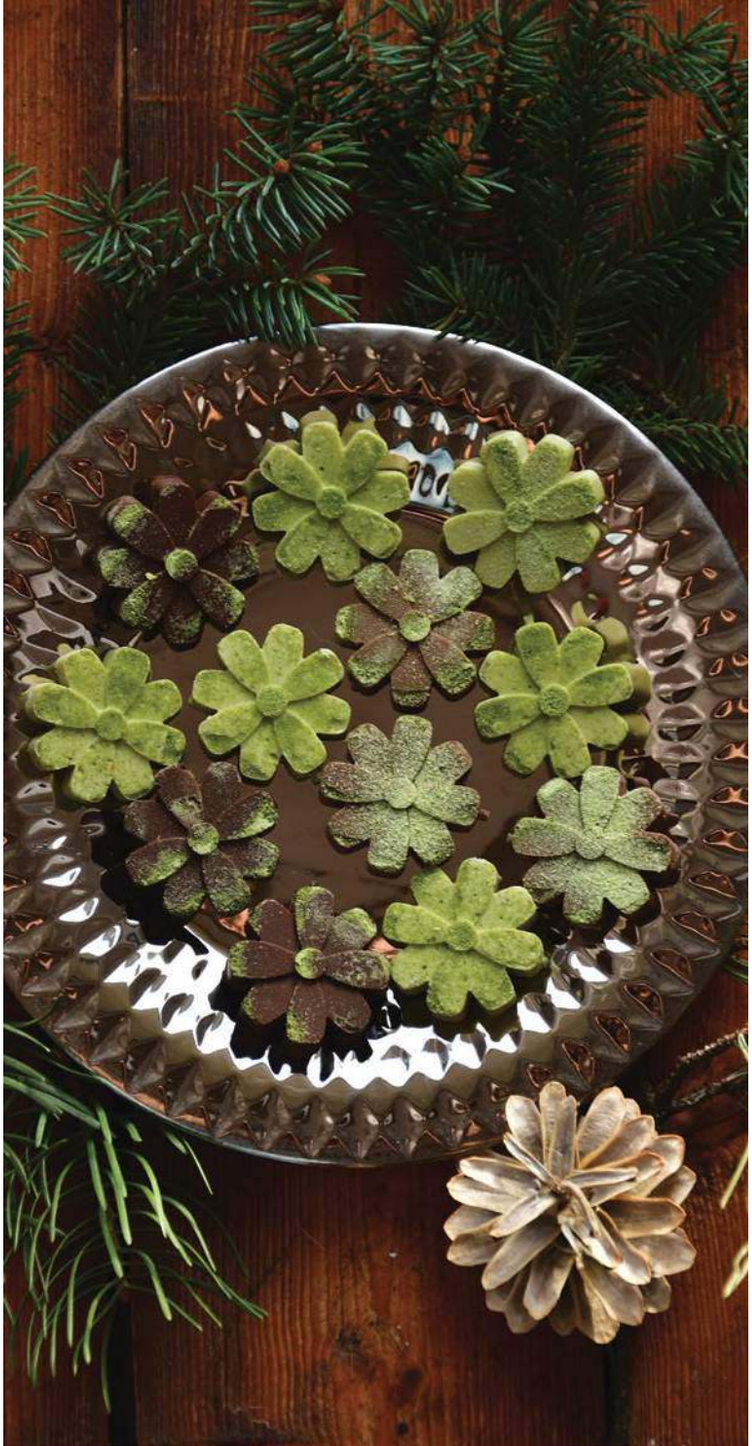
Iglaki są bardzo aromatycznym surowcem, więc naprawdę wystarczy niewielka ich ilość, żeby nadać daniom zupełnie nowy charakter. Można dodać gałązkę lub szyszkę podczas gotowania i duszenia potraw lub posypać je zmielonymi z solą igłami. Liście drzew iglastych są też świetną przyprawą do fermentacji.

Pamiętaj o ważnej zasadzie, aby zbierając pędy lub pąki, nie ogałacać nigdy jednego drzewa, tylko skubać po kilka sztuk z rożnych egzemplarzy. Nie zrywaj pędów szczytowych, chyba że to iglak w twoim ogrodzie i celowo chcesz zmienić sposób jego wzrostu.

ZDJĘCIA: MAŁGORZATA KALEMBA DROŻDŻ, ALEX STEMMER/DEPOSITPHOTOS

eprasa.pl b67c84aa85

Iglasta czekolada

SKŁADNIKI
- 1-3 łyżeczki w pełni rozwiniętych igieł sosny, świerka lub jodły
- 100 g czekolady (gorzkiej, mlecznej lub białej)
- odrobina cukru

PRZEPIS
Igły drzew rozetrzyj w moździerzu z odrobiną cukru. Im mniej cukru, tym lepiej. Mocny blender z młynkiem też powinien sobie poradzić. Zielony od igieł cukier przesiej przez sito. Silikonowe foremki na czekoladki lub formy na tabliczki czekolady lekko oprósz choinkowym pudrem. Czekoladę roztop w kąpieli wodnej. Zamieszaj z przesianym pudrem z igieł i przelej do przygotowanych foremek. Wstaw do lodówki. Po zastygnięciu wyjmij z foremek.

Herbata choinkowa

SKŁADNIKI
- kilka małych gałązek świerkowych, jodłowych lub igieł sosnowych
- ewentualnie suszone owoce np. dzikiej róży

PRZEPIS
Gałązki umyj, włóż do garnuszka, zalej wodą i zagotuj pod przykryciem. W czasie warzenia napoju możesz dodać suszone lub świeże owoce. Zdejmij z ognia i odstaw na 10 minut.

eprasa.pl b67c84aa85

Rekha Mistry z zapałem uprawia warzywa. Nie boi się próbować egzotycznych odmian i eksperymentować z nimi w kuchni. W 2015 roku wystąpiła w BBC 2 w *The Big Allotment Challenge* [„Wielkie Wyzwanie Ogrodnicze" – red.]

Prosto z grządki

Zima może i nadchodzi, ale Rekha wciąż regularnie odwiedza swoją działkę, aby zbierać jarmuż, sałaty, pory i buraki, a także dzieli się przepisem z wykorzystaniem kukurydzy Glass Gem

Drogi pamiętniku, chciałabym opisać ten miesiąc scenami błogich spacerów w chłodzie, kiedy to rześkie powietrze smaga moją twarz, a ja, z koszykiem na warzywa zawieszonym na ramieniu, ciasno owijam się zimowym płaszczem, podziwiając rozciągające się przede mną oszałamiające widoki z działki. Niestety, nie! Płaszcz przeciwdeszczowy, parasol i mokry pies towarzyszą mi, gdy brnę przez deszczową działkę w poszukiwaniu smakołyków do wypełnienia plastikowej torby wielokrotnego użytku.

Od kilku lat nasze zimy przynoszą deszcz, a wraz z nim podtopienia działki. Teraz biorę sprawy w swoje ręce – kilka miesięcy temu zaczęłam podnosić krawędź mojego poletka, aby zatrzymać glebę i zapobiec jej wymywaniu podczas zalania. Następnie rozsypałam nasiona zielonego nawozu, by rósł podczas zimowych miesięcy. Do tej pory to świetnie się sprawdza.

Teraz czuję się naprawdę przemoczona – czas napełnić moją torbę. Oderwę kilka soczystych zielonych liści jarmużu i kapusty drzewiastej [odmiana kapusty, która nie formuje główki, a jej częścią jadalną są liście – red.], które wyglądają bardzo zachęcająco. Ze szklarni zbiorę także kolorową boćwinę, pęczek świeżej pietruszki i trochę dymki. Głównym zadaniem w tym miesiącu będzie wysypanie ścieżek świeżymi zrębkami. Wpasuję to zadanie między deszczowe dni, ale na razie będę brnęła przez błoto do domu, żeby się ogrzać i wysuszyć.

Zbierz teraz

To, że jest zima, nie oznacza, że nie możemy mieć kolorowych zbiorów. Nadal zbieram **pory** i **buraki** z działki, a nawet marchewki z donic w szklarni, a **zimowa sałata** w połączeniu z **rzodkwią** to mile widziany dodatek do obiadu. Celowo wysiałam w szklarni **groszek na młode pędy** i teraz również je obcinam, aby zyskać odrobinę wiosennego smaku. Zebrałam pierwszy **pasternak** – ma wspaniały aromat. Po upieczeniu chipsy z pasternaku są chrupiące i skarmelizowane na zewnątrz, a miękkie i słodkie w środku – to po prostu pyszne zimowe warzywo!

Burak ćwikłowy to świetne podstawowe jesienne warzywo, które można zbierać aż do listopada

eprasa.pl b67c84aa85

Do swoich zimowych plonów Rekha dodaje trochę koloru za pomocą kukurydzy Glass Gem

Smak miesiąca

W tym roku byłam zdeterminowana, aby uprawiać atrakcyjną ozdobną kukurydzę Glass Gem. Można powiedzieć, że dałam się ponieść emocjom, kiedy zasadziłam prawie 50 roślin! Jednak gdy już są na grządce, praktycznie same o siebie dbają. Tydzień po tygodniu, od późnej wiosny i w ciągu lata, rośliny rosły do prawie 2 m wysokości. Gdy zbliżała się jesień, przyniosłam kolby kukurydzy do domu do wysuszenia. Ten rodzaj kukurydzy nadaje się na popcorn, taki jak zrobiłam tutaj, ale nie wszystkie odmiany się do tego nadają – sprawdź to przed sadzeniem. Dowiedz się, jak zrobić popcorn na **bit.ly/make-popcorn**

Kule z popcornu

NA 10-12 KUL

SKŁADNIKI

- 100 g prażonej kukurydzy Glass Gem (możesz też użyć innych odmian)
- 4 łyżki syropu cukrowego
- 2 łyżki masła
- 2 łyżeczki wody
- 12 g cukru pudru
- ½ łyżeczki mielonego cynamonu
- 10 g pianek marshmallow

PRZEPIS

1 Uprażoną kukurydzę włóż do dużej miski i odstaw na bok.

2 W rondelku wymieszaj wszystkie składniki. Podgrzewaj na średnim ogniu cały czas mieszając, aż cukier i pianki się rozpuszczą. Doprowadź do wrzenia i gotuj przez 5 minut – uważając, aby płyn nie przywarł do dna rondla i nie przypalił się.

3 Zdejmij rondelek z ognia i pozostaw do ostygnięcia przez kilka minut przed polaniem prażonej kukurydzy. Szybko wymieszaj, aby pokryć płynem jak najwięcej prażonej kukurydzy.

4 Umyj ręce, a następnie zanurz je w misce z zimną wodą. Jeszcze mokrymi rękoma, nabieraj niewielkie ilości mieszanki i formuj z nich małe kule.

5 Uformuj małe lub duże kule z popcornu, zależnie od upodobań. Odłóż je na tacę wyłożoną papierem do pieczenia do ostygnięcia. Przechowuj w pojemniku do przechowywania żywności nie dłużej niż 48 godzin.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl b67c84aa85

Prace na działce

Zima wprowadza wiele szkodników w stan hibernacji… cóż, z wyjątkiem gołębi! Są nieugięte, jeśli chodzi o nieokryte warzywa kapustne. Tak więc moim pierwszym zadaniem w tym miesiącu jest założenie **ochronnej drobnej siatki**, naciągnięcie jej i zakotwiczenie. Następnie **okryję osłonami buraki liściowe rosnące na zewnątrz**, aby zapobiec ich oszronieniu, mimo, że mam kilka roślin w szklarni, abym mogła kontynuować zbiory. O tej porze roku nigdy nie ma dość kolorowych warzyw.

Przyjrzę się też brukselce i usunę obumarłe liście, a następnie **sprawdzę podpory**, które chronią rośliny przed działaniem wiatru. W końcu, będę nadal **dorzucać do kompostownika opadłe liście**, aby pewnego dnia mieć mnóstwo wspaniałej ziemi liściowej.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/EYEWAVE/SVETLANAK

Rekha wyrzuca opadłe liście na pryzmę. Po dwóch latach ulegną rozkładowi i można będzie je wykorzystać jako dobrej jakości podłoże do donic lub ściółkę

Zacznij uprawiać teraz

Rabarbar 'Fulton's Strawberry Surprise'

Cieszę się na uprawę tej przyciągającej wzrok rośliny o jaskrawoczerwonych łodygach. Odmiana ta została wybrana najsmaczniejszym rabarbarem w badaniu RHS [Royal Horticultural Society – Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego – red.].

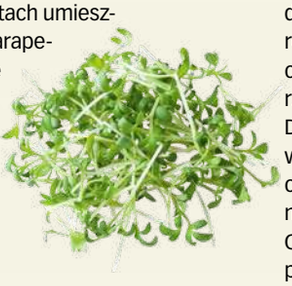
Uprawa: Wybierz jasne, osłonięte stanowisko o przepuszczalnym podłożu. Przed sadzeniem zasil glebę kompostem. Umieść koronę rośliny tuż nad poziomem ziemi i dociśnij mocno podłoże wokół niej. Obficie podlej. Oznaki wzrostu pojawią się wiosną.

Rzeżucha

Jest to szybko rosnące warzywo o kędzierzawych liściach, które urozmaica i dodaje konsystencji misce zimowych sałat.

Uprawa: Wysiej nasiona na wilgotnym podłożu w kuwetach umieszczonych na jasnym parapecie. Utrzymuj podłoże wilgotne przez cały czas poprzez regularne podlewanie. Zetnij, gdy będzie gotowa do zbioru – po sześciu do ośmiu dniach.

Cebula szalotka 'Jermor'

Cebula o błyszczącej miedzianej skórce, z różowym miąższem, który jest słodki i rześki w smaku.

Uprawa: Odmiana przeznaczona do sadzenia na zewnątrz jesienią, również w listopadzie. Rozmieść cebule w rzędach co 30 cm lub rzadziej i co 25 cm w rzędzie. Delikatnie wciśnij je w ziemię tak, aby końcówki znajdowały się na powierzchni. Chroń czubki przed ptakami.

eprasa.pl b67c84aa85

NOWOŚĆ!

Prenumerata trzech kolejnych wydań

ze zniżką 5%*

*** Cena prenumeraty trzech kolejnych wydań wynosi ~~53,70 zł~~ 51,00 zł.**

Prenumerata roczna (10 wydań) kosztuje 161,10 zł. Przy zamówieniu prenumeraty dwuletniej (20 wydań) w cenie 268,50 zł oszczędność wynosi równowartość pięciu numerów *Gardeners' World*.

Wszystkie opcje prenumeraty i e-prenumeraty znajdziesz na stronie

www.UlubionyKiosk.pl

prenumerata@avt.pl
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
konto 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl b67c84aa85

Mistrzowski kurs zimowego cięcia

Nastał najlepszy czas na przycięcie większości drzew i krzewów. **Tom Brown**, główny ogrodnik w ogrodach West Dean, wyjaśnia jak to zrobić

Nic nie wzbudza takiego strachu w naszych sercach, jak prawidłowe techniki i odpowiednie terminy przycinania.

Ale nie zniechęcaj się – cięcie zapewnia roślinom zdrowie, czy to poprzez usunięcie martwego drewna, czy też poprzez pobudzenie do zdrowego wzrostu, owocowania lub kwitnienia. Przycinanie krzewów i drzew zimą, poza fazą aktywnego wzrostu, ma wiele zalet, takich jak:

- Zmniejsza problemy związane z chorobami i szkodnikami
- Ułatwia dostrzeżenie uszkodzonego i martwego drewna
- Umożliwia ocenę struktury i kształtu

ZDJĘCIA: SAAH CUTTLE; JASON INGRAM

Późna zima jest doskonałym czasem na przycięcie róż

Wczesna zima (listopad-grudzień)

Ponieważ na początku zimy wiele roślin zrzuca liście i przechodzi w stan uśpienia, uwidacznia się struktura i układ ich gałęzi i łodyg.

Listopad i grudzień to doskonałe miesiące na przycięcie róż pnących, poprawienie struktury pędów i usunięcie martwego drewna, a także ograniczenie wielkości budlei, róż i ślazówek, aby nie przewrócił ich wiatr.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA
Gruzełka cynobrowego
Unikaj zostawiania suchych czopów, które ten grzyb atakuje.

Krzewy na wietrznych stanowiskach

Silne zimowe wiatry mogą zniszczyć budleje, ślazówki, róże należące do mieszańców herbatnich i róże wielkokwiatowe, powodując uszkodzenie korzeni i zamieranie. Zmniejsz cięciem wysokość rośliny o jedną trzecią, aby korona nie łapała wiatru. Usuń przekwitnięte kwiatostany budlei, aby wiatr nie rozrzucał ich po całym ogrodzie.

Świeżo posadzone drzewa

Nowo posadzone drzewa mogą się nadmiernie zagęścić i uzyskać nierówny kształt. Przeciwdziałaj temu zawczasu, usuwając pędy z dolnej jednej trzeciej długości głównego pnia, który następnie skupi energię na rozwijającej się koronie. Wyszukaj krzyżujące się lub ocierające o siebie gałęzie i przerzedź zbyt gęste miejsca. Nie daj się tylko ponieść, ponieważ odciętych gałęzi nie da się z powrotem przykleić!

Brzozy i winorośle

Kiedy roślina znajduje się w fazie aktywnego wzrostu, jej łodygi i liście są pełne soku, który płynie przez całą roślinę. Poprzez powstałą w trakcie przycinania ranę ten sok może wypływać, osłabiając wzrost i produktywność. Cięcie winorośli, brzóz czy klonów dla utrzymania dobrej struktury należy przeprowadzać wczesną zimą, kiedy przepływ soków jest najmniejszy.

Suche, chore lub zamierające pędy

Martwe, chore i zamierające drewno może stać się wrotami, przez które wnikną szkodniki i choroby, dlatego należy je jak najszybciej usunąć, wycinając je do zdrowej tkanki. Ekstremalnie niskie temperatury mogą spowodować dalsze obumieranie, więc działaj ostrożnie, ponieważ po srogiej zimie być może znów trzeba będzie coś wyciąć. Usunięcie martwego drewna pobudza również rośliny do wydania nowych, silnych przyrostów.

Róże pnące

Przycięcie róż pnących wczesną zimą ułatwia ukształtowanie pędów tych odpornych piękności, ponieważ wyraźnie da się zobaczyć ich łodygi i wszystkie bezlitosne kolce. Skróć boczne pędy do kilku pąków i przywiąż do podpór nowe, mocne łodygi. Usunięcie jednego lub dwóch starszych pędów również przyczyni się do odmłodzenia rośliny.

eprasa.pl b67c84aa85

Późna zima (styczeń-luty)

Kiedy już przetrwamy najgorsze, co może nam przynieść zima, nadejdzie czas, aby przyciąć trochę roślin w ogrodzie i pobudzić je wydania świeżych, zdrowych pędów na wiosnę.

Możemy wówczas przyciąć krzewy kwitnące późnym latem i te o ozdobnych liściach, a także drzewa owocowe (z wyjątkiem drzew pestkowych), glicynie, róże i powojniki z grupy 3.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA
Spróchniałe kikuty
Niewłaściwe cięcie skutkuje rozkładem drewna. Wytnij je do zdrowej tkanki.

Powojniki z 3 grupy

Clematis viticella, C. integrifolia i *C. tangutica* należy przyciąć do około 20 cm od ziemi każdego roku późną zimą. Nowe pędy i łodygi będą silnie rosnąć i kwitnąć bez uszczerbku, ponieważ rośliny zostały przycięte w okresie uśpienia.

Róże – mieszańce herbatnie

Kwitną na pędach, które wyrosły wiosną i latem. Mocne skrócenie gałęzi do kilku pierwszych pąków na ubiegłorocznych przyrostach sprawi, że mieszańce herbatnie będą zwarte i zakwitną na silnych, zielonych pędach. Skorzystaj z okazji, aby wyciąć wszystkie łodygi, które rosną do środka rośliny. Poszukaj pąków, do których należy skrócić pędy. Mogą być trudne do zauważenia, gdy pozostają w uśpieniu.

Róże krzewiaste

Róże można zmniejszyć o jedną trzecią z wysokości, przy okazji usunąć martwe drewno i otworzyć wnętrze krzewu, co zapobiegnie problemom z chorobami w okresie letnim. Możesz wyciąć całe łodygi, które rosną do środka, usuwając je u nasady.

Owoce miękkie

Jedną z głównych prac, która kojarzy mi się z późną zimą, jest cięcie roślin owocowych. Krzewy owocowe, takie jak czarna porzeczka, można teraz przycinać, usuwając im kilka starszych pędów u nasady (pobudzi to wzrost nowych, silnych pędów) i tworząc otwarty, kielichowy kształt krzaczków. Pędy jesiennych malin wytnij przy samej ziemi.

Jabłonie i grusze

Jabłonie i grusze silnie zareagują na przycięcie w styczniu lub lutym. Dążymy do uzyskania otwartej korony i usunięcia biczowatych młodych pędów, które będą przeszkadzać w owocowaniu. Nie usuwaj więcej niż 20 procent gałęzi każdego roku, w przeciwnym razie rośliny zareagują tak mocno, że wpłynie to negatywnie na twoje plony.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/STEPHEN MARWOOD; DON NICHOLS; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Byliny zielne

Zwiększ bioróżnorodność i liczbę dzikich gatunków w swoim ogrodzie, pozostawiając części nadziemne bylin zielnych do późnej zimy. Ich puste w środku łodygi zapewnią owadom schronienie, a nasiona będą źródłem pożywienia. Później przytnij rośliny do poziomu gruntu, a ścinki dodaj do pryzmy kompostowej.

Cięcie odmładzające

Kiedy zdrewniałe pędy starzeją się, zmniejsza się ich zdolność do kwitnienia i owocowania. Odmładzaj starsze krzewy, usuwając co roku część starszych pędów, aby pobudzić wzrost nowych. Dzięki temu krzewy będą zwarte i utrzymają zdrową, zrównoważoną strukturę. O tej porze roku na zdrowych krzewach można również przeprowadzić silne cięcie lub ogławianie.

Bez czarny, dereń i budleja

Intensywne cięcie późną zimą powoduje silną reakcję krzewów i jest odpowiednie dla roślin, które kwitną późnym latem na młodych przyrostach lub tych, które uprawiamy dla ozdobnych liści. Budleja Dawida, dereń i bzy należą właśnie do takich krzewów, które można mocno przyciąć w lutym, aby pobudzić je do intensywnego wzrostu.

Zimowe cięcie – wskazówki

Narzędzia

Uzbrój się w sekatory i składaną piłę ogrodową. Te narzędzia wystarczą do większości prac związanych z przycinaniem w ogrodzie. Sekatorem jednoręcznym wygodnie tnie się małe gałęzie, ale kiedy tylko gałąź stanie się zbyt gruba, aby można ją było łatwo przeciąć, przerzuć się na sekator oburęczny lub piłę do cięcia. Pilnuj, aby narzędzia były czyste i ostre.

Kompostowanie

Zimowe ścinki możesz dodać do pryzmy kompostowej, o ile nie są zakażone chorobami. Spal lub zakop zakażone resztki. Potnij gałęzie lub użyj rozdrabniarki i dodaj je warstwami do pryzmy kompostowej, naprzemiennie z zielonym materiałem, takim jak skoszona trawa.

Nie przycinaj

Nie przycinaj teraz śliw, moreli ani wiśni, ponieważ są one podatne na chorobę grzybową nazywaną srebrzystością liści, która jesienią i zimą rozprzestrzenia się przez zarodniki i zakaża drewno wnikając przez rany, na przykład te spowodowane przycinaniem. Podatne na te chorobę drzewa zawsze należy przycinać latem.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/pruning-training po więcej porad, wskazówek i nagrań od redakcji *Gardeners' World* dotyczących przycinania przez cały rok

eprasa.pl b67c84aa85

Kalendarz cięcia roślin owocowych

Zmierz się z przycinaniem roślin owocowych, korzystając z naszej prostej tabeli. Dzięki szczegółowym terminom cięcia i owocowania szerokiej gamy drzew i krzewów twoje rośliny będą zdrowe, a plony – obfite. Niezależnie od tego, czy liczysz na rekordowe zbiory jabłek czy malin, cięcie należy wykonać we właściwym terminie. Przycinanie pobudza wytwarzanie zdrowych pąków i pędów oraz utrzymuje rośliny w ryzach. Dla ułatwienia uwzględniliśmy również terminy kształtowania oraz przerzedzania i zbioru owoców

KLUCZ

- Przeciętny okres kwitnienia
- Przeciętny okres owocowania
- Najlepszy czas na silne cięcie
- Czas lekkiego cięcia, przerzedzania lub ogławiania
- Czas przywiązywania pędów do podpór

Rośliny	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Agrest **Cel** Stworzenie szkieletu o dobrze rozmieszczonych pędach, które na całej długości wytwarzają owocujące krótkopędy. **Jak?** Zimą skróć końcówki głównych pędów o połowę, a pędy boczne do 5 cm. Nowe pędy skróć latem do pięciu liści.	PRZYTNIJ	PRZYTNIJ		KWITNIENIE		OWOCOWANIE	USZCZYKNIJ WIERZCHOŁKI				PRZYTNIJ	PRZYTNIJ
Borówka **Cel** Usunięcie starych i krzyżujących się pędów w celu rozluźnienia środka krzewu. Nie przycinaj 1-2 letnich roślin. **Jak?** U starszych roślin wytnij przy ziemi najstarsze pędy oraz usuń słabe i martwe gałęzie.	PRZYTNIJ	PRZYTNIJ		KWITNIENIE		OWOCOWANIE					PRZYTNIJ	PRZYTNIJ
Brzoskwinia (wachlarze) **Cel** Usunięcie starych pędów i pobudzenie do zawiązywania się pąków kwiatowych. Kształtuj i przycinaj w okresie wegetacji. **Jak?** Wytnij stare pędy owoconośne i zastąp je nowymi, ponieważ brzoskwinie owocują na ubiegłorocznych pędach.			KWITNIENIE				OWOCOWANIE					
							PRZYTNIJ					
							UKSZTAŁTUJ					
Figa **Cel** Utrzymanie w ryzach silnie rosnącego krzewu, pobudzenie owocowania i utrzymanie luźnego szkieletu korony. **Jak?** Każdej zimy/wiosny usuń u nasady najstarsze gałęzie. Latem wytnij boczne pędy.	PRZYTNIJ	PRZYTNIJ	PRZYTNIJ	PRZYTNIJ					OWOCOWANIE			
						PRZERZEDŹ PĘDY						
					UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ		
Grusza (kordony, wachlarze, szpalery) **Cel** Uzyskanie obfitych plonów każdego roku, dojrzewających na luźnej ramie gałęzi z owocującymi krótkopędami na całej ich długości. **Jak?** Latem skracaj nowe przyrosty i kształtuj pędy. Przycinaj zimą, aby kontrolować kształt, wielkość i siłę wzrostu drzewa.	PRZYTNIJ			KWITNIENIE					OWOCOWANIE			
							PRZYTNIJ					PRZYTNIJ
							PRZERZEDŹ					
						UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ	UKSZTAŁTUJ		

eprasa.pl b67c84aa35

Jabłoń

Cel Stworzenie szkieletu z konarów z kwitnącymi krótkopędami na całej ich długości, aby uzyskać obfite plony.
Jak? Latem skracaj nowe przyrosty i kształtuj pędy. Przycinaj zimą, aby kontrolować kształt, wielkość i siłę wzrostu drzewa.

Jeżyna i malinojeżyna

Cel Pobudzenie roślin do wydawania nowych mocnych pędów u podstawy, na których w następnym roku zawiążą się kwiaty i owoce.
Jak? Wytnij wszystkie stare pędy przy ziemi. W miarę wzrostu przywiązuj nowe pędy do podpór.

Malina (jesienna)

Cel Pobudzenie wzrostu nowych pędów każdej wiosny, które wydadzą owoce jesienią tego samego roku.
Jak? Po zbiorze owoców wytnij wszystkie pędy przy samej ziemi. Przywiązuj nowe pędy do podpór podczas ich wzrostu.

Malina (letnia)

Cel Pobudzenie do wzrostu silnych nowych pędów u nasady, które zaowocują w następnym roku.
Jak? Po zbiorze owoców wytnij u podstawy wszystkie ubiegłoroczne pędy. Zastąp je nowymi łodygami przywiązując je do drutów.

Porzeczka (biała i czerwona)

Cel Otrzymanie wzniesionego, dobrze rozgałęzionego krzewu z owocującymi krótkopędami wzdłuż głównych pędów.
Jak? Zimą przytnij pędy boczne do jednego pąka. Przytnij również końcówki pędów i stare gałęzie, które nie rodzą już owoców.

Porzeczka (czarna)

Cel Uzyskiwanie większych plonów każdego roku poprzez usunięcie starych pędów i pobudzenie wzrostu nowych.
Jak? Każdego roku wytnij około jednej trzeciej najstarszych, najgrubszych pędów u podstawy, kształtując krzew o otwartym środku.

Śliwa

Cel Stworzenie korony złożonej z konarów i młodych gałęzi, które każdego roku rodzą dużo owoców.
Jak? Latem skróć główne pędy do miejsca wyrastania silnych pędów bocznych. Regularnie skracaj pędy boczne do 15 cm.

Winorośl

Cel Stworzenie silnej korony, która wytwarza owoconośne łozy. Wyrastają one z pędów bocznych.
Jak? Wytnij pędy wyrastające z głównego ramienia lub łozy, która jest przymocowana pionowo do podpory.

Wiśnia

Cel Wycięcie nadmiernie zagęszczonych gałęzi, a u drzewek w formie wachlarzy także pędów bocznych, rosnących w niewłaściwym kierunku.
Jak? Przytnij lekko latem, skracając niepotrzebne boczne pędy do około sześciu liści.

			KWITNIENIE				OWOCOWANIE					
PRZYTNIJ						PRZYTNIJ				PRZYTNIJ		
						PRZERZEDŹ ZAWIĄZKI						
					UKSZTAŁTUJ							
				KWITNIENIE			OWOCOWANIE					
PRZYTNIJ										PRZYTNIJ		
UKSZTAŁTUJ					UKSZTAŁTUJ					UKSZTAŁTUJ		
					KWITNIENIE			OWOCOWANIE				
PRZYTNIJ										PRZYTNIJ		
			UKSZTAŁTUJ									
			KWITNIENIE		OWOCOWANIE							
						PRZYTNIJ						
					UKSZTAŁTUJ							
		KWITNIENIE			OWOCOWANIE							
PRZYTNIJ											PRZYTNIJ	
		KWITNIENIE				OWOCOWANIE						
PRZYTNIJ									PRZYTNIJ			
		KWITNIENIE				OWOCOWANIE						
					PRZYTNIJ							
					PRZERZEDŹ ZAWIĄZKI							
					UKSZTAŁTUJ							
					KWITNIENIE		OWOCOWANIE					
PRZYTNIJ											PRZYTNIJ	
						UKSZTAŁTUJ						
		KWITNIENIE				OWOCOWANIE						
							PRZYTNIJ					
							UKSZTAŁTUJ					

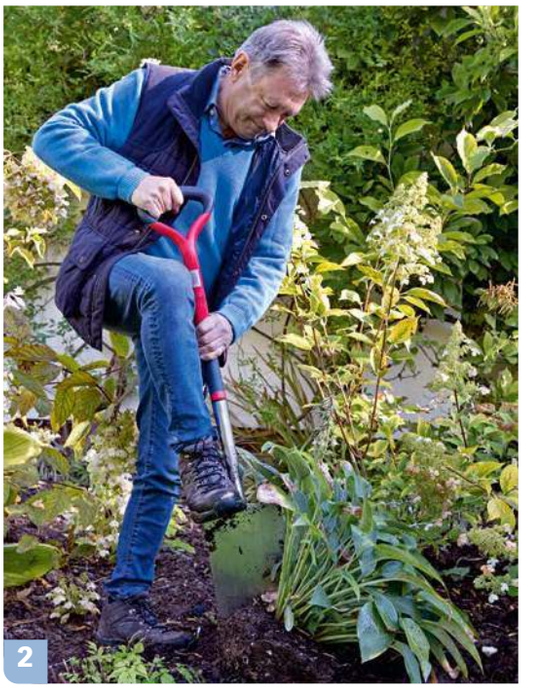
KROK PO KROKU

Podziel byliny zielne

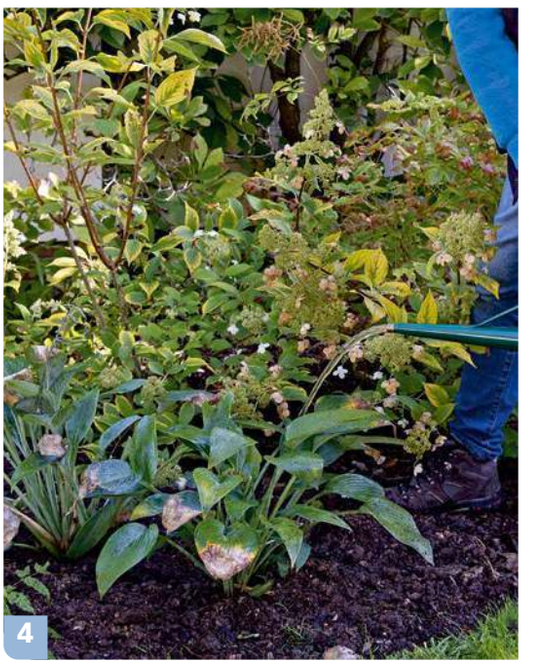
Odmładzaj rośliny zielne, takie jak hosty, poprzez ich podzielenie. Posadź w tym samym miejscu lub przenieś do innej części ogrodu. Najmłodsze przyrosty znajdują się na zewnątrz kępy, więc zachowaj te kawałki. Odrzuć starsze, mniej produktywne fragmenty ze środka rośliny.

Przed ponownym posadzeniem upewnij się, że miejsce sadzenia jest dokładnie odchwaszczone i zasil podłoże nawozem z mączki kostnej, aby pobudzić wzrost korzeni. Pogoda powinna być jeszcze na tyle łagodna, aby nowo posadzone sadzonki mogły się ukorzenić. Jeśli ziemia jest naprawdę zimna, poczekaj z podziałem do wiosny.

1

2

3

4

1 **NATNIJ** szpadlem ziemię dookoła kępy i wykop roślinę tak, aby nie uszkodzić korzeni.

2 **OBEJRZYJ** kępę, aby ocenić, gdzie ją podzielić – tak aby na każdym kawałku znajdowały się jeden lub dwa mocne pędy. Następnie przetnij szpadlem mięsiste korzenie.

3 **ZASIL** podłoże kompostem przed ponownym posadzeniem najsilniejszych sadzonek, a następnie przysyp je. Mocno udepcz ziemię wokół podzielonych roślin, aby upewnić się, że nie podniosą się pod wpływem mrozu.

4 **PODLEJ** podzielone rośliny natychmiast, aby pomóc im odzyskać siły i pozwolić na zakorzenienie się, zanim gleba stanie się zbyt zimna. Wyściółkuj grubą warstwą kompostu.

DOBRA RADA

Rozłóż ściółkę na rabatach po ich uprzątnięciu, aby wzbogacić glebę. Najlepiej zrobić to po deszczu, aby zatrzymać wilgoć.

Rozprowadź 5 cm warstwę ściółki, np. ziemi z worka, ziemi liściowej lub kompostu ogrodowego. Pomoże to również osłonić przed mrozem korzenie i zapobiec wypłukiwaniu gleby.

Przycinaj z ostrzem sekatora skierowanym w stronę rośliny

Przytnij piwonie zimą

Wytnij teraz wszystkie stare łodygi swoich piwonii. Użyj czystego, ostrego sekatora i poświęć trochę czasu, aby dokładnie przyciąć każdą łodygę do poziomu gruntu. Unikaj uszkodzenia pąków wyrastających u podstawy.

Usuń wszystkie obumarłe resztki roślinne, aby zapobiec zarazie piwonii – chorobie grzybowej podobnej do szarej pleśni, która może zniszczyć przyszłoroczne kwiaty, powodując ich brązowienie i więdnięcie. Sytuacja pogarsza się z roku na rok, jeśli obumarłe części rośliny są pozostawiane, ponieważ namnażają się na nich zarodniki z poprzedniego roku.

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Wykorzystaj cebule, by ożywić zimowe doniczki

Aby uzyskać kwiaty wczesną wiosną, dodaj cebulki krokusów do donic już obsadzonych roślinami zimozielonymi, takimi jak trawy, prymule lub małe krzewy. Przytrzymaj liście i rozluźnij podłoże między roślinami.

Zrób palcem dołki do sadzenia o głębokości 5-10 cm, wrzuć cebulki spiczastą końcówką do góry i przykryj podłożem. Sadź cebule w małych grupach, aby uzyskać naturalny efekt.

Posadź małe cebule w pustych przestrzeniach przy krawędzi doniczek

Nie zapomnij

- **Zakończ sadzenie wiosennych cebul w donicach, na rabatach, w trawach i pod krzewami, aby wiosną uzyskać kolorowy efekt**
- **Zetnij róże pnące, aby zapobiec uszkodzeniom spowodowanym przez silny wiatr i przywiąż nowe pędy**
- **Uważaj na ślimaki hibernujące w osłoniętych miejscach, np. pod donicami i w szopach. Usuwaj wszystkie, które zauważysz**
- **Duże donice, które mogą pękać na mrozie, zabezpiecz włókniną lub folią bąbelkową**
- **Posadź w donicach cebule lilii, aby stworzyć egzotyczne kompozycje. Sadź je spiczastymi końcami do góry na głębokość równą wysokości dwóch cebul i przykryj podłożem.**

Wykopanie i przechowanie karp dalii ochroni je przed mrozem

Wykop lub okryj karpy dalii

Chroń karpy swoich dalii przed uszkodzeniem przez mróz, wykopując je lub stosując okrycie przed mrozem na rabatach. Jeśli uprawiasz dalie w osłoniętym miejscu o łagodnym klimacie, w przepuszczalnej glebie, przezimują bez uszkodzeń [w Polsce zawsze wymagają wykopania – red.]. Dla pewności ułóż na wierzchu spory kopiec z kompostu, liści lub paproci, który zapewni im ochronę.

Jeśli uważasz, że nie przetrwają, wyciągnij karpy, oczyść je z ziemi i umieść w donicy z luźnym podłożem. Przechowuj je w miejscu, gdzie karpom nie zagraża mróz. Nie podlewaj ich do następnej wiosny.

Warstwa żwiru pomoże uchronić rośliny alpejskie przed gniciem

Podsyp rośliny alpejskie i sukulenty żwirem

Przed ściółkowaniem roślin alpejskich i sukulentów czystym, świeżym żwirem lub pokruszonymi kamieniami, odetnij wszelkie martwe liście lub stare łodygi kwiatowe. Centra ogrodnicze sprzedają worki z drobnoziarnistym żwirem lub wapieniem przeznaczonymi do tego celu. Dodanie 1 cm warstwy ochroni podstawę łodygi przed gniciem; roślina zimą będzie wyglądać schludnie.

DOBRA RADA

Zanim posadzisz róże z gołym korzeniem, mocz ich korzenie w wodzie przez dwie godziny. Znajdź dla nich miejsce o odpowiednim nasłonecznieniu i przestrzeni oraz dobrej cyrkulacji powietrza. Wykop dołek o średnicy 40 cm i o takiej samej głębokości. Umieść roślinę w środku, przysyp ją podłożem i dociśnij, upewniając się, że tylko korzenie znajdują się pod ziemią. Podlej obficie.

eprasa.pl b67c84aa85

KROK PO KROKU Jak wysiać papryki chili

Wysiej teraz odmiany chili, takie jak 'Apache' i 'Medusa' i umieść je w podgrzewanej mnożarce nastawionej na temperaturę 25°C, aby rozpocząć ich uprawę przed nadejściem właściwego sezonu wysiewów.

Młode rośliny potrzebują do wzrostu dużo światła, więc wybierz dla nich najjaśniejsze i najcieplejsze miejsce w szklarni lub na parapecie. Nie spodziewaj się szybkiego wzrostu. Podlewaj je oszczędnie do wiosny, dopóki temperatury i ilość światła nie poprawią się.

1 **NAPEŁNIJ** małe doniczki beztorfowym podłożem do siewu. Używaj czystych doniczek i świeżego podłoża, aby uniknąć zgorzeli, na którą siewki są bardziej podatne o tej porze roku.

2 **UŻYJ** płaskiej podstawy innej, czystej doniczki i mocno dociśnij nią podłoże, aby wyrównać jego powierzchnię. Podlej letnią wodą wypełnione podłożem doniczki i odstaw do odcieknięcia.

3 **CHWYĆ** nasiona między kciukiem a palcem wskazującym i ostrożnie rozmieść po cztery lub pięć na powierzchni podłoża.

4 **PRZYKRYJ** nasiona 5 mm warstwą tego samego podłoża, rozprowadzając je równomiernie na górze doniczki. Lekko dociśnij podłoże palcami, aby nasiona miały dobry kontakt z wilgotną warstwą poniżej. Podpisz każdą doniczkę.

1

2

3

4

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/seeds-bulbs** po więcej porad na temat wysiewu nasion

Udekoruj doniczki żwirem, uważając, aby nie uszkodzić pojawiających się pędów

Przyspiesz kwitnienie krokusów

Pobudź cebulki krokusów do wczesnego kwitnienia, umieszczając donice z nimi w zimnym garażu, szopie lub inspekcie. Potrzebują około 12 tygodni. Gdy pędy osiągną wysokość 5 cm, wierzch doniczek obsyp żwirem, który nie tylko dobrze wygląda, ale też ogranicza rozwój chwastów. Następnie ustaw je w docelowym miejscu do zakwitnięcia.

Nie zapomnij

- ☐ **Sprawdź, czy ogrzewanie działa, jeśli uprawiasz rośliny wrażliwe na chłód. Pamiętaj o roślinach w pobliżu rur grzewczych, ponieważ ich podłoże może szybciej wysychać**
- ☐ **Ogranicz ilość wody podawanej roślinom, ale regularnie sprawdzaj, czy nie wysychają**
- ☐ **Wysiej nasiona cyklamenów w doniczkach – ustaw wysiewy w temperaturze od 12°C do 15°C, aby wykiełkowały**
- ☐ **Wyczyść rynny okalające szklarnię, usuwając z nich opadłe liście, które możesz dodać do kompostu**

UWAŻAJ NA Wełnowce

Przejrzyj rośliny w poszukiwaniu białego puchu mogącego znajdować się w szczelinach między łodygami i liśćmi, który wskazuje na obecność wełnowców żywiących się sokami roślin. Trudno będzie utrzymać je pod kontrolą, ale możesz je usunąć wcześnie, przecierając rośliny wacikiem nasączonym spirytusem.

Zimą podlewaj rośliny tylko raz na miesiąc

Zadbaj o kaktusy i sukulenty

Dostarcz kaktusom i sukulentom zimą jak najwięcej światła, obracając je co kilka dni na parapetach, aby uzyskać równomierny wzrost.

Ważna jest ich ochrona przed mrozem i zapewnienie odpowiedniego podlewania w okresie uśpienia, co zapobiegnie gniciu. Zawsze pozwalaj podłożu całkowicie wyschnąć przed podlaniem. Podlewaj raz w miesiącu i nigdy nie pozostawiaj rośliny stojącej w wodzie.

Miej oko na szkodniki, sprawdzając regularnie przestrzenie między liśćmi lub pod brzegami doniczek.

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/cactus-succulent** po porady dotyczące pielęgnacji kaktusów i sukulentów

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl b67c84aa85

KROK PO KROKU
Zbierz pory

Zbieraj pory w miarę swoich potrzeb. Są odporne na mróz, więc obecnie jedyną trudnością jest zbyt zamarznięta ziemia, aby móc je wyciągnąć. Pory przetrwają zimę w gruncie aż do końca marca, kiedy zaczną kwitnąć [w Polsce wymagają wykopania z gruntu przed zimą – red.]

1 **WBIJ** widły w ziemię nieco dalej od pora, aby uniknąć złamania łodygi. Rozluźnij podłoże dookoła jego długich korzeni.

2 **WYCIĄGNIJ** pora z ziemi. Wyjmuj go delikatnie – biała łodyga znajdująca się pod ziemią może mieć nawet 15 cm długości.

3 **OCZYŚĆ** korzenie i łodygi z ziemi, strząsając ją z powrotem na grządkę. Użyj sekatora, aby przyciąć korzenie i postrzępione końce liści.

DOBRA RADA

Przenieś zioła uprawiane w donicach pod osłony, z dala od ulewnego deszczu. Tymianek, szałwia i rozmaryn docenią miejsce przy ścianie, gdzie będzie im cieplej oraz będą osłonięte od deszczu. Ustawianie donic na nóżkach również pozwoli zapobiec przemoczeniu podłoża.

Okryj ozime uprawy warzyw

Okryj swoje ozime uprawy, takie jak boćwina i sałaty, przewiewną włókniną, aby nie zostały uszkodzone przez zimową pogodę. Włókniny o większej gramaturze zapewnią również ochronę przed mrozem i zwykle nie wymagają podtrzymujących obręczy.

Kiedy będziesz zbierać plony, zobaczysz, że warzywa pod osłoną wyglądają tak, jakby były przechowywane w szufladzie na sałaty w lodówce. Okrycie ich teraz również przyspieszy wiosenny wzrost.

Okrycie upraw w gruncie pomoże zatrzymać trochę ciepła w glebie

Sprawdź przechowywane zbiory

Zdejmij osłony z przechowywanych owoców i warzyw, aby je przejrzeć i usuń te z nich, które zaczęły się psuć. Zapobiegnie to zepsuciu reszty przechowywanych plonów.

Jabłka, gruszki, warzywa korzeniowe i dynie można bez problemu przechowywać do wiosny, ale dobrze jest poszukać tych, które albo gniją, albo mają pomarszczoną skórkę. Ważne, aby plony były przechowywane w chłodnym i suchym miejscu, co pozwoli zapobiec gniciu.

Trzymaj owoce z dala od warzyw, ponieważ wiele owoców wydziela etylen, który przyspiesza proces dojrzewania.

Usuń wszelkie przechowywane owoce, które są miękkie lub wykazują oznaki gnicia, aby chronić swoje zbiory

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Nie zapomnij

- Postaraj się nie chodzić po trawniku, który jest zalany wodą lub pokryty szronem, ponieważ uszkodzisz trawę. Ułóż tymczasowe ścieżki z desek
- Umieść na doniczkach siatkę ogrodzeniową, aby uniemożliwić wiewiórkom wykopywanie cebulek
- Jeśli zauważysz na trawniku objawy czerwonej nitkowatości (choroby grzybowej powodującej obumieranie traw), zastosuj odpowiedni środek grzybobójczy
- Posprzątaj w budkach lęgowych dla ptaków i zdezynfekuj wnętrza wrzątkiem, aby przygotować je na następny sezon lęgowy

DOBRA RADA

Nadszedł czas na przygotowanie kosiarki do zimy, czyli dokładne jej wyczyszczenie. Zadbaj o to, aby jej nie zamoczyć i użyj szczotki z twardego włosia do usunięcia resztek trawy i brudu. Przechowuj w suchym miejscu aż do wiosny.

Wystarczy nawet jeden worek ziemi liściowej, aby wzbogacić twój zapas środków do poprawiania gleby

Zbieraj liście na ziemię liściową

Zgrabiaj liście, aby przygotować z nich wartościową ziemię liściową – nawet w małym ogrodzie znajdziesz ich wystarczająco dużo do wypełnienia jednego worka. Nie martw się, jeśli liście są trochę mokre – wilgoć przyspieszy działanie grzybów potrzebnych do rozkładu. Po wypełnieniu worka zawiąż go mocno i zrób w nim kilka otworów nożem, aby wpuścić trochę powietrza.

Umieść worek gdzieś w ogrodzie. Proces rozkładu zajmie około roku lub dwóch lat – po tym czasie otrzymasz doskonały nawóz, a więc warto poczekać.

Zostaw wyschnięte torebki nasienne dla ptaków

Nie usuwaj główek nasiennych ze wszystkich bylin rosnących na twoich rabatach – dzięki temu zapewnisz ptakom dodatkowy zapas pokarmu. Mocne, wyprostowane łodygi jeżówek, pysznogłówek, rudbekii oraz kłosowca pięknie wyglądają zimą i są dobrym źródłem nasion dla sikorek i zięb.

Wyższe trawy ozdobne oraz szczeć pospolita mogą potrzebować podparcia – wykorzystaj do tego kilka nagich łodyg, które wbite w ziemię utrzymają rośliny w pozycji pionowej. Pozostaw je tak aż do wiosny i wytnij, gdy u ich podstawy zaczną wyrastać nowe pędy.

Ptaki, takie jak szczygły, lubią nasiona szczeci pospolitej

Załóż trawnik z rolki, kiedy ziemia jest nagrzana

Jeśli twój trawnik wygląda na zniszczony, nadszedł idealny moment na jego odświeżenie. Ziemia jest ciągle wystarczająco nagrzana, aby trawa mogła się w niej ukorzenić. Usuń szpadlem uszkodzone kawałki darni i upewnij się, że na ich miejscu nie pozostały żadne chwasty. Wyrównaj podłoże grabiami i udepcz. Uzupełnij świeżymi kawałkami darni – a nawet łąki kwietnej z rolki – stojąc na desce, aby ochronić powierzchnię trawnika. Zwróć uwagę na to, aby największe, całe kawałki darni umieścić na obrzeżach trawnika, tak by się ze sobą stykały. Podlewaj regularnie do czasu, aż się ukorzenią.

Trawnik z rolki szybko się ukorzenia, kiedy ziemia jest jednocześnie nagrzana i wilgotna

Podeprzyj drzewa

Sprawdź, czy młode drzewa nie potrzebują podparcia tej zimy. Umieść palik w taki sposób, aby drzewko mogło swobodnie poruszać się na wietrze, dzięki czemu kora nie ulegnie zniszczeniu; dodatkowo przymocuj je do palika elastyczną taśmą.

Upewnij się, że klamra jest zaciśnięta na paliku, a nie na pniu. Palik powinien być na tyle krótki, aby umożliwić gałęziom swobodne poruszanie się, podczas gdy pień i korzenie pozostaną unieruchomione na swoim miejscu.

Sprawdzaj często wiązania, aby upewnić się, że się zbyt ściśle nie naciągnęły wokół pnia

TEKST: MIRANDA JANATKA; MAIRI RATTRAY; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl b67c84aa85

Zbierz ostrokrzew i bluszcz na świąteczne dekoracje

Na kilka dni przed świętami Bożego Narodzenia przemierzam ogród w poszukiwaniu odpowiednich sezonowych ozdób, które moim zdaniem mają bardziej osobisty i wyjątkowy charakter niż te kupione.

Najłatwiej znaleźć jemiołę; jabłonie w naszym sadzie są teraz przyozdobione jej bujnymi kępami – do tego stopnia, że usuwamy ją po to, aby chronić drzewa. Możemy więc ścinać do woli i wykorzystać ją do przygotowania świątecznych ozdób. Podczas fali mrozów ptaki chciwie pożerają jagody ostrokrzewu. Głównie paszkoty, strzegą ulubionego drzewa, by w samotności na nim żerować. Jednak zdarzają się lata, w których krzewy obficie owocują i wtedy udaje mi się zebrać trochę jagód – chociaż gałązki ostrokrzewu dobrze się prezentują nawet bez nich.

Bluszcz porasta u nas wiele ścian, a także płoży się po ziemi w dzikim ogrodzie. Zbieram jego pędy i robię z nich wieńce na drzwi oraz dekoracje na świąteczny stół.

OBEJRZYJ film z instrukcją, jak zrobić wieniec na **www.gardenersworld.com/christmas-wreaths**

Monty zbiera kolorowe owoce i jemiołę, z których samodzielnie wykona dekoracje

eprasa.pl b67c84aa85

Gdy seler jest gotowy do zbioru, wyjmij ostrożnie korzenie z ziemi z pomocą wideł

Po zebraniu bulw selera korzeniowego usuń z nich ostrym nożem cienkie korzenie

Zbierz selery korzeniowe

Od zawsze uprawiam selery korzeniowe, jednak – przyznaję – bez spektakularnych rezultatów. Zdarzają się lepsze i gorsze lata, lecz moje zbiory nigdy nie przeszłyby profesjonalnej kontroli z pozytywnym wynikiem. Jednak zupa z selera i kasztanów jadalnych w drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia stała się tradycją w naszym domu; lubię też przyrządzać z selera purée, które podaję do indyka. Poza tym, jeśli tylko to możliwe, chcę samodzielnie uprawiać nasze warzywa.

Sieję nasiona w marcu, po czym przepikowuję młode rośliny do doniczek. W początkowych fazach wzrostu rosną wolno, dlatego do gruntu możemy je wysadzić dopiero w drugiej połowie maja, kiedy ziemia porządnie się już nagrzeje. Bulwa pojawia się dopiero wtedy, gdy nać bujnie się rozrośnie. Seler potrzebuje ziemi dobrej jakości oraz dużo wody. Podłoże wzbogacone materią organiczną zrobi ogromną różnicę – ma większą zdolność do zatrzymywania wilgoci i pomaga roślinie wytworzyć silny system korzeniowy, który sięga głęboko i umożliwia jej czerpanie wystarczającej ilość wody z gruntu, co pozwoli na znaczne zmniejszenie częstotliwości podlewania.

Kiedy zrobi się bardzo zimno, zarówno seler korzeniowy, jak i naciowy można zabezpieczyć, stosując ściółkowanie grubą warstwą słomy lub liści orlicy pospolitej, chociaż pewnego roku w okresie świąt Bożego Narodzenia musiałem wykopać seler z zamarzniętej ziemi przy pomocy kilofa. Nie był idealnym okazem, ale przynajmniej udało nam się z niego przyrządzić zupę selerowo-kasztanową w drugi dzień Świąt.

PASTERNAK

Pasternak zbieramy po tym, jak rozety liści zaczną więdnąć i warto to zrobić wtedy, jak tylko korzenie osiągną dojrzałość, zanim staną się zdrewniałe.

Uważaj na silne mrozy, które mogą uszkodzić korzenie, jednak lekkie przymrozki sprawią, że nabiorą słodszego smaku.

Z pomocą wideł podważ korzenie, wyjmij je z ziemi, oczyść i przechowuj w chłodnym miejscu przez tydzień lub dwa.

Wykopane i oczyszczone korzenie pasternaku przechowuj w chłodnym miejscu, dzięki czemu pozostaną świeże przez dwa tygodnie

Nie zapomnij:

- Pobierz sadzonki zdrewniałe róży i forsycji
- Usuń wszelkie połamane gałęzie z drzew i krzewów
- Oberwij i usuń obumarłe oraz porażone plamistością liście ciemiernika
- Przejrzyj przechowywane bulwy dalii i wyrzuć te, które zaczęły gnić

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/december po więcej porad i zadań sezonowych

ZDJĘCIA: GETTY/CREATIVEYE99; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

Zbierz brokuły

Róże brokułów należy zbierać, gdy pąki kwiatów są szczelnie zamknięte. Użyj ostrego noża lub sekatora. Dzięki temu boczne pędy będą mogły się nadal rozwijać i przekształcić w nowe kwiatostany, które będziesz mógł zbierać przez kolejny miesiąc lub dłużej. Usuń także wszelkie uszkodzone liście, aby zapewnić roślinie lepszą cyrkulację powietrza i ułatwić gojenie w miejscach, w których dokonałeś większego cięcia.

Spożyj je od razu po zbiorze lub przechowuj do dwóch dni w dolnej szufladzie lodówki. Jeśli zbierzesz więcej niż dasz radę zjeść, zamroź je.

OBEJRZYJ filmy i uzyskaj wskazówki na **www.gardenersworld.com/fruit-veg**

Utnij teraz główną różę brokułu, aby roślina mogła wytworzyć więcej mniejszych róż

Posadź czosnek

Jeśli teraz kupisz i posadzisz czosnek, będziesz mógł go zbierać w lipcu. Najlepszym wyborem będą polskie odmiany, przystosowane do naszego klimatu, takie jak 'Harnaś' i 'Orlik'. 'Huzar' oraz 'Ornak' są równie niezawodne.

Do sadzenia wybierz słoneczne miejsce z przepuszczalną ziemią. Podziel główki na pojedyncze ząbki i umieść je w ziemi na głębokości 8-10 cm, w rzędach co 20 cm. Regularnie odchwaszczaj i wiosną zastosuj uniwersalny nawóz ogrodowy.

Do jesiennego sadzenia wykorzystaj czosnek kupiony w centrum ogrodniczym, a nie w supermarkecie

Zjedz buraki

Zbieraj buraki, kiedy zajdzie potrzeba – są odporne na przymrozki, lecz nie przetrwają w gruncie aż do wiosny.. Jeśli w twoim ogrodzie żyją szkodniki, takie jak myszy, które podgryzają liście, wyrwij je i przechowuj w skrzyniach z piaskiem lub trocinami, w chłodnym i suchym miejscu.

W ziemi po burakach możesz posadzić czosnek (patrz wyżej) lub wysiać teraz bób lub wczesny groszek – je również należy chronić przed myszami.

Planowanie, co chcesz uprawiać i jakie nasiona kupić na nadchodzący rok zawsze inspiruje i sprawia przyjemność

Zaplanuj zakup nasion na przyszły sezon

Nadszedł odpowiedni moment na to, aby zdecydować, co uprawiać w przyszłym roku i zamówić nasiona. Będziesz miał teraz większy wybór różnych odmian i możesz zaplanować terminy siewu na nadchodzący sezon.

Najpierw przejrzyj opakowania nasion, które posiadasz, wyrzuć te, które się przeterminowały i zrób listę tych, które chcesz ponownie kupić.

Następnie poszukaj informacji o najlepszych i najsmaczniejszych odmianach warzyw i owoców oraz tych, które chciałbyś wypróbować – pomocne będą katalogi nasion, strony internetowe i czasopisma. Weź pod uwagę to, które odmiany się u ciebie sprawdziły bądź nie – na przykład pomidory koktajlowe takie jak 'Tumbling Tom Red' mogą okazać się łatwiejsze w uprawie i dać obfitsze plony niż większe odmiany. Jeśli miałeś problemy z chorobami roślin, poszukaj bardziej odpornych gatunków, aby otrzymać zdrowsze zbiory.

OBEJRZYJ filmy i uzyskaj wskazówki na **www.gardenersworld.com/seeds-bulbs**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl b67c84aa85

Pobierz sadzonki korzeniowe zawilców

Sadzonki korzeniowe najlepiej pobierać, gdy roślina jest w stanie spoczynku, więc grudzień jest na to idealnym miesiącem.

Szukaj cienkich, giętkich korzeni i utnij je możliwie jak najbliżej szyjki korzeniowej. Cieńsze sadzonki powinny być dłuższe – najlepiej na ok. 8 cm – dzięki czemu zachowają wystarczającą ilość energii, aby się zregenerować. Przygotuj kuwetę z wilgotnym podłożem, po czym ułóż korzenie na powierzchni i przykryj cienką warstwą podłoża lub żwirku. Ustaw w zimnym inspekcie lub nieogrzewanej szklarni.

Przy pomocy ostrego noża podziel korzenie zawilców japońskich na kawałki o długości ok. 8 cm

NIE ZAPOMNIJ

- **Rozważ zamontowanie siatki ogrodzeniowej na drewnianych schodach, ścieżkach i tarasie, które mogą być śliskie podczas deszczowej pogody**
- **Rozłóż kartony dokoła drzew owocowych i przykryj je kompostem, aby zahamować rozwój chwastów**
- **Upewnij się, że dzikie zwierzęta mają dostęp do niezamarzniętej wody i mogą z łatwością wejść do oczka wodnego i się z niego wydostać**
- **Posadź do pojemników cebule narcyzów – chociaż jest już późno, powinny zakwitnąć na wiosnę i stworzyć piękną dekorację**

DOBRA RADA

W donicach stojących przy drzwiach wejściowych posadź teraz pachnące krzewy,, takie jak *Sarcococca hookeriana* oraz zimokwiat wczesny (*Chimonanthus praecox*). Będziesz mógł cieszyć się ich zapachem w te dni, kiedy jest zbyt zimno, żeby wyruszyć w dalszą drogę.

OBEJRZYJ filmy z poradami na **www.gardenersworld.com/pruning-training**

Podczas przycinania formującego usuń wszystkie najmłodsze pędy, tak by przywrócić naturalny pokrój drzewa

Wykonaj cięcie formujące, aby zmniejszyć rozmiary drzew

Nadszedł czas przeprowadzenia cięcia formującego – tę metodę często stosuje się na drzewach ulicznych w celu zahamowania nadmiernego rozrostu koron, ale można ją również zastosować w ogrodzie. Po prostu usuń wszystkie młode pędy, ucinając je tuż przy miejscu, gdzie po zeszłorocznym cięciu wykształcił się kalus.

W przypadku tej katalpy cięcie formujące ma na celu powstrzymać drzewo przed nadmiernym wzrostem w górę, pobudzi je także do wypuszczenia większych liści. Taki zabieg sprawdzi się również w przypadku wielu innych drzew, takich jak platany, kasztanowce pospolite, paulownie i morwy. Dzięki cięciu formującemu możesz również wpłynąć na wybarwienie kory niektórych krzewów – będzie intensywniejszy. Jednak nie powtarzaj tego zabiegu przed upływem dwóch lat – poczekaj, aż młode pędy się wzmocnią.

KROK PO KROKU Wyczyść i naostrz sekatory

O tej porze roku czeka cię sporo przycinania, a więc najprawdopodobniej będziesz regularnie używać sekatora. Aby mieć pewność, że wykona łatwe i precyzyjne cięcia, ważne jest utrzymanie narzędzia w jak najlepszym stanie. Jeśli nie masz czasu, aby w tym roku całkowicie rozebrać go na części, naostrzyć i dokładnie wyczyścić, ten szybki zabieg pielęgnacyjny przeprowadzony na samym ostrzu będzie idealnym rozwiązaniem. Najlepiej robić tak po każdym użyciu, dzięki czemu twoje cięcia będą bardziej precyzyjne.

1 **PRZETRZYJ** ostrze watą stalową lub papierem ściernym o wyższej gradacji, aby usunąć ślady żywicy. W przypadku bardziej opornych zabrudzeń, użyj markowego rozpuszczalnika.

2 **PRZED** ostrzeniem naoliw ostrze. Pamiętaj, aby ściereczką wytrzeć uchwyty, żeby podczas ostrzenia sekator nie wyślizgnął ci się z dłoni.

3 **ZAOKRĄGLONE** ostrza ostrz kolistymi ruchami, po czym odwróć je i przetrzyj, usuwając resztki zeszlifowanego metalu.

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS; BEECHGROVE WORDS: MAIRI RATTRAY
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl b67c84aa85

KROK PO KROKU

Posadź drzewa z gołym korzeniem

Obecnie w sprzedaży są drzewa z odkrytym korzeniem. Posadź je od razu po przywiezieniu do domu, ponieważ korzenie nieosłonięte ziemią są podatne na wysychanie. Na godzinę lub dwie przed sadzeniem zanurz je w wiadrze z wodą i – jeśli stanowisko jest wietrzne – podeprzyj je palikiem.

1 **WYKOP** w ziemi dół dwa razy większy od bryły korzeniowej, powinien być też trochę głębszy. Rozkrusz widłami ziemię na spodzie i podlej.

2 **PRZEJRZYJ** korzenie i usuń te, które są uszkodzone, zbyt długie lub zagęszczone. Dzięki temu pobudzisz je do wzrostu.

3 **TRZYMAJ** roślinę w pozycji pionowej i zasyp dół, tak by korzenie znajdowały się tuż pod powierzchnią, a podstawa pnia pozostała odkryta. Udepcz.

Grabienie liści to świetne ćwiczenie i sposób na rozgrzanie ciała – ponadto utrzyma twój trawnik w dobrej kondycji

Zbieraj liście

Regularnie zgrabiaj liście z trawników, aby utrzymać murawę w dobrym stanie. O tej porze roku trawa potrzebuje jak najwięcej światła słonecznego oraz dobrego przepływu powietrza, aby zapobiec rozwojowi grzybów.

Cienka warstwa opadłych liści na pierwszy rzut oka wygląda niegroźnie, lecz może przynieść wiele szkody, zwłaszcza na trawnikach ozdobnych o delikatnych źdźbłach. Możesz je za to pozostawić na bardziej dzikich trawnikach oraz na rabatach, gdzie stworzą pożyteczną ściółkę dla gleby. Z zebranych liści przygotuj ziemię liściową lub wrzuć je do kompostownika wraz z resztą odpadów z ogrodu.

Wybierz karmniki z drucianą siatką, jeśli chcesz ochronić pokarm przed wiewiórkami

Zadbaj o ptaki

Regularnie uzupełniaj karmniki wysokoenergetyczną mieszanką zbóż, aby zwabić do niego różne gatunki ptaków. W okresie znacznego spadku temperatur potrzebują one dodatkowej energii, aby przetrwać, dlatego mieszanka orzechów, nasion oraz kul tłuszczowych są pożądanym przez nie uzupełnieniem diety.

Bądź przygotowany na to, że karmniki trzeba będzie uzupełniać raz na tydzień. Poza tym czyść je regularnie oraz zapewnij ptakom stały dostęp do świeżej wody. Jeśli wiewiórki stanowią problem, użyj karmników z drucianą siatką lub wiszących, zamontowanych na słupku i zabezpieczonych ciężarkami, aby przechytrzyć te zwinne gryzonie.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl b67c84aa85

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Siedząc w wygodnym wiklinowym fotelu w towarzystwie zaledwie kilku ulubionych przedmiotów, **Alan** wychwala zalety skromnej szopy

Tuż obok ronda, niedaleko naszego domu, swoje produkty prezentuje firma sprzedająca szopy. Tylko szopy. I jakieś szklarnie. Firma specjalizuje się w szopach i co tydzień na płocie wokół jej siedziby pojawia się nowy baner. Każdy kierowca przejeżdżający przez rondo uśmiecha się, bo na banerze niezmiennie pojawia się dowcipna gra słów. Mój ulubiony tekst, z grudnia ubiegłego roku, brzmiał tak: „NA CAŁEJ POŁACI ŚNIEG; NA SIOSTRY I BRACI, NA SZOPEK RABACIK ŚNIEG, ŚNIEG".

W tym tygodniu baner nie ma odniesień do poezji. Głosi po prostu: „ZNAMY SWOJE ypozs OD TYŁU DO PRZODU".

Zastanawiam się, czy fakt, że każdy kierowca na rondzie rzuca ukradkowe spojrzenie na banery, nie doprowadził kiedyś do stłuczki. Jeśli tak, to dzięki radosnej naturze powodu zdarzenia, strony wypadku musiało kusić, aby sobie przebaczyć.

Tymczasem powiedziano mi, że w tym roku wystąpiły trudności z podażą szop. Podawano różne powody, ale najwięcej zdumienia wywołało wyjaśnienie, iż „szopy utknęły na statku, który zaklinował się w poprzek Kanału Sueskiego".

> Mówię o skromnym schronieniu, w którym pachnie mączką z krwi, ryb i kości, środkiem do konserwacji drewna i smołowanym sznurkiem, smarem oraz kompostem, i... sami rozumiecie

Zdaję sobie sprawę, że był to jeden z największych kontenerowców na świecie, ale nawet on nie mógł przewozić przypisywanej mu ilości dóbr: od mebli ogrodowych po artykuły żywnościowe i ubrania. To twierdzenie było równie podejrzane jak tabliczki „tu spała Królowa Elżbieta I" – gdyby rzeczywiście spędziła choć jedną noc we wszystkich oznaczonych nimi posiadłościach, musiałaby odejść w wieku 143 lat.

Kiedy już zaopatrzysz się w szopę, zaczynasz zastanawiać się, jak mogłeś sobie dawać radę bez niej. Tu muszę wyznać, że nie inspirują mnie ogrodowe szopy, do których nie da rady się wcisnąć. Szopy po brzegi wypełnione śmieciem, który „może pewnego dnia się przydać" to strata miejsca – podobnie, jak ich zawartość. Na litość boską, opchnij wszystko na pchlim targu i zachwyć się nowo pozyskaną świątynią, do której będziesz mógł uciekać przed światem. Szopa ma pomieścić ciebie i kosiarkę. I to nie tak, że tylko mężczyźni kochają szopy. Z takiego ustronia ucieszy się każda osoba tęskniąca za spokojem i ciszą, samotnością i miejscem, w którym może zebrać myśli.

Pozwólcie, że doprecyzuję: mówiąc o szopie nie mam na myśli „salonów ogrodowych" – tych pudełkowatych, przeszklonych, kryształowych pałaców o podwójnych szybach, które są zbyt wytworne, aby można się w nich było porządnie zrelaksować. Nie, mówię o skromnym schronieniu, w którym pachnie mączką z krwi, ryb i kości, środkiem do konserwacji drewna i smołowanym sznurkiem, smarem i kompostem, i... sami rozumiecie.

Tej oazie spokoju nie zaszkodzi błoto spadające z kaloszy, choć na podłodze można położyć dywanik (skazany na wyrzucenie do śmietnika i odzyskany przez właściciela szopy). Dywanik zmiękcza odgłos kroków w tej przystani, gdzie narzędzia wiszą na dziesięciocentymetrowych gwoździach wbitych w ścianę, a stary stół kuchenny funkcjonuje jako sadzonkarnia. Aromat wilgotnego dywanika wzbogaca ogólną woń szopy – która jest wyjątkowo krzepiąca, gdy leje, a ty możesz sączyć z kubka herbatę czy kawę w słodkim, suchym sanktuarium, które należy jedynie do ciebie.

Szop nie należy z nikim dzielić, a już na pewno nie z osobą, od której usłyszysz: „Szopa? Ale po co ci ona?". Na wypadek, gdyby zabrzmiało to sprzecznie z moją wcześniejszą uwagą, że zagracone szopy należy natychmiast opróżnić, wyjaśniam, że w mojej nadal mieści się wiklinowy fotel, na którym mogę odpocząć wśród wszystkich akcesoriów czyniących moje ogrodnicze życie bardziej satysfakcjonującym: zegara z kukułką na baterie, którego rezydentka dawno już odmówiła wyznaczania godziny kukaniem, sterty szklanych słoików, wyłożonego płótnem workowym pudła na podpędzenie sadzeniaków w lutym, łopaty mojego dziadka, słomkowego kapelusza o szerokim rondzie na dni, kiedy w końcu będzie świecić słońce oraz... no cóż, ta lista mogłaby się ciągnąć dalej.

Może nieczęsto siadam tam i popijam kawę czy herbatę, przyglądając się nabierającym mocy cebulom i kapustom, ale za to delektuję się tymi chwilami jeszcze bardziej, wiedząc, że przeżywam je w „moim specjalnym, cichym miejscu". Nie wykluczam, że kukułka po prostu nie chce zaburzyć nastroju.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM. ILUSTRATRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDYILLUSTRATION

eprasa.pl b67c84aa85

ZA KULISAMI LUKSUSU

Savoy to jeden z najbardziej ekskluzywnych hoteli na świecie. Jego załoga musi sprostać wyśrubowanym wymaganiom i zapewnić najwyższy standard usług. Jak to wygląda od kuchni?

Hotel Savoy sezon 2

Piątki 21:00, premiera 2 grudnia

BBC lifestyle

bbc.com/bbclifestyle

eprasa.pl b67c84aa85

Prezenty pod choinkę dla ogrodniczek i ogrodników praktycznie

▲ EKO zestaw
Sznurek jutowy i drewniane etykietki

Przydatny zestaw na każdą okazję złożony ze 100 drewnianych znaczników do roślin oraz 70 m jutowego sznurka. Drewniane etykietki to ekologiczna alternatywa dla plastikowych znaczników. Idealne do znakowania roślin, jak również do ozdób, prac kreatywnych, scrapbookingu lub dekoracji. Zapakowane w naturalne kartonowe pudełeczko.
www.kraftmade.pl

▲ Clonex
Preparat do ukorzeniania roślin

Clonex Rooting Gel to znany i skuteczny preparat służący do ukorzeniania szczepek i sadzonek. Preparat zawiera hormon wzrostu, który pobudza wytwarzanie korzeni i wspomaga szybkie ukorzenianie. Uodparnia szczepki przed chwilowym brakiem wilgoci. Pomocny przy własnoręcznym rozmnażaniu roślin.
www.botaniczny.com

▲ Okulizak
Składany nóż ogrodniczy

Niezbędny przy okulizacji (oczkowaniu) szlachetnych odmian drzew i krzewów na podkładkach. Rdzeń rączki wykonany z metalu, składane ostrze ze stali nierdzewnej plus uchwyt wykończony drewnem. Można go bezpiecznie nosić w kieszeni, aby zawsze był pod ręką.
www.24garden.pl

▶ Bezprzewodowa stacja pogodowa SMART

Bezprzewodowa stacja pogodowa umożliwia pomiar prędkości i kierunku wiatru, temperatury wewnętrznej i zewnętrznej oraz deszczu, wilgotności i ciśnienia powietrza. Jest także wyposażona w prognozę pogody z funkcją alarmową oraz czujnik o zasięgu aż 100 metrów. Stacja pogodowa pokazuje prognozę pogody oraz wysyła ostrzeżenia za pomocą alarmu pogodowego.
www.jula.pl

◀ Torba bawełniana z zapięciem

Uszyta z grubej bawełny, zamykana na magnes torba ozdobiona motywem roślinnym – kwiatami lilaka pospolitego. W środku ma kieszeń. Przyda się nie tylko na zakupy, ale może być wykorzystywana na co dzień, do noszenia dokumentów czy laptopa.
www.botaniki.pl

◀ Japońskie nożyczki ogrodniczo-florystyczne

Uniwersalne nożyce ogrodowe przydatne w sztuce ikebana, do cięcia kwiatów i ziół, czy delikatnego przycinania żywopłotów. Niewielkie rozmiary sprawiają, że nożyce sprawdzą się również u osób z niewielkimi dłońmi. Narzędzie wykonane z kutej stali węglowej, posiada tradycyjnie zaokrąglone uchwyty, pozwala na precyzyjną pracę w ogrodzie i w domu.
www.uprawiaj.pl

eprasa.pl b67c84aa85

odzież, tekstylia, biżuteria

◀ Długi fartuch ogrodowy

Odpowiedni fartuch do pracy w ogrodzie nie tylko ochroni ubrania przed zabrudzeniem, ale także pozwoli zabrać ze sobą potrzebne narzędzia i akcesoria pozostawiając wolne ręce. Fartuch został wykonany z bardzo wytrzymałego materiału, posiada wzmocnione przestronne kieszenie do przenoszenia najważniejszych narzędzi ogrodowych, które warto mieć pod ręką podczas pracy. Dzięki odpowiedniej długości chroni także kolana.
www.gardenlove.pl

▶ Bransoletka Chaber

Chaber to bransoletka z ażurowym medalionem z kwiatem chabra bławatka, ozdobiona fasetowanymi oponkami lapisu lazuli. Element ozdobny zaczepiony jest na drobnym srebrnym łańcuszku z regulowanym zapięciem na karabińczyk. Całość została postarzona i wypolerowana dla nadania bardziej surowego charakteru i wydobycia detali. Bransoletka zainspirowana polnymi kwiatami i wspomnieniami spacerów po letnich łąkach.
www.krupkowska.com

▶ Bluza słonecznik

Bluza z motywem roślinnym pozwoli zamanifestować pasję ogrodniczą i miłość do roślin. Skład dzianiny – 65% bawełna i 35% poliester. Wzór stworzony ręcznie, akwarelą. Kolor do wyboru – czarny, biały lub szary; rozmiary dziecięce i dla dorosłych S-XXL.
www.botaniki.pl

▲ Pościel lniana

Pościel we wzory „Ptaki I". Rozmiar 140 cm x 200 cm + 50 cm x 60 cm. Zapinana na suwak. Tkanina drukowana o bardzo miękkim wykończeniu.
www.lnianyzaulek.com/production/pl

◀ Kolczyki z nosków klonu pokrytych miedzią

Kolczyki pochodzące z kolekcji botanicznej stworzone od podstaw przy użyciu techniki elektroformowania. To technika, w której cząsteczki miedzi pod wpływem prądu osiadają na pożądanej powierzchni. Patynowane na brązowo, pokryte specjalną farbą w kolorze turkusowo-zielonym, która jest trwała i nie brudzi. Kolczyki polerowane ręcznie. Noski klonowe zawieszone na antyalergicznych biglach bez niklu. Pakowane ozdobnie, gotowe na udany prezent.
www.decobazaar.com

▼ Poszewki na poduszki – koty

Lniane poszewki na poduszki w koty, przyjemne i miękkie, idealne dla miłośników kotów i naturalnych materiałów. Zapinane na suwak. Rozmiar 40 cm x 40 cm.
www.lnianyzaulek.com/production/pl

▲ Spinki do mankietów ze srebra oksydowanego Liście

Ręcznie wykonane spinki do mankietów w kształcie liści. Powstały w ramach kolekcji Naturals, która eksponuje botaniczne okazy. Biomechanicznego charakteru tej męskiej biżuterii dodają sprężyny napędowe pochodzące z zegarków naręcznych oraz prawdziwe trybiki. Oprawy są wykonane ze srebra wysokiej próby, przy wykorzystaniu tradycyjnych technik złotniczych.
www.tryb.com.pl

eprasa.pl b67c84aa85

do ogrodu

▲ Skrzynka na listy

Wyjątkowe dekoracje w naszym domu są idealnym dopełnieniem każdego stylu, szczególnie w tym magicznym czasie, jakim są Święta Bożego Narodzenia. Wymiary: 15 cm x 37 cm.
www.florapoint.pl

▲ Personalizowany zestaw kul kwiatowych

Sadząc te wyjątkowe kulki, stworzysz nie tylko piękną łąkę kwiatową, ale również prawdziwy raj dla pszczół i innych owadów. Kule kwiatowe mogą być zasiane zarówno bezpośrednio w ogrodzie, na łące albo w donicy na tarasie czy balkonie. Wystarczy umieścić kule w ziemi i podlać. Zawierają bio nasiona kwiatów polnych i są w 100% wykonane z naturalnych produktów. Personalizowana kartka wykonana jest z najwyższej jakości papieru z luksusowym, matowym wykończeniem.
www.yoursurprise.pl

▶ Komplet czterech kul na długim piku

Niebanalna forma, regularne rysy i idealna powierzchnia – to główne cechy, które wyróżniają srebrne kule wśród innych ozdób. Kule są wykonane ze stali nierdzewnej i polerowane do uzyskania lustrzanego połysku. Nie są malowane ani pokrywane żadną inną powłoką, dzięki czemu nic nie odpryśnie po zimie ani nie wyblaknie od palącego słońca. Stalowe kule to prezent stworzony dla miłośników nowoczesnego i luksusowego designu. Pięknie prezentują się w towarzystwie większych kul położonych na trawniku.
www.srebrnekule.pl

◀ Lampa solarna

Zasilana energią słoneczną stylowa lampa rozświetli nocą każdy ogród i doda mu tajemniczego blasku. Lampka emituje ciepłe białe światło. Maksymalny czas świecenia to 8 godzin przy w pełni naładowanej baterii. Całkowita wysokość ze szpikulcem do ziemi: ok. 84 cm.
www.kochamymeble.pl

▼ Budka lęgowa z kamerą

Budka z mikrokamerką jest świetnym sprzętem dla wszystkich, którzy dopiero zaczynają obserwować dzikie ptaki w gniazdach. W ciągu dnia kamerka rejestruje wysokiej jakości obrazy w kolorze, a o zmierzchu i w ciemności przechodzi w tryb czarno-biały. To malutkie urządzenie nadaje się świetnie zarówno do ogrodowych, jak i domowych siedlisk: budek lęgowych, domków dla jeży, nietoperzy, owadów czy krytych karmników.
www.wildlifeworld.pl

▲ Dekoracyjne poidełko dla ptaków Shabby Chic

Na brzegu okrągłego pojemnika na wodę umieszczono figurkę małego ptaszka, a całość osadzona jest na fantazyjnie wyprofilowanym stojaku. Poidełko może zostać wykorzystane również jako kwietnik. Metal malowany, celowo postarzany w stylistyce shabby chic: przecieranie, patynowanie, nierównomierne położenie farby, imitacja przebarwień i zadrapań, co ma podkreślać retro wygląd tego nowego przedmiotu, a ręczne wykonanie tych zabiegów sprawia, że każdy egzemplarz ma niepowtarzalny charakter.
www.artdecor24.pl

eprasa.pl b67c84aa85

gry i zabawy

◀ Lego Orchidea

Znajdź chwilę na satysfakcjonujący projekt i zbuduj radosną i elegancką ozdobę z orchideą do domu lub biura. Ten model z 5 listkami i 2 korzeniami powietrznymi wygląda jak prawdziwy kwiat i będzie świetną ozdobą. Model ma ok. 39 cm wysokości i składa się z 608 elementów. Stylowy prezent dla dorosłych z kolekcji botanicznej LEGO®, którzy lubią ozdabiać dom.

www.lego.com

▶ Zestaw odkrywczy Bandak

Poznaj świat owadów: dzięki zestawowi Flyweight Bandak Explorer Kit już niedługo będziesz w stanie odróżnić cykadę od konika polnego, sprawdzić ile nóg ma stonoga oraz odkryć i obserwować nieznane stworzenia. Z tym odkrywczym zestawem staniesz się znawcą owadów! Przy poszukiwaniach owadów pomocne będą łopatka, pęseta i szkło powiększające.

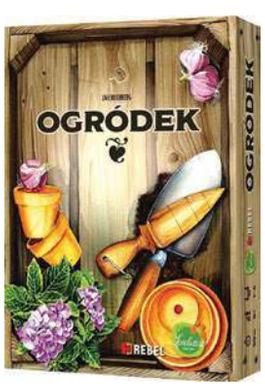
www.electronic-star.pl

▲ Wózek ogrodowy z akcesoriami i narzędziami

Zestaw wózka ogrodowego został stworzony z myślą o małych smykach. Dostosowany zarówno do gabarytów, jak i możliwości dzieci, które chcą naśladować rodziców oraz brać czynny udział w zabawach związanych z ogrodnictwem. Maluchy w roli ogrodników wspomogą dorosłych i cała rodzina będzie mogła cieszyć się wspólnie spędzonym czasem.

www.zielonezabawki.pl

◀ Ogródek

Kafelkowa gra rodzinna o rozwijaniu pięknego ogrodu

W grze Ogródek uczestnicy wcielają się w rolę ogrodników. Każdy ma swoje grządki, które musi odpowiednio rozplanować i obsadzić kwiatami. Należy uwzględniać kształty dostępnych kwiatów, uważać na wcześniej posadzone rośliny oraz ścigać się z innymi graczami po żetony. Na szczęście do pomocy jest jeszcze zapas doniczek oraz... koty.

www.rebel.pl

◀ Figurka Dziadek do orzechów

Wprowadzi odrobinę nostalgicznej i bajkowej atmosfery do każdego domu. Ręcznie malowany, wykonany z drewna dziadek do orzechów sprawi, że domownicy z niecierpliwością będą oczekiwać na pierwszą gwiazdkę. Czy wiecie, że przeważająca część baletu „Dziadek do Orzechów" rozgrywa się w Krainie Słodyczy? Zaproponujcie swoim pociechom odgrywanie słodkich scen z baletu: Tańca Wieszczki Cukrowej lub Wędrówki przez Konfiturowy Gaj. Radości z takiego świętowania będzie co niemiara. Jak każdy szanujący się Dziadek do Orzechów ten również ma ruchomą buzię. Nie polecamy wkładać do niej orzechów, ale zapewniamy dobrą zabawę w odgrywaniu fragmentów baletu przez domowników i gości. Wysokość: 70 cm.

www.aurora-garden.pl

▲ Puzzle 1000 elementów Brueghel, kwiaty w drewnianym naczyniu

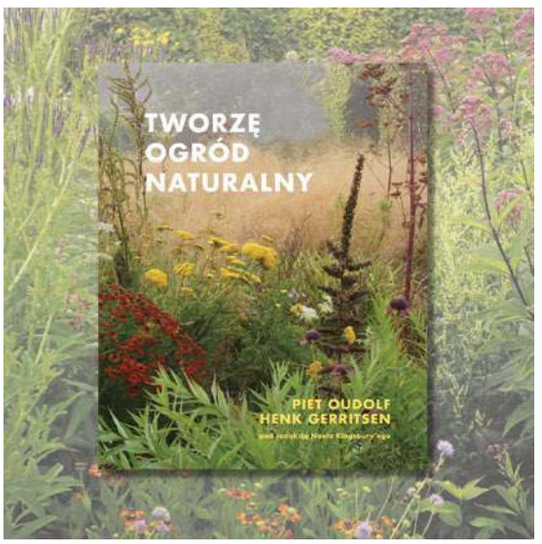
Puzzle składające się z 1000 elementów po ułożeniu tworzą obraz o wymiarach 68 x 47 cm przedstawiający dzieło mistrza Brueghela. Wspaniała zabawa na długie zimowe wieczory – puzzle to rozrywka, która nigdy nie wychodzi z mody!

www.empik.com

eprasa.pl b67c84aa85

książki

◀ Tworzę ogród naturalny

Piet Oudolf, Henk Gerritsen
Wydawnictwo Wytwórnia, 2022

Wysokie, kwitnące trawy, a na ich tle kolorowe jeżówki, przegorzany, floksy, marcinki, rutewki i ostróżki, różne struktury, feeria barw, kształtów – to istota ogrodów inspirowanych naturą, nazywanych naturalnymi bądź naturalistycznymi. Jednym z prekursorów i propagatorów idei ogrodu naturalnego, gdzie rosną byliny i trawy ozdobne jest Piet Oudolf. Książka jest przeznaczona dla profesjonalistów, ale też dla ogrodników amatorów, hobbystów i dla każdego, kto chciałby w przestrzeni, którą dysponuje: na balkonie, w przydomowym ogródku, na działce stworzyć swój naturalny ogród. Publikacja podzielona jest na 3 części. Pierwsza zawiera wybór i opis roślin rekomendowanych do ogrodu naturalnego, czyli ponad 500 gatunków, odmian bylin i traw ozdobnych. Druga część to praktyczne wskazówki dotyczące kombinacji roślin i doboru tych właściwych w zależności od warunków siedliskowych, architektury ogrodu oraz nastroju, jaki chcemy uzyskać w ogrodzie. I w końcu trzecia cześć, również bardzo praktyczna, to plany nasadzeń, konkretne przykłady zaprojektowanych kompozycji, zestawień roślin do stworzenia wielkich ogrodów i niedużych rabat, pomagających zrobić pierwsze kroki ku temu, co w przyszłości może stać się cudownym, stworzonym przez siebie miejscem.

www.wytwornia.com

▼ Kocia dżungla

Małgorzata Karczewska
NATUR Zielone Pogotowie, 2022

Masz kota na punkcie kotów i roślin? Aby mieć w domu dżunglę, a w niej małe tygrysy, zadbaj o to, by twoje rośliny nie były toksyczne! Nie każda roślina jest bezpieczna i nie każda ma takie same wymagania. Dzięki tej książce poznasz 40 roślin bezpiecznych dla kotów oraz dowiesz się, jak je pielęgnować, by nie ponieść porażki. *Nie wierzę w istnienie „zielonej ręki". Z doświadczenia wiem, że każdy z nas jest w stanie odpowiednio zaopiekować się rośliną, jeśli tylko otrzyma wskazówki, jak to robić* – przekonuje autorka. Z tą książką pod ręka będzie to łatwiejsze, niż myślisz. To doskonały pomysł na prezent dla właścicieli kotów i dla tych, którym marzy się domowa dżungla, ale nie wiedzą, od czego zacząć.

www.zielonepogotowie.pl

◀ Dla ogrodnika-bibliofila
Drewniana pieczątka Ex Libris Bukiet

Stempel ex libris doskonale sprawdzi się w rękach każdego miłośnika książek, który chciałby w elegancki sposób podkreślić, do kogo należy księgozbiór. Drewniane gryfy wyglądają bardzo stylowo i będą świetnym uzupełnieniem każdej biblioteki oraz biurka. Możliwość podbicia swojej książki spersonalizowaną grafiką z własnym imieniem i nazwiskiem na pewno wywoła uśmiech na twarzy obdarowanego.

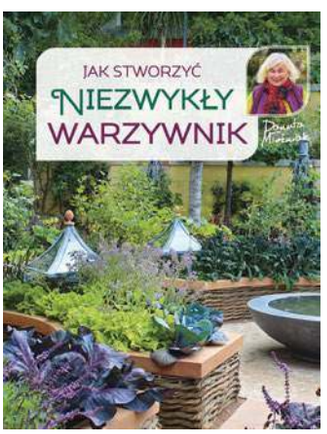
www.anabu.pl

▶ Jak stworzyć niezwykły warzywnik

Danuta Młoźniak
MULTICO Oficyna Wydawnicza, 2022

Oto kolejna znakomita i niezwykle praktyczna książka twórczyni portalu OGRODOWISKO i właścicielki ogrodów pokazowych w Przypkach. Pięknie ilustrowana i pełna pomysłowych rad publikacja pokazuje miłośnikom ogrodnictwa, jak uprawiać warzywa razem z roślinami ozdobnymi, aby ogród był użyteczny i piękny jednocześnie. Autorka kładzie nacisk na ekologiczną uprawę warzyw, z zastosowaniem własnoręcznie przygotowanego kompostu i wywarów z roślin, które ochronią uprawy przed atakami niepożądanych gości. Przekazuje praktyczne informacje o uprawie warzyw na podwyższonych grządkach i w skrzyniach oraz w przydomowych niedużych szklarniach. Książkę wyróżnia zwięzłość i konkretność porad, a jej wielkim atutem są piękne zdjęcia i autorskie projekty ogródków warzywnych.

www.lasksiazek.pl

eprasa.pl b67c84aa85

◀ Zobacz ptaka. Opowieści po drodze

Jacek Karczewski

Wydawnictwo Poznańskie, 2021

Czy wiesz, które dzieła światowej cywilizacji zostały napisane gęsim piórem? Który ptak jest najgęściej opierzony, a który waży raptem tyle co dwie oliwki – i to bez pestek?! I czy ptaki miewają kaca? Zobaczyć ptaka – to pozornie łatwe, bo spotykamy ptaki niemal codziennie na naszej drodze do pracy, szkoły, sklepu. Mieszkają po sąsiedzku, widujemy je przy okazji spaceru w parku albo na wakacjach nad morzem. Ale czy naprawdę je widzimy? Ta książka udowadnia, że każdy z nich jest czymś znacznie więcej niż tylko kulką pierza. Każdy ma swoją nieoczywistą, często zapomnianą już historię. Autor zaprasza na podróż do ptasiego świata, drogą po meandrach historii naszych relacji z ptakami i Przyrodą. Spotkasz tu wielkich królów, dobre wróżki, szalonych bogów, zwykłych ludzi, a przede wszystkim skrzydlatych bohaterów z krwi i kości. Po jej lekturze nigdy już nie spojrzysz w ten sam sposób na mijane wróble, szpaki, czy łabędzie. Być może do tej pory przezroczyste i bezosobowe, zaczną się materializować, nabierać znaczenia i podmiotowości. Będziesz je wreszcie widzieć.

www.wydawnictwopoznanskie.pl

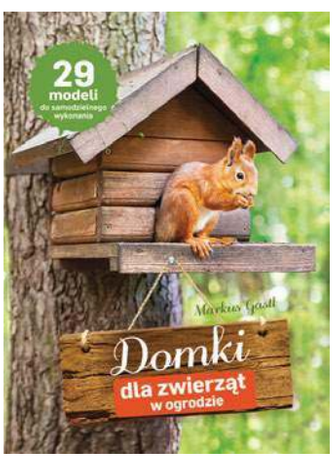
▶ Domki dla zwierząt w ogrodzie

Marcus Gastl

MULTICO, 2021

Zaprośmy pomocników do ogrodu! Każdy ogród łatwo może stać się domem dla pożytecznych zwierząt, które są naszymi sprzymierzeńcami w walce ze szkodnikami uprawianych roślin. Jeśli nawet nie potrzebujemy takiej pomocy, to budując domki i ukrycia dla zwierząt świadomie przyczyniamy się do zachowania bioróżnorodności w przyrodzie. W tej książce autor podpowiada, jak zbudować hotele dla owadów, budki lęgowe dla ptaków, piramidy z kamieni i inne schronienia dla dzikich pszczół, trzmieli oraz innych owadów, także dla jeży, wiewiórek i nietoperzy, jaszczurek, żab i wielu innych zwierząt. Znajdziesz tutaj: 29 projektów domków i nasadzeń, profesjonalne rady, sprawdzone w praktyce, odpowiednie dla danego gatunku; różnorodne projekty budowli i nasadzeń dla wielu gatunków zwierząt oraz praktyczne ryciny, dokładne wskazówki i listy materiałów.

www.lasksiazek.pl

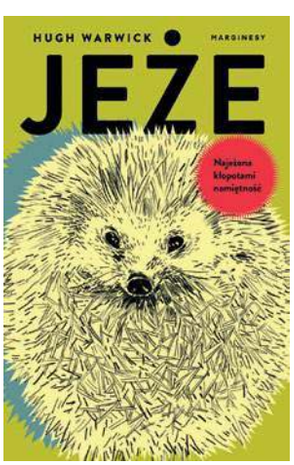
▲ Atlas motyli krajowych

Bohdan Dyakowski

Graf_ika, 2018

Czy znasz wszystkie ogrodowe motyle? Teraz rozpoznasz je bez trudu! Książka jest reprintem oryginału wydanego w 1906 r. Zawarte w atlasie 218 wizerunków kolorowych motyli we wszystkich stadiach rozwojowych obejmuje głównie dział motyli większych występujących na ziemiach polskich w czasach teraźniejszych autorowi. Tekst do atlasu składa się z dwóch części. Pierwsza, ogólna, obejmuje budowę i życie motyli, a także wskazówki dotyczące hodowli tych owadów. Druga część – systematyczna, zawiera klasyfikację i i opisy ok. 474 gatunków, co stanowi około połowę fauny motyli większych.

www.sklep.graf-ika.pl

◀ Jeże. Najeżona kłopotami namiętność

Hugh Warwick

Marginesy, 2021

Proszę państwa, oto jeż, jeż ma kolce wzdłuż i wszerz – a oprócz tego to niezwykle ciekawe i urocze zwierzę, które żyje tuż obok nas. Wędruje przez pola i po obrzeżach lasów, myszkuje w parkach i ogrodach, nocami przemyka przez ulicę. Dlaczego jeże są tak fascynujące? Hugh Warwick – dożywotni członek Brytyjskiego Towarzystwa Ochrony Jeży – bada dziwaczny humor z nimi związany i towarzyszące im mity (nieszczęsne jabłko na grzbiecie). Obala także kilka niesłusznych oskarżeń i stara się wyjaśnić, skąd w nas ta najeżona kłopotami namiętność. Oto oda do pokornego jeża napisana przez jeżowego fanatyka. Opowieść o tym, czym właściwie jeże się zajmują i co mówią o naszej potrzebie kontaktu z dziką przyrodą, a także o zmianach środowiska. Hugh Warwick – z humorem i wyczuciem – opowiada wszystko, co moglibyście chcieć wiedzieć o jeżach, a także o kilku rzeczach, o których nigdy byście nie pomyśleli (że chcecie je wiedzieć).

www.marginesy.com.pl

eprasa.pl b67c84aa85

dla domu

▲ Dziadek do orzechów

Nieodłączny elementem świąt Bożego Narodzenia. Historia dziadka do orzechów sięga 150 lat. Figurka została wynaleziona na terenach górskich Rudawy, a każdy tradycyjny dziadek do orzechów tworzony był w 130 krokach. Figurki dziadków do orzechów przybierają najczęściej formę królów, żołnierzy albo policjantów.
www.florapoint.pl

▲ Zestaw do uprawy bonsai

Wysokiej jakości kompletny zestaw do uprawy drzewka bonsai, składający się z ozdobnej doniczki ceramicznej, kamieni, ziemi oraz nasion ambrowca chińskiego. Zestaw uprawowy będzie idealny dla każdego, kto chce mieć swoje własne drzewko bonsai. Uprawianie bonsai jest prawdziwym testem na cierpliwość, jednak daje bardzo dużo satysfakcji.
www.sioubiz.pl

▲ Zestaw „Na zdrowie”

Idealny prezent dla miłośnika roślin lub działkowca. Zawiera naturalną mieszankę ziołową z lawendą, olejek lawendowy, kubek ceramiczny z motywem roślinnym i czekoladę deserową.
www.botaniki.pl

▲ Wieszak żeliwny na zioła

Żeliwny wieszak wyposażony w siedem haczyków do zawieszania pęczków ziół do wysuszenia. Klasyczny, prosty wygląd wprowadzi klimat sielanki i iście ogrodowego stylu. Od teraz balkon czy taras będą zapraszać do magicznego świata roślin.
www.bonami.pl

◀ Miętowe kadzidło ODDECH

Dzięki połączeniu suszonej mięty, kryształków mentolu oraz naturalnych żywic problem niedrożnych zatok zniknie w mgnieniu oka. Kadzidło oczyszcza zatoki, rozszerza drogi oddechowe, działa kojąco, odprężająco, ale także energetyzująco. Zapach jest wielowarstwowy i jedyny w swoim rodzaju. Kadzidło zostało zapakowane w solidny szklany słoiczek ozdobiony etykietą.
www.dziuplapuszczyka.pl

▲ Podpórka do kwiatów Luisianne zestaw 2 szt.

Idealna jako wspornik dla roślin doniczkowych lub jako dekoracja. Zestaw zawiera dwie podpórki do kwiatów – przywodzące na myśl ozdobną wiszącą klatkę. Kunsztownie zdobiona krata zapewnia stabilną podporę zielonym ulubieńcom, ale także wspaniale eksponuje rośliny wiszące. Mocowanie jest wykonane z wytrzymałego żelaza i umożliwia prosty montaż.
www.loberon.pl

◀ Wycieraczka

Wykonana z naturalnego włókna kokosowego. Antypoślizgowy podkład PCV zapobiega niekontrolowanemu przesuwaniu się wycieraczki. Jej zaletą jest łatwe czyszczenie – po prostu wyszczotkuj lub strzepnij ją po wyschnięciu błota. Sprawdzi się zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz. Wymiary: 75 cm x 45 cm
www.aurora-garden.pl

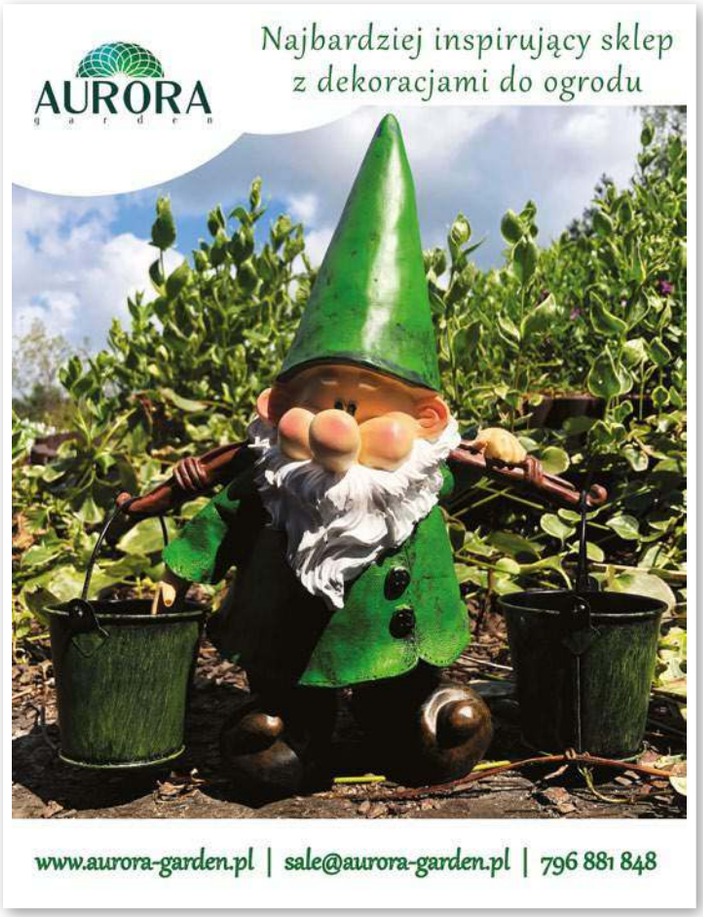

eprasa.pl b67c84aa85

▲ Inteligentna doniczka Smart Garden 3 Click&Grow

Inteligentny zestaw, za pomocą którego wyhodujesz rośliny w zdrowy, naturalny oraz prosty sposób. Jest to zestaw składający się z wewnętrznego, samonawadniającego się ogrodu domowego z regulowanym oświetleniem LED oraz nanotechnologicznym podłożem Smart Soil. Jest to bezgłośne urządzenie, za pomocą którego możesz wyhodować jednocześnie do 3 roślin. Składa się z bazy ogrodowej, która idealnie wkomponuje się w estetykę nowoczesnego domu oraz kapsułek roślinnych. Baza została wyposażona w 3 miejsca na rośliny.
www.inteligentnydom.co

◀ Świeca z wosku sojowego Trawa po deszczu

Unikatowa, ręcznie wykonana, ekologiczna świeca z wosku sojowego, pachnąca rześko zieloną, świeżą trawą po letnim, ciepłym deszczu: aromat beztroski, szczęścia i wolności. Bezpieczna dla zdrowia dzieci i dorosłych, a także zwierząt. Nieszkodliwa dla alergików. Wegańska. Nie emituje toksyn, nie kopci, nie dymi. Biodegradowalna, bezpieczna dla środowiska.
www.miodowamydlarnia.pl

▶ Słoik na nalewki Beczułka 7,5 l

Klasyczny szklany słoik znajdzie zastosowanie w każdym domu. Świetnie sprawdzi się do przygotowywania nalewki, przechowywania żywności, czy nawet kiszenia ogórków i kapusty. Letnie zaprawy zamknięte w słoikach, pozwolą cieszyć się smakami lata o każdej porze roku. Naczynie świetnie pasuje do każdej zastawy stołowej oraz wystroju kuchni. Ponadto jest higieniczne i łatwe w utrzymaniu czystości.
www.garneczki.pl

eprasa.pl b67c84aa85

Gardeners' World
EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz-Darska,
Bożka Piotrowska,
Agnieszka Nowak,
Klaudia Kossowska,
Katarzyna Kaczan-Borowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Katarzyna Bellingham,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES AND CONSUMER PRODUCTS
Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2022 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 11-12/2022

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

styczniowo-lutowe wydanie
w sprzedaży już pod koniec grudnia

Carol poleca sukulenty do dekoracji domu zimą i ogrodu latem

PLUS Rady ekspertów

Echmea – rozeta z niespodzianką

Kompostowanie od A do Z

Jak zaprojektować elegancki ogród kuchenny

www.lnianyzaulek.com

SKLEP STACJONARNY
ulica Lniany Zaułek 3A, Żyrardów, tel. +48/46 855 34 50

PRODUKCJA I SPRZEDAŻ HURTOWA
Tex-Len Plus ul. Lniany Zaułek 3B, Żyrardów, tel. +48/602 329 514

LNIANE TKANINY DRUKOWANE

lniany zaułek®

eprasa.pl b67c84aa85

GARDENA

Przyjemnie i bez wysiłku...

Zbieracz do liści

eprasa.pl b67...85